

J e g y z ő k ö n y v

a Közoktatás-politikai Tanács

2008. július 8-án, kedden, 10 órakor

az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

101. számú tanácstermében megtartott

üléséről

Napirend:

1. Tájékoztató az iskolai erőszak okait vizsgáló Bizottság jelentéséről
Előadó: Dr. Szüdi János szakállamtitkár
Külön meghívottak: Danielisz Béla bűnmegelőzési tanácsnok;
Trencsényi László neveléstörténész

- 2.1 Javaslat az oktatási és kulturális miniszter OKM rendeletére, a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet módosításáról
Előadó: Simon Istvánné főosztályvezető

- 2.2 Kerettantervek, programcsomagok véleményezése
 - ♠ *Javaslat az emelt szintű magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, fizika, biológia, kémia tantárgyi tehetséggondozás kerettantervre*
 - ♠ *Javaslat iskolaotthonos kerettantervre*
 - ♠ *Javaslat „Sulinova” programcsomagokra”*
Előadó Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
Külön meghívott: Pölöskei Gáborné főosztályvezető (OH)

- 3.1 Tájékoztató a 2008. évi nyári érettségi vizsgák szervezésének, lebonyolításának tapasztalatairól
Előadó: Bakonyi László, az OH elnöke
Pósfai Péter, az OH elnökhelyettese

- 3.2 Beszámoló jelentés az OH munkájáról
Előadó: Bakonyi László, az OH elnöke

Elnököl: Vargha Károly, a helyi önkormányzatok érdekképviselői szerveinek képviselőjében

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői

Az országos pedagógus szakmai szervezetek képviselőiben:

Dr. Dobos Krisztina
Kőrösiné dr. Merkl Hilda
Miklósi László
Pecsenye Éva

Az országos pedagógus szakszervezetek képviselőiben:

Menyhárt Pál
Dr. Gyimesi László
Kerpen Gábor
Dr. Horváth Péter

Az országos szülői szervezetek képviselőiben:

Keszei Sándor
Novák János
Simonné Toldi Ágnes

Az országos diákszervezetek képviselőiben:

A helyi önkormányzatok érdekképviselői szervei részéről:

Horváth Gézáné
Dr. Sáska Géza
Vargha Károly

Az országos kisebbségi önkormányzatok képviselőiben:

Dr. Schäffer István
Kanaki Lefter

A nem állami, nem önkormányzati iskolafenntartók képviselőiben:

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium és más, az oktatásban érdekelt minisztériumok képviselőiben:

Dr. Szüdi János
Kiss Mária
Lóczy Péter
Bencze Péterné
Ambrus István
Szakácsné Nemere Györgyi
Dr. Trencsényi László
Bakonyi László (OH)
Pósfai Péter (OH)
Pölöskei Gáborné (OH)
Rostáné Zentai Ildikó (OH)
Demeter József (OH)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 12 perc)

VARGHA KÁROLY, az ülés levezető elnöke – a továbbiakban ELNÖK: Hölgyeim és Uraim! Tisztelettel köszöntöm a Közoktatás-politikai Tanács tagjait. A jelek szerint ma én fogok elnökölni - előre is kérem István segítségét, hogy minden rendben és szabályosan menjen.

Érdeklődöm tisztelettel, hogy a napirendek előtt van-e az oldalak közül valakinek mondanivalója. Ja, igen - már mondja is István -, kihagytam a bejelentkezést. Kérem, szíveskedjenek az oldalak bejelentkezni és megnevezni a szóvivőket. Elsőként a szakmai szervezeteket kérem! *(Miklósi László.)* Országos pedagógus szakszervezetek? *(Kerpen Gábor.)* Országos szülői szervezetek? *(Keszei Sándor: Keszei Sándor, és a kollégáim szeretnének szakértőként hozzászólni.)* Köszönöm szépen. A diákszervezetek nincsenek jelen. A helyi önkormányzatok részéről Horváth Gézané - akit egyben szeretnék is bemutatni: ő lesz az önkormányzati oldal egyik tagja. A nem önkormányzati iskolafenntartók oldaláról senki sincs jelen. Az országos kisebbségi önkormányzatok részéről? *(Dr. Schäffer István.)* Köszönöm szépen. A kormányzati oldalon? *(Dr. Szüdi János.)*

Köszönöm szépen. Ezek után kérdezem, hogy van-e valakinek napirend előtt mondandója. *(Nincs ilyen jelzés.)* Amennyiben nincs, kérdezem, hogy van-e valakinek a meghívóban kiküldésre került napirenddel kapcsolatosan észrevétele, javaslata. *(Nincs ilyen jelzés.)*

Akkor kérem az oldalakat, hogy szíveskedjenek a napirendet elfogadni, megszavazni. Aki egyetért vele, kérem, kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Köszönöm szépen, úgy látom, hogy egyhangú volt.

Az első napirendi pontunk: tájékoztató az iskolai erőszak okait vizsgáló bizottság jelentéséről. Kérdezem a kormányzati oldalt, hogy kívánnak-e szóbeli kiegészítést fűzni ehhez - gondolom, igen.

DR. SZÜDI JÁNOS: Olyan nagyon sokat nem szeretnék mondani, hiszen elég részletes. Remélem, tapasztalható, hogy az újsághírekkel ellentétben az anyag nem kíván senkire semmilyen felelősséget hárítani, tehát nincs a középpontjában sem a pedagógus, sem az igazgató, hanem megpróbál egy reálhelyzetképet összeállítani, és egy olyan feladatcsomagot, amelyben minden érintett - a fenntartó, a minisztérium, a pedagógus és az igazgató - megfelelő szerepet kap.

Ami szükséges törvénymódosítás volt, azt elvégezte az Országgyűlés. Két olyan rendelkezés volt, ami érinti a programunkat. Az egyik a közérdekű igénybejelentés lehetősége, ami egy új szülői lehetőség annak feltárására, hogyha valamilyen problémát észlel, de nem tudja megmondani, ki a konkrét sérelmet szenvedő fél; a másik pedig az iskolapszichológusi hálózatot megmozgató lehetőség, hogy iskolapszichológushoz küldjék a gyermeket, a tanulót. Ehhez párosul egy olyan kormányzati ígéret, hogy kistérségenként három éven keresztül forrást fognak kapni az iskolapszichológusi rendszer fejlesztéséhez.

El fog indulni egy kutatás az ÁMK területén, hiszen erre az anyag nagy hangsúlyt helyez: arra, hogy a gyerekek szabadidős tevékenysége nagyobb teret kapjon az intézményekben. Az ÁMK mint szervezet - Trencsényi Laci közreműködésével - ezt a kutatást most elvégzi, és meglátjuk, hogy kell-e, lehet-e ezen a területen bármit javítani.

A nemzeti fejlesztési programok alapján jelentős szerepet kívánunk adni a szabadidős tevékenységnek, annak az iskolai tevékenységnek és feladatrendszernek, amellyel reményeink szerint az iskolai erőszakot meg lehet előzni.

Ugyancsak az Új Magyarország Nemzeti Fejlesztési Programban nagy hangsúlyt kap a pedagógiai megújulás, hiszen az anyag egységesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy érdekes tanítási órákra van szükség, a tanulókat lekötő tanítási órákra, olyan technikák megtalálására, amelyben a kirekesztés a minimálisra szorul. Teljesen egyértelmű: az iskolai erőszak visszavezethető arra, hogyha a tanulót bármi módon kiközösítik. Itt hatalmas szerepe van a tanuló közösségnek, a vitás kérdések feltárásának, a közös megoldás keresésének, annak, hogy ezek az ügyek ne legyenek szőnyeg alá söpörve, hanem ha bármilyen probléma van, akkor a közösség, a szülők és a diákok bevonásával a nevelőtestület tárja fel azt, és találjon megoldást. Ezért indul el, e program végrehajtását szolgálva, az alternatív vitarendezés, amely először a szakképző intézményekbe fog eljutni, ahol a jelzések szerint a legnagyobb a probléma. Krémer úr nevét biztos mindenki ismeri: ők szervezik ezt a programot - nyilván nem egyedül, regionális szintre lebontva, megpróbálnak eljutni a legproblémásabb iskolákhoz, segítséget adni.

Azt is megállapította a bizottság, hogy nagyon sok jó módszer van, ezeket össze kell gyűjteni, közkinccsé, hozzáférhetővé kell tenni, hogy a pedagógusok tudják, milyen lehetőségek vannak.

Két dologgal nem foglalkozott a bizottság - és azt hiszem, ez teljesen normális és indokolt: a gyermekvédelemmel és a büntetőjog eszközeivel. Részt vett az SZMM illetékes főosztályvezetője és az Igazságügyi Minisztérium képviselője is.

A pedagógusoknak, iskolaigazgatóknak tudniuk kellene tehát, hogy ha a pedagógiai eszközök már nem eredményesek, akkor a gyermekvédelem eszközei állnak rendelkezésre. A bizottságban konszenzus alakult ki, hogy a gyermekvédelem rendszerében megpróbálunk újabb lehetőségeket behozni. Jelen pillanatban is a védelembe vétel az egyik olyan eszköz, amellyel a jegyző be tud avatkozni. Ennek a legsúlyosabb lehetősége a tanuló kiemelése - tehát van ilyen, csak nem közoktatás, hanem gyermekvédelem. Itt gondolkodunk azon, hogy a gyermekvédelem eszköztárában is el lehetne rendelni egy kötelező vitarendezést és konfliktusmegoldást. Ezt a gyermekvédelmi törvényben, majd ha aktuális lesz, meg lehet vitatni.

Nyilván nem foglalkozott a bizottság - mert ez is túlmegy a hatáskörén - a büntetőjog eszközeivel. Abban az esetben, ha már minden kötél szakad, ha már a pedagógiai eszközök csődöt mondtak, a gyermekvédelem csődöt mondott, sajnos, jön a legvégső megoldás: a rendőrség és az ügyészség. Itt azonban nagyon fontos lenne, hogy kellő körültekintéssel, a gyermeki jogok védelmére tekintettel, és a szülők bevonásával - mert, mivel fiatalokról van szó, mind a gyermekvédelem, mind a büntetőeljárás nyilván csak a fiatal védelmével, a szülő bevonásával valósulhatna meg.

Köszönöm szépen.

Engedjék meg, hogy köszöntsem a bizottság két tagját: Sáska Géza úr tagja volt, de ő ismert itt, és Danielisz úr volt a bizottság elnökhelyettese, László meg az egyik tagja, aki hozta a jó példákat, és Novák János úr - bocsánat, nem láttam, hogy itt van - szintén a bizottság egyik tagja volt. Mindenképpen könnyű helyzetben vagyok, mert nagyon sok segítséget kaphatok a kérdések megválaszolásánál.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen államtitkár úrnak. Mielőtt folytatnánk, szeretném bejelenteni, hogy ehhez a napirendhez az önkormányzati oldalon Sáska Géza lesz a szóvivő.

Átadom a szót a szakmai szervezeteknek.

DR. DOBOS KRISZTINA: Köszönöm szépen, és köszönöm államtitkár úrnak, hogy elhozta ide, hiszen a kérésünk volt, hogy beszéljük meg ezt az anyagot.

Alapvetően egypár kérdést szeretnék először feltenni, utána pedig egy-két dologban véleményt nyilvánítani.

Az első kérdésem, hogy miért nem nyilvános ez az anyag. Hiszen, ha valami érdekli a társadalmat, akkor... (*Ambrus István: A honlapon van!*) Már fõnn van? Mert itt még az van, hogy nem nyilvános. Rendben van, semmi probléma, örülök neki.

A második kérdés: azt gondolom, hogy ez egy társadalmi probléma, tehát sokkal tágabba kellene vonni a kört. Példaként hadd mondjam, hogy ha a média továbbra is tele lesz erőszakos cselekményekkel, és nincs semmiféle hatásunk, hogy ezt valahogy megakadályozzuk, akkor nem nagyon lesz komoly hatása. Sõt, mi több, hadd hivatkozzam Hankiss Elemérrre, aki legutóbb azt mondta, itt az ideje, hogy a televízió részt vegyen az oktatásban is. Tehát ezekben a társadalmi problémákban, az erőszakosság problémájában, azt gondolom, be kellene vonni, fel kellene kérni a közszolgálati televíziót is, hogy vegyen részt.

Fontos és nagyon méltányolandó, ami az anyagban szerepel, hogy több résztvevője van a dolognak, tehát nemcsak az iskola maga, hanem a fenntartók, a diákszervezetek is. Nagyon fontos lenne, hogy közös képzés legyen, azt is mondhatnám, nagyon örülnék, ha az iskolaszékek visszakerülnének most már abba a sorba, amire eredetileg alakultak. Van itt egypár ellenzője, de azt hiszem, nem tudjuk megoldani az iskolán belüli erőszakot, ha a fenntartó, a pedagógus és a szülő nem fog együttműködni.

Jó az anyagban a pszichológus és a gyermekvédelmi felelősök megerősítése. Az a kérdés, hogy van-e erre forrás, mert jelen pillanatban az iskolák erre külön forrást nem nagyon tudnak, és a leginkább veszélyeztetett vagy az igen komolyan veszélyeztetett kistéleplési vagy nagy iskolákban az önkormányzat sem biztos, hogy tud erre forrást biztosítani.

A problémáim:

Nem világos számomra, hogy a 12 évfolyamos iskola, vagy az 5-6. osztály nem szakrendszerű oktatása mitől is oldja meg az erőszak kérdését, miért segíti az erőszak megszüntetését az iskolában - és itt még lehet egypár dolgot sorolni. Úgy tünik, hogy az oktatáspolitikai jelenlegi irányzatai bekerültek mint megoldási javaslatok. Nem gondolnám, hogy ez így történik: a 12 évfolyamos iskolában, ha 7-800-1000 tanuló van, akkor még kevésbé fogják ismerni a gyerekeket, és még kevesebb lesz az együttműködési készség.

Problémának látom, hogy a jó gyakorlatok összegyűjtése helyett most már ott kellene tartani - legalábbis remélem, hogy nagyon gyorsan odajutunk -, hogy ezeknek az elterjesztése. A gyűjtögetés nagyon fontos, de a magyar közoktatás egyik rákfenéje, hogy nagyon sok jó innováció van, de ez nem terjed el. Nincs az a forma, nincs az a keret, ami az elterjesztést segítené. Lehet itt pedagógiai segítségről beszélni, lehet szolgáltatásról és egyéb dolgokról beszélni, de valahol az elterjesztés metodikáját ki kellene alakítani.

Nem eléggé hangsúlyos az anyagban a pedagógusképzés és a -továbbképzés kérdése. Ez a kulcsa a dolognak. A McKensey-jelentés azt mondta, az iskola attól jó, hogy jó tanárok vannak. Azt gondolom, hogy az erőszak kérdése akkor fog megoldódni, ha a pedagógusképzésre és a továbbképzésre igen komoly energia fordítódik. Ad absurdum én azt is el tudom képzelni, hogy azt mondják, aki ilyen megelőzési továbbképzésen vesz részt, azt száz százalékban támogatja az önkormányzat, illetve száz százalékban támogatja az állam, merthogy prioritást adunk akkreditált továbbképzés ezen fajtájának, és valahol egészen tömegesen kellene az óvodapedagógusokat és a tanárokat is képezni, továbbképezni, sőt, a szülőket is bevonnám. Legyen tehát ebben a

kérdésben továbbképzési lehetősége a szülőnek - az önkormányzati képviselőkről már nem is beszélve, merthogy ők is részesei ennek a feladatnak, és azt gondolom, nagyon fontos.

Az utolsó dolog, hogy egy kicsit mellékesen megjegyzi az anyag, hogy az iskolában van egyéb erőszak is, tehát nemcsak a tanár-diák, hanem a diákok közötti erőszak is létezik, és a tanárok is erőszakosan viselkednek a diákokkal szemben, vannak erre példák. Azt gondolom, ez az a mozzanat, amikor azt kell mondani, hogy ezeket a tanárokat el kell bocsátani. Itt nincs miről beszélni. Ha ezeket a jelenségeket feltárják, megismerik, akkor ez viszonylag könnyebben megoldható kérdés.

A diákok közötti erőszak azonban egy nevelési, erkölcsi és értékadási kérdés. Megemlíti, hogy a nevelés szerepét meg kell növelni, de miután folyton újabb és újabb tananyagról, tantervről meg új követelményekről beszélünk, vajon mitől fog megerősödni a nevelés szerepe? Hol jut idő arra, hogy a tanárok különösebben neveléssel foglalkozzanak?

Miután én két helyen is találtam, hogy az igazgatók kicsit meg lettek említve, mint kevésbé hatékony szereplők, szeretném megjegyezni, hogy az igazgatók munkájának nyolcvan százaléka pénzszerzés és adminisztráció. Már a pedagógiai szempontok alig kerülnek előtérbe. Ha ezen nem változtatunk, akkor nem egy gyilkosság lesz, hanem több, és ha ezen nem változtatunk, akkor tömegessé lesznek azok az erőszakos jelenségek, amelyek megjelennek.

Én azt gondolom, hogy az anyagnak vannak pozitívumai, de nagyon sok mindent kellene megcsinálni még, és igenis, erre nagyon komoly forrásokat és energiát kellene fordítani. Ebben pedig én szegényesnek látom az anyagot.

Köszönöm.

KŐRÖSINÉ DR. MERKL HILDA: A lényeges szempontok közül, amelyek számomra nagyon fontosak voltak, többet hallottunk itt. Az anyagban nagyon sok jó gondolat, nagyon sok stimuláló mozzanat van, ugyanakkor látok egyfajta idealizmust az egészben, amivel én is azonosulni tudok. Azt gondolom, ez egy pedagógiai attitűd, ami nagyon fontos.

Ami történt, megtörtént. Jó, hogy a bizottság összeült. A prevenció, ami megoldást hozhatna a jövő vonatkozásában.

Ebben a helyzetben tulajdonképpen a szűkítések, korlátozások, miatt, amelyek például az osztályfőnöki hatáskörök megnövelésével, a művészeti oktatás körülményeinek a jelentős romlásával következtek be, és mert például a szabadidő-szervező nem fér bele az iskolák költségvetésébe - volt egy olyan törvényi intézkedés vagy rendeleti intézkedés nem is olyan régen, amikor megfogalmazódott -, várható volt, hogy hasonló eredmények lesznek.

Mindig hangsúlyozzák az anyagban, szinte minden fejezetben - és ez nagyon jó -, hogy együttműködés szükséges a különböző partnerek között. Itt olyan deficitekről van szó - ezt is használja az anyag, és ennek nagyon örülök -, neveltségi deficitről, amit a gyerekek otthonról hoznak, merthogy a szülők nagyon nem érnek rá. A pedagógusképzés is deficitekkel jelentkezik - ezt látjuk a tanárjelölteken. Tehát ezeket a deficiteket az iskola egyedül - ha nem kap hozzá anyagi forrásokat, amelyekkel időt és humánenergiát lehet még bevezetni a rendszerbe - nagyon sok szempontból nem tudja megoldani.

A sok javaslat az együttműködésre mind időt igényel. Én csak azt a kérdést tenném fel a harctérről, mint gyakorló pedagógus, hogy mikor. Tessék mondani, mikor foglalkozunk még a szülőkkel? Mikor tudunk még pluszt fordítani a problémás gyerekekre? Hogyan tudjuk még jobban kitölteni a szabad idejüket? Valóban igaz, mert vagy a plázában, vagy az utcán töltik. De mikor és hogyan? Erre a kérdésre a válaszok zöme nem elsősorban pedagógiai jellegű, vagy nem

újabb pedagógiai válasz - mert azt ismerjük. Itt más típusú megtámogatása kell ennek az egész gondolatsornak ahhoz, hogy ebből valóság lehessen.

Köszönöm szépen.

MIKLÓSI LÁSZLÓ: Egyetlen mondatot a végén, keretként, az utolsó mondathoz kötődve:

Mi ugyan a Közoktatás-politikai Tanács ülésén ülünk most, de a közoktatás kérdésénél ez egy sokkal szélesebb körű kérdés: ez egy általános, mai értékrend, jelenségtömeg-komplexum kérdése. Az iskola sosem vonhatta ki magát az általános társadalmi hatások alól, most sem vonhatja ki magát. Ez nem jelenti azt, hogy nekünk ne lennének rettenetesen fontos feladataink ezen a területen. Természetesen vannak.

Ezt a helyzetet meggyőződésem szerint arra kellene használni, hogy ha már így történt, ahogy történt, akkor ez egy felkiáltójel legyen, és az előbb hallottak értelmében egy olyan széles körű szakmai és társadalmi alapot próbáljunk kezdeményezni - aminek a tárca csak kezdeményezője, és akár zászlóvivője lehet, de nem egyedüli végrehajtója -, hogy valamelyest előrébb tudjunk lépni ezen a területen.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Az országos pedagógus szakszervezetek oldala következik.

KERPEN GÁBOR: Egy kérdéssel kezdeném, amire a végén szeretnék választ kapni. Mi volt annak az oka, hogy április 29-e és június közepe között ez az anyag titkos volt? Miért nem jött ki ez hamarabb - mondjuk olyan időszakban, amikor a pedagógusok túlnyomó többsége még elérhető volt az oktatási intézményekben?

Ami az anyag fő erőssége, az szerintem az, hogy a prevenciót helyezi előtérbe - ez messzemenőig támogatandó -, valamint az, hogy olyan elemeket hangsúlyoz, amit a kormányzati oldal, illetve a szakmai oldal el is mondott: az ifjúságvédelmi felelőst, illetve az anyagban jelen van még a tanórán kívüli tevékenység erősítése, illetve a szülők és az iskola kapcsolata.

A legfőbb probléma az, hogy most lett volna módja a kormánynak a közoktatási törvény módosítása során ezeket az elemeket behozni, de nem tette, sőt, néhány esetben el is utasította az ilyen típusú felvetéseket.

Azt gondolom, csatlakozva a szakmai oldalhoz, hogy itt most van egy sajnálatos módon negatív, nagyon negatív jelenség, ami azonban ráirányította a teljes társadalom figyelmét - kezdve a parlamenti házelnök asszonytól a szülőkhöz, diákokig - erre a jelenségre. Azt gondolom, hogy ezen jelenségnek a napirenden tartása nemcsak a szakszervezetek, illetve a szakmai szervezetek feladata kellene legyen, hanem a kormányzaté is. Hiszen, hogyha napirenden van a társadalomban egy ilyen kérdés, akkor az arra vonatkozó megoldási javaslatokhoz könnyebb társadalmi támogatottságot szerezni.

Ehhez szorosan kapcsolódva, azt gondolom, hogy a bizottság teljes anyaga nem titkos. Jó lenne ezt látni az OKM honlapján: a jelentésen kívül a jelentést megalapozó szakértői véleményeket, illetve, hogyha ezt nem lehet, akkor, mondjuk a Közoktatás-politikai Tanács tagjaihoz kellene eljuttatni a teljes anyagot. Én találkoztam részletekkel az OKM honlapján, de jó lenne, hogyha a bizottsági jelentést megalapozó teljes szakértői anyag megismerhető lenne.

Különösen fontos a probléma közép-, illetve hosszú távú megoldása szempontjából, amit a kormányzati oldalon most hangsúlyoztak, illetve előtérbe helyeztek: a mediálás, illetve az alternatív konfliktuskezelés.

Azt gondolom, az a legfőbb probléma, hogy leginkább azok a szülők nem elérhetők, akiknek a gyerekével kapcsolatban egy helyzet kialakul, vagy vélelmezhetően ki fog alakulni, és az iskola keresi ezeket a szülőket. A probléma az, hogyha ők nem elérhetők. Ezért a PDSZ azt is javasolta, hogy legyen ugyanolyan szankció alá vonható a szülő, aki nem tartja a kapcsolatot az iskolával, az iskola - illetve az óvoda - külön, folyamatos kérése esetén sem, mint aki nem íratja be. Hiszen a szülőnek nemcsak az a felelőssége, hogy beírassa a gyermeket az iskolába, hanem az, hogy tartsa a kapcsolatot. Ez a közoktatási törvényben benne is van, csak az iskolának nincs eszköze az érvényesítésére.

Azt gondoljuk, nagyon fontos, hogy megjelent a bűnmegelőzés ebben a bizottságban, a szakértőivel együtt, merthogy magát a jelenséget tényleg nem kellene kriminalizálni, de a megelőzése fontos. Van azonban, ami az írásos anyagokban is hangsúlyosan szerepel: sajnálatos módon megmaradtak az egyensúlytalanságok ebben az anyagban, amelyek nem segítik ennek a problémának a megoldását. Lépten-nyomon hallunk a pedagógusok kötelezettségeiről, valamint a szülők és diákok jogairól. Ez a helyzet nagyon egyensúlytalan. Azt gondolom, meg kellene jeleníteni mindkét fél jogait és kötelezettségeit is. Le is írtunk két eklatáns példát. A 8. pontban az utolsóelőtti javaslat, ha mondattanilag elemezzük, úgy szól, hogy az iskolai szülői szervezetek kezdeményezzék a pedagógusok felkészítését. Azt gondolom, nem az ő dolguk, másrészt a pedagógusok felkészítése... *(Közbeszólásra:)* Jelentésbeli szöveg! A pedagógusok felkészítése törvényi kötelezettség, hogy a pedagógus hétévente részt vegyen továbbképzésen. Az ilyen típusú továbbképzéseknél pedig nagyon fontos lenne, hogy ezt finanszírozza a kormányzat, az önkormányzatokkal együtt.

A másik olyan elem, ami különös volt: a 10. pontban megjelenik az, hogy a fenntartók szempontjából, akiknek a teljes intézményhálózat törvényességi felügyelete lenne a feladata - és ezt nyilván végzik is -, a fenntartói vizsgálat szempontjából kimarad a szülők és a diákok kötelezettségei teljesítésének ellenőrzése. Kizárólag a pedagógusokra vonatkozó kötelezettségek ellenőrzését írja elő ez a javaslat. Ezt mondtam, hogy az egyensúlytalanságot sajnos támogatja ez a csomag.

Végezetül még egy mondat. Az elemző részben, a 3. oldalon szerepel egy olyan mondat, amely szerint Magyarországon, más fejlett országok közoktatási rendszerében is, az a tapasztalat, hogy az iskolai erőszak az iskolázás történetének folyamatos kísérője, az iskola tulajdonképpen kényszerrel gyakorol a felnövekvő generációk fölött, amely ellen évszázadok óta berzenkednek, lázadnak a serdülők és az ifjak. Itt én nagyon hiányolok ez után egy mondatot, hogy „de az oktatási intézményekhez kapcsolódó erőszak módja és mértéke az utóbbi időben már elfogadhatatlan”. A módja is és a mértéke is, és ez ellen mindent meg kell tenni. A pedagógusok megalázása, a diákok egymás közötti megalázó magatartása elfogadhatatlan.

Köszönöm.

DR. HORVÁTH PÉTER: Én csak egy mondatot szeretnék mondani. Az iskolai erőszak egy új formája is megjelent: egy igazgatónőt a polgármester pofozott meg, mert a túlórapénz kifizetését követelte Nagyrosványon, B.-A.-Z. megyében. Tehát most már egy új formával is találkozhatunk.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A szülői oldalé a szó.

KESZEI SÁNDOR: Mi is nagyon jónak tartjuk az anyagot. Meghívást kaptunk a parlament oktatási bizottságába is, hogy szóljunk hozzá ehhez a kérdéshez. Csapó Benő tartott ott egy olyan előadást a tanulók felelősségrevonásáról...! Próbáltam utána megszerezni a jegyzőkönyvet, de nincs róla jegyzőkönyv. Kriminális volt! Próbáltam hozzászólni, mert mi elsősorban azt hiányoljuk - nem a bizottsági jelentésből, hanem általában -, hogy mi az oka. Nem a társadalmi oka. Az nagyon körül van járva. A szociológiai Csapó Benő nagyszerűen meghatározta, hogy hogy kell levágni a tanulóknak a... - mindegy, hogy mit... *(Közbeszólás: A körmé!)* Nem tudom hová tenni. Megszerezném a jegyzőkönyvet, nyilvánosságra hoznám, mert jellemzi a magyar kutatói szférát. Ez a bizottsági jelentés is elsősorban a kutatókat támogatja, és kutatásokat akar létrehozni, új kerettanterveket, a kerettantervek után még kerettanterveket, különböző képzéseket. Én úgy érzem, hogy tulajdonképpen ez egy cselekvési programja az Oktatási Minisztériumnak, ami elsősorban az európai uniós pénzek felhasználásáról szól, tehát hogy hogy kell felhasználnunk ezeket az európai uniós pénzeket. Nagyszerű dolog. Tanulmány számomra. Nagyon komoly dolog.

Egyetlenegy dolog, amit hiányolunk, hogy nincsenek meg az okok, nem próbáljuk feltárni. ezért mi azt kérjük - én, mint a Szülői Érdekképviselői Tanács elnöke, most is jelzem, itt is -, hogy szeretnénk, ha a Szülői Érdekképviselői Tanács elé kerülne, nem ez a jelentés, hanem ennek a szülői vonzata. Hiszen a Szülői Érdekképviselői Tanács egyetlenegy dolgot vizsgálhat: a szülői jogok érvényesülését és a szülői jogokat. Semmi mást. Itt a Közoktatás-politikai Tanács, itt nagyszerűen meg tudunk tárgyalni dolgokat, de ott csak a szülői jogokat. Hátha kialakulna egy olyan egyensúlyi helyzet, amikor nem a 160 ezer pedagógus fogja eldönteni, mi legyen az országban a közoktatás területén, hanem a 4 millió szülő és a 2 millió diák, aki viszont meg se mer szólalni. Nincs a Közoktatás-politikai Tanácsnak diákoldala. Hónapok óta nincs! A Fővárosi Oktatási Tanácsba öt éve nem tudunk bevinni egy diákszervezetet! A fővárosban most csinálják meg az ifjúsági koncepciót - csak éppen nincsenek ifjúsági szervezetek!

Itt valami nagyon furcsa dolog van: mindenki elmondja a véleményét, csak a diákokét nem halljuk, meg a szülőkéét.

Mi megpróbáltuk megkeresni a nagy pedagógus szakszervezeteket, mivel nincs szülői, pedagógus kamara, és volt egy lehetőségünk, hogy a Pedagógus Szakszervezet támogatta ezt az elképzelést. Létrejött egy olyan kapcsolat, tettünk egy olyan nyilatkozatot, aminek többek között az a lényege, hogy elsősorban az iskolai erőszak nem létezik. Iskolai feszültséget mondunk. Itt bizonyos erőszakos dolgok begyűrűztek az iskolába - az egy más kategória. Feszültség van az iskolában, és ezt a feszültséget kell oldani. Nem látok - sem ebben a javaslatban, sem máshol - egyetlenegy mozdulatot arra, hogy feszültséget oldjunk, hiszen ezt a feszültséget először föl kellene deríteni.

És az a lényeg - mi ezt mondjuk -, hogy ezt helyben kell megoldani. Méghozzá osztályszinten. Hogy kívülről van ez a támogatás, hogy a minisztérium, meg az NFT-programok, meg a különböző kerettantervek majd támogatják ezt a kérdést, azt köszönjük szépen, az egy nagyon jó dolog. De kijelentjük, hogy utána minden további beavatkozás az iskolai osztályban történő eseményekbe, az súlyos - akár szakmai, akár politikai - befolyásolása az iskola működésének. Ezt aztán tényleg nem fogjuk eltérni, hogy a szülő befolyásolása történjék a pedagógusok részéről! Ne legyen befolyásolás! Ne befolyásolják a szülőket a pedagógusok! Befolyásolják a tanulókat, és azokat tanítsák meg! A szülő nincs nevesített jogviszonyban az iskolával, tehát nem is működhet ilyesmi, de ezt bízzák rá a szülőkre: bízzák rá a Szülői Érdekképviselői Tanácsra, bízzák rá az országos szülői szervezetekre, és majd mi leteszünk az

asztalra olyan tanulmányokat, olyan kutatási anyagokat, amik ezeket a kérdéseket egy más oldalról vizsgálják meg, olyan oldalról, ami nemzetközi viszonylatban működik, de amit Magyarországon nem is ismernek. Mi ugyan próbáljuk elérni: szülői képviseletet biztosítottunk az oktatásirányítás minden szintjén, próbálunk lefelé informálni, kiadványokat készíteni, próbáljuk a sajtó útján tájékoztatni a szülőket. Annál erősebb, mint hogy kimegy egy minden újságban megjelenő sajtócikk a közoktatási törvény végrehajtása érdekében, annál hatékonyabb eszköz nincs! És ezt fogadja a sajtó! Nem azért fogadja, mert szenzációhajhászás, hanem egyszerűen azért, mert olyan igazságtartalma van, ami azonos az Oktatási és Kulturális Minisztérium törekvéseivel is. Hiszen más célunk nincsen, csak végrehajtani a jogszabályokat.

Ami nekünk tehát igazán probléma, az az iskolai feszültség. Miért van feszültség az általános iskolában? Miért van feszültség a hetedikes és nyolcadikos gyerekek között? Azért, mert nem tudják, hogy mi lesz a sorsuk! Fogalmuk sincs arról, hogy mi lesz négy év múlva, hogy milyen szakmát tanulhatnak. Ők - egyik részük, egy jelentős részük - nem akarnak még egyszer a kilencedik osztályban teszem azt Ady Endrét tanulni. Ők a manuális készségeiket akarják kihasználni, és olyan szakmai képzést akarnak szerezni, amiből meg tudnak élni. Az érettségire készülő jó tanulók pedig nem tudják, hogy mi lesz, ha leérettségiznek, tudnak-e felsőoktatási intézménybe menni a képességeik szerint, vagy ki kell fizetni nekik iksz forint költséget - amit majd nem tudnak kifizetni a szüleik.

Tehát bizonytalanság van. Járjuk az iskolákat, tartunk hetedik-nyolcadik osztályban szülői értekezleteket - már úgy, hogy az iskolák hívnak -, nevelőtestületi értekezletre hívnak meg - és a probléma ez. A szülő nem tudja tervezni a gyermeke továbbtanulási, továbbhaladási útját, csak azt, hogy kilencedikbe kell menni majd egy - és lehet, hogy most majd államtitkár úr megsértődik - diszkriminatív jellegű felvételi rendszerrel. Hogy néz az ki, hogy a tankötelezettséget teljesítő gyerekeknek a nyolcadikból a kilencedik osztályba felvételi vizsgát kell tenni?! Ilyen nincs! Ezt nem engedik a nemzetközi egyezmények sem!

Mi tehát azt mondjuk, hogy feszültség van az iskolarendszer, az iskolaszervezet miatt, amit fenntartunk. Természetesen elkészítettünk különböző anyagokat, és ezeket a Közoktatási Érdekegyeztető Tanácsban kívánjuk nyilvánosságra hozni.

Nyilvánvaló, hogy itt a középiskolai expanzióról van szó, az erőszakos középiskolai expanzióról, ami maga után vonta azt, hogy olyan gyerekek kerülnek be a középiskolába, akik onnan kiesnek. Nem tudják elvégezni, kiesnek félúton. Egy részük, persze, leérettségizik. Aki leérettségizett, aztán annak sincs reménye arra, hogy bekerül felsőoktatási intézménybe.

Itt van egy kérdésem. Mit jelent az alkotmánynak az a rendelkezése, hogy a felsőoktatásba képességeik szerint kerülnek be? Mit jelent, hogy a képességeik szerint? Azt, hogy a bizonyítvány, a felkészültség alapján, vagy hogy az apukának mennyi pénze van? Ez most nem politikai kérdés, hanem kimondottan szülői. Érettségi előtt álló gyerekek megint kapnak új löketeket, mert még mindig nem tudjuk igazán, hogy lesz-e tandíj vagy nem lesz. A szülők ezt igazából nem tudják.

A másik ilyen fontos dolog nekünk, amiről szintén nem esett szó, az iskola indokolatlan pénzkövetelése, tehát a közoktatás ingyenessége. Az Oktatási Hivatal konferenciáján voltam a múlt héten, ahol mindennel végzett, minden dolgot megcsinált az Oktatási Hivatal, minden vizsgálatot - egyet nem vizsgált: az iskolákban az ingyenesség kérdését. Nem ingyenes! És olyan központi intézkedések vannak, amik nem is tehetik lehetővé az ingyenességet. Amikor a gyerekeknek fizetniük...

ELNÖK: Tisztelettel kérem a szülői oldalt, hogy - mivel ez már egy másik politikai kérdés...

KESZEI SÁNDOR: Ez nem politikai kérdés!

ELNÖK: Ha lehet, akkor a jelentésről beszéljünk, és maradjunk a tárgynál - köszönöm szépen.

KESZEI SÁNDOR: De én nem a jelentésről akarok beszélni, mert azt már hallottam tíz helyen, hanem az okokról, a feszültség okairól, ami az iskolában van. Elnök úr leinthez nyugodtan...

ELNÖK: Nem szeretném leinteni...

KESZEI SÁNDOR: De megszavazhatjuk.

ELNÖK: Tisztelettel arra kérem, hogy maradjunk a napirendnél.

KESZEI SÁNDOR: Ez a napirend! Az a napirend, hogy a bizottsági jelentés hiányosságait soroljuk föl! Azért jöttünk, hogy dicsérjük? Igen, megdicsértük! Egy jó jelentés. De azt keressük, hogy mi az, ami nincs benne. *(Közbeszólások.)*

Államtitkár úr, azok az igazságtalanságok, amik az oktatási rendszerben vannak... Amikor azt mondjuk, hogy családi pótlék, az mi? Iskoláztatási támogatás! Hát le van írva! Ha nevelési és iskoláztatási támogatás, akkor hogy lehet megkülönböztetni a tanulókat, hogy az egygyerekesnek ennyit adok, a kétgyerekesnek meg annyit? Tiltja a 164-es törvényerejű rendelet az oktatásban való megkülönböztetést vagyoni helyzet alapján? Tiltja, ugye? Itt meg azt mondjuk, hogy alanyi jogon jár a gyerekeknek, de iskoláztatási támogatásnak nevezzük. Ugyanez a tankönyvtámogatás: az egyik gyerek alanyi jogon kapja, a másik pedig rászorultsági alapon. És mi van azzal a gyerekekkel, aki a határán van? Mi van az egy- és kétgyerekes családban élő gyerekekkel? A rendszer az igazságtalanságainak halmazát soroljuk föl - de csak a Közoktatási Érdekképviseleti Tanácsban fogjuk...

AMBRUS ISTVÁN: Az pontos nevén melyik tanács?

KESZEI SÁNDOR: Országos Szülői Érdekképviseleti Tanács.

AMBRUS ISTVÁN: Köszönöm.

KESZEI SÁNDOR: A gyerekek utazása. Államtitkár úr, most jöttem a metróra: negyven gyerek bezsúfolódott a metróba, mert mentek Hűvösvölgybe, a táborba, és fizették a jegyet! *(Közbeszólások. - Derültség.)*

ELNÖK: Hölgyeim és Uraim! Kérem, őrizzük meg komolyságunkat!

KESZEI SÁNDOR: És akkor beszélhetünk egy kicsit az önkormányzatokról, elnök úr?

Most arról hallottunk, államtitkár úr, hogy a gyermekvédelem milyen komoly munkát végez: létrehozta a napközbeni ellátást. Minden dolgozó szülő gyerekének biztosítani kell június 15-étől a napközbeni ellátását, étkeztetését. Erre mi történt Magyarországon? Bezárták az összes iskolát, az óvodákban pedig kéthónapos szünetet tartanak! Akkor hol itt a gyermekvédelem? A gyermekvédelem kimondja, hogy ezt nem lehet, az önkormányzatnak biztosítania kell a gyermek napközbeni ellátását, mi meg kiengedjük kulcsos gyerekként a gyerekeket az utcára? Én felelőssé teszem a gyermekvédelmi szolgáltatást azért a tíz gyerekért, aki belefutott idén a Balatonba. Nem lehet ezeket a gyerekeket az utcára tenni! A dolgozó szülőknek mennyi szabadsága van? Annak is a huszonöt százalékaival rendelkezik. Ki tudja venni? Mi joggal engedi meg magának akkor az óvoda, hogy őszi, téli, tavaszi és nyári szünetet tartson? Nincs ilyen! De kiteszik a gyerekeket az utcára, és a szülő nem tud rendesen dolgozni a munkahelyén, és nem is veszik figyelembe, mert azt mondják, hogy állandóan elkéredzkedik.

Mi tehát azt javasoljuk, hogy az Oktatási Minisztérium bővítse ki a tevékenységi körét, és a gyermekvédelmi ágazatot ide kell hozni az Oktatási Minisztériumba. Mert az nem lehet, hogy itt is beszélünk, ott is közoktatási gyermekellátásról, gyermekvédelemről, meg az SZMM-ben is van egy gyermekvédelmi ellátás, egy Forgóné, akivel nem is lehet tárgyalni, nem is érti, amit kérdezzük, vagy amit ő kérdez.

A másik ilyen a szakképzés. Tudom, államtitkár úr, megvizsgáltuk: valóban el lehet kezdeni a szakképzést tizennégy éves korban. Minden rendben van. Sőt, a gyerek előbb is kijöhet a szakképzésből, tizenhét éves korában is, hogyha vizsgázik. Ha megvan a vizsgája, kijöhet, csak éppen nem kezdheti el tizennégy éves korában. Illetve elkezdheti, de ott van egy kicsi akadály, az a 25. §, amibe a tizenhat év bele van írva. Azt ki kellene onnan húzni, mint ahogy 1996-ban volt. Nem volt ott, hogy tizenhat, de az sem, hogy tizennégy. Azt ki kell onnan húzni.

Hogy felemeltük tizenhatra, annak mi volt az oka? Az volt az oka, hogy bejött az alapképzés vizsga. Már a tankötelezettségnek nincs is ehhez semmi köze. Az alapképzés vizsga meg lett szüntetve. Kilencedik évben a párhuzamos képzésben meg kell kezdődnie - nem minden szakképesítésnél, de a szakképesítések egy részénél. Hogy néz ki, hogy a hátrányos helyzetű gyerekeknek vagy a cigánytanulóknak harminc szakképesítést biztosítunk, hogy tanuljanak? Hogy néz az ki, hogy összesen harminc szakmát tanulhatnak? Mi joggal vették el a szakiskolai tanulóktól a szakképesítés tanulását, kétszáz szakmát? Ez az oka. A gyerekek nem akarnak veletek szóba állni! *(Dr. Sáska Géza: Ha visszaadják, nem lesz agresszió?)* Ki beszél agresszióról? Először is azt mondtuk, hogy nincs agresszió. *(Dr. Sáska Géza: A napirend erről szól.)* Én nem látok ilyet: az iskola biztonságáról van szó. Az is más. Erőszakról ne beszéljetekekem: ezek a gyerekek nem erőszakosak! Ezek rendes gyerekek! *(Közbeszólások.)* Az egy téma, az itt van benne! Az van benne ebben a jelentésben, hogy van iskolai erőszak, iskolai agresszió. Mi meg azt mondjuk, hogy iskolai feszültségek vannak.

ELNÖK: Tisztelettel érdeklődöm a szülői oldaltól, hogy körülbelül még hány percig tart az expozéja.

KESZEI SÁNDOR: Mivel hét oldal van - mert nincs itt a diákoldal -, nem követelem azt, hogy azonos időtartam legyen, de az egyes oldalak felszólalásának idejét szeretném kihasználni.

ELNÖK: Ezt meghaladta, elég jelentős mértékben. A hölgyek és urak türelmével is elég jelentősen visszaélt. Arra kérem...

KESZEI SÁNDOR: Mondtatunk megoldásokat? Mondhatunk még feszültséget? A finanszírozási feszültség. Mondhatjuk, hogy az önkormányzat a kötelező feladatait nem látja el? Bebizonyítsuk, hogy hány feladatát nem látja el, amikor nem finanszíroz bizonyos dolgokat? Nem finanszírozza az erdei iskolát és a tanulmányi kirándulást, hanem kihúzza a pedagógiai programból?

ELNÖK: Nem vitatkozni szeretnék. A szülői oldal véleményére szeretnék...

KESZEI SÁNDOR: Vagy mondjam, hogy az önként vállalt feladatait mindenki leteszi, hogy már nincs is önként vállalt feladat?

ELNÖK: Meg fogom vonni a szót.

KESZEI SÁNDOR: De szavazással tessék megvonni!

ELNÖK: Rendben van, meg fogom vonni.

KESZEI SÁNDOR: Akkor kérem, hogy szavaztassa meg, elnök úr, mert most jönne a fenntartóval szembeni... De csak nyugodtan szavaztassa meg, elnök úr. Tessék, bátran! Mert folytatni szeretném.

ELNÖK: Akkor megszavaztatom. Egyetért-e a Közoktatás-politikai Tanács azzal, hogy Keszei úr folytassa az expozéját?

AMBRUS ISTVÁN: Oldalanként egy szavazati lehetőség van.

KESZEI SÁNDOR: Nem azzal, hanem hogy megvonja a szót!

MIKLÓSI LÁSZLÓ: Bocsánat, nem te vezeted: az elnök teszi fel a kérdést!

KESZEI SÁNDOR: Én meg nem vagyok kíváncsi arra, hogy beleszóljal a szülői oldal...

ELNÖK: Nagy tisztelettel kérem, hogy a hangnemet válogassuk meg.

KESZEI SÁNDOR: Ő válogassa meg: a szakmai oldal! Hát mi joga beszélni bele a szülői oldal dolgaiba?!

ELNÖK: Valószínűleg azon a joga, hogy visszaél a hölgyek és urak türelmével. Mindenkinek kötött az ideje.

KESZEI SÁNDOR: Majd meglátom, hogy hány órákor mennek el az oldalak, mikor lesz szavazóképtelenné a Közoktatás-politikai Tanács.

ELNÖK: Nem kéne támadni, mert az iskolai erőszakot ilyen hangnemben és ilyen stílusban valószínűleg nem fogjuk megoldani. Nekem meggyőződésem...

KESZEI SÁNDOR: Dehogynem!

ELNÖK: Nekem meggyőződésem, hogy az iskolai erőszak...

KESZEI SÁNDOR: Pedig nagyon készültem, hogy nem szólok.

ELNÖK: Én nem szóltam közbe, amikor beszélt: türelemmel végighallgattam. Kérem, hogy engem is hallgasson végig - bocsánatot kérek!

Kérem tehát, hogy az oldalak szavazzanak: ki az, aki egyetért azzal, hogy Keszei úr folytassa az expozéját? Kérem, aki igen, kézfeltartással jelezze! Aki úgy gondolja, hogy vonjam meg tőle a szót, az természetesen nem szavaz. (3) Ellene? (2) Tartózkodás? (1) Akkor a végeredmény tehát az, hogy tiéd a szó.

KERPEN GÁBOR: Ügyrend!

ELNÖK: Gondoltam, parancsolj!

KERPEN GÁBOR: Én azt kérem, hogy legfeljebb öt percben folytassa.

ELNÖK: Aki egyetért ezzel a javaslattal, kérem, kézfeltartással jelezze! (5) A többség, köszönöm szépen. Öt percre öné a szó.

KESZEI SÁNDOR: Novák János fog hozzászólni. Én befejeztem.

NOVÁK JÁNOS: Köszönöm szépen. Amikor azt javasoltuk, hogy erről a kérdésről a Közoktatás-politikai Tanács beszéljen, úgy gondoltuk, hogy a Közoktatás-politikai Tanács egész ülése erről fog szólni. Megítélésünk szerint ez sokkal fontosabb kérdés, mint hogy egy napirendi pontban elintézzük. Én megértem Keszei Sándor indulatait, ugyanis tudják a bizottságban, hogy amikor a szülői oldal képviselőjeként én részt vettem, én is elég indulatosan beszéltem, sokszor vitakoztunk is Szüdi úrral. Mind e mellett szeretném most inkább ezeknek a pozitív oldalát hangsúlyozni. Ennek a bizottságnak az ülése azért volt fontos, mert amikor a szakmai oldal és a szakszervezeti oldal véleményét hallgattuk, láthattuk, hogy itt olyan kérdések, olyan gondolatok merültek fel, olyan gondolatok mellé álltak, amik a korábbi időben eléggé elnyomottak voltak. Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy milyen fontosnak tartotta a szakmai oldal is a szülőkkel való együttműködést, a szülői szervezetekkel való együttműködést, az iskola demokratikus működését. Ennek a bizottsági munkának a legnagyobb pozitívuma az volt, hogy ezekről a kérdésekről, ha röviden is, szólt.

Igaz, sokan vettek részt, és nagyon sok szempont merült fel - ez a sok szempont mind megtalálható ezekben a jelentésekben -, de azt is észreveheti mindenki, hogy sokszor egészen apró utalások, félmondatok vannak benne, amelyek olyan gondolatokat ébresztenek, amikről a korábbiakban nem beszéltünk. Nagyon fontosnak tartom, hogy ennek a jegyzőkönyvnek a gondolatain keresztül tényleg induljon el valami teljesen más, pozitív gondolkodás a magyar közoktatásról, olyan, amiről Miklósi úr is beszélt, hogy ez sokkal több, mint egy oktatási probléma.

A pedagógusképzéssel, pedagógus-továbbképzéssel kapcsolatban felmerültek itt gondolatok. Ezek is olyan fontosak, hogy erről lehetne akár a Közoktatás-politikai Tanács egy új

ülésén beszélni. Amit Keszei elnök úr jelzett, hogy a Szülői Érdekképviseleti Tanácsban mi erről a kérdéstről szeretnénk beszélni, annak az az oka, hogy valóban esetleg több órán keresztül el szeretnénk mondani azokat a dolgokat, amikről most egy kicsit indulatosabban beszélt Keszei Sándor. De ha ezeket egyébként nem olyan komikusan fogná fel a Közoktatás-politikai Tanács egy-egy tagja, mint ahogy most teszi, az sokkal hasznosabb lenne. Ez az egyik.

A másik, amit szeretnék még elmondani, hogy volt egy nagyon érdekes dolog. Amikor én ebbe a munkába bekapcsolódtam, egy véletlen helyzet adódott. Van két gyerekem, akik már elég régen végeztek az egyetemen, és most már elég komoly állásban vannak. Elmondanám, talán még belefér az öt percbe. Ezek közgazdászok, jogászok, informatikus-mérnökök, de vannak közöttük bölcsészek, tehát tanárok is. Ez nagyon jó banda, tíz-tizenöt fő körüli. Amikor erről a kérdéstről volt szó, akkor azt kértem a két fiamtól, hogy legközelebb, amikor söröznek valahol, ezt a kérdést vessék ott föl, és kérjék ki az ő véleményüket. Ezt most nagyon röviden elmondom, mert nagyon tanulságos. Ezek tehát olyan fiatalok, akik harminc körüliek, vezető állásban vannak a versenyszférában, és vannak tanár barátaik is.

Azt mondták, hallottak ők arról, hogy az oktatás stratégiai ágazat. Tételezzük fel, hogy ez tényleg stratégiai ágazat, mert csak úgy hajlandók erről a kérdéstről beszélni - saját maguk között tehát feltételezték, hogy az oktatás stratégiai ágazat. Még egyszer mondom: a versenyszférában dolgoznak. Ha nekik kiadnak egy feladatot, hogy találkozás a túlsó parton hat óra huszonötök, nekik ott kell lenni, mert ha nem oldják meg a feladatot, nem lesz állásuk. Tehát ilyen gondolkodású fiatal emberek. Mit mondtak ők a pedagógusoknak? És a pedagógusok milyen problémát vetettek föl?

Azt mondták, nagyon fontos, hogy jó képességű fiatalok kerüljenek erre a pályára. Nem biztos, hogy oda fognak menni, ha a körülmények ilyenek. Akkor lehet megoldani ezt a kérdést, ha azok a versenyszférába kerülő fiatalok, akiket majd most képezni fognak, akik kikerülnek az egyetemről, azt fogják felvetni, „De kár, hogy nem pedagógusnak mentem!”. Azt mondták, hogy amíg nem fogunk így beszélni mi, versenyszférában dolgozó emberek, hogy „De kár, hogy nem pedagógusnak mentem!”, addig ez a probléma nem oldódik meg. Azt akarták ezzel kifejezni, hogy olyanok menjenek oda, úgy legyenek megfizetve, és tudják megoldani a feladatokat. Ez volt az egyik gondolatom.

A másik pedig, hogy ezeknek a problémáknak a megoldásához szakmai, társadalmi és többpárti konszenzus kell. Ezt is nagyon fontosnak tartották. Ennek a megvalósításához pénz és kormányzati elkötelezettség kell. Ők úgy mondták, hogy meg kell oldani a pedagóguselit-képzést. Ezt hívják ők pedagóguselit-képzésnek, nem negatív értelemben használták a kifejezést.

Annyi pedagógust képezzenek, amennyi szükséges, ne ötször annyit, azoknak az anyagi támogatását viszont meg kell oldani, és meg kell oldani azt, hogy a társadalom minden rétegéből kerülhessenek ki pedagógusok. Nem is tudom, erre van valami kifejezés, ami most hirtelen - már öreg gyerek vagyok - nem ugrik be... A társadalmi mobilitás! A társadalmi mobilitást meg kell oldani.

Elmondták azt is, hogy a most gyakorló pedagógusok továbbképzését meg kell oldani, mert az is rendkívül fontos kérdés. Ez ne 30 órás tanfolyam legyen, hanem egyéves, vagy olyan hosszú képzés, aminek során ki lehet válogatni a meglévők közül - mert a maiak minimum 30 százaléka alkalmatlan arra, hogy ezen a pályán dolgozzon. Legyen ez vizsgához kötve, kollokviumhoz, mit tudom én mihez, alkalmassághoz.

Ezeket a kérdéseket vetették föl tehát, azon kívül azt is elmondták, támogatni kell azt, hogy roma pedagógusok képzése is történjék.

ELNÖK: Nem szeretnék tiszteletlen lenni, de az öt perc bőven lelett.

NOVÁK JÁNOS: Tudnék körülbelül öt percet beszélni még, de ezeket a gondolatokat vetették fel, és az az érzésem, hogy ezek olyan területen dolgozó, értékes fiatalok, és olyan jó barátságban vannak a versenyszférában dolgozó, meg a szerencsétlen pedagógusok között dolgozó gyerekek, hogy olyan érdekes és pozitív dolgokat mondtak el, ami tulajdonképpen a bizottsági munkában a mentalitásomat és gondolkodásomat meghatározta. Meg kell köszönnöm az ottani munkatársaknak, Szüdi Jánosnak, hogy ezeket a gondolatokat nagymértékben beemelték ebbe a dolgozatba.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Nekem úgy tűnt, hogy azért a szülői szervezet hallatja a hangját - én legalábbis hallottam.

Az önkormányzati oldalról Sáska Géza urat kérem.

DR. SÁSKA GÉZA: Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Közoktatás-politikai Tanács! Tisztelt Elnök Úr!

Ez az anyag egy bizottsági munka eredménye, mégpedig egy olyan bizottságé, amelynek rendkívül rövid idő állt a rendelkezésére. Ugyanakkor az anyagban olvasható, hogy folytatja a munkáját, tehát hogy nincs vége.

Az alaphelyzetről és az üzenetek irányáról kellene nekünk itt beszélnünk. Először is, hogy miből indult ki a probléma. A probléma úgy nézett ki, mintha egy ilyen alkoholos befolyásoltágú pedagógus kollégával szemben, nem tudván az osztály fegyelmét tartani, fenyegetően lépett föl egy serdülőkort meghaladó diák, és ez le lett fényképezve - ebből pedig a pedagógus foglalkozás elleni támadás lett. Ez az alapprobléma, amelyből a sajtó, a sajtónak egy meghatározott iránya csinált politikai problémát. Ez nem az az élethelyzet volt, mint az Egyesült Államokban, amikor lemészárolnak gyerekeket; ez nem az a helyzet volt, amikor Finnországban hét gyereket leszúrnak; nem az a helyzet volt, ami Magyarországon megtörtént, hogy a gyermek- ifjúságvédelemnél dolgozó kollégát leszúrta az egyik növendéke, mert nem engedte szabadságra - erről hallgatott a pedagógusszakma. Arról is hallgatott a pedagógusszakma, legalábbis mérsékelt ügy volt, hogy amikor az egyik pedagógus, elméje megbomolván - hiszen száznegyvenezer közül miért ne lehetne egy ilyen statisztikailag -, késsel sértette meg a tanítványait. Ezekből nem lett politikai ügy. Ebből viszont rögtön az lett. Azért érdemes lenne végiggondolni, hogy milyen eseményből csinálnak problémát.

Azt gondolom, hogy ez egy magyar ügy. Ugyanakkor ezt lehet úgy értelmezni, hogy másodlagos szempontok mozgatják, de lehet úgy is értelmezni, hogy hallatlan nagyfokú az érzékenység, hogy már egy alkoholos befolyásoltág alatt lévő pedagógus érdekében is fellép a szakma. Sajnálom, hogy ebben az irányban a szakmai oldal és a szakszervezet nem lépett, hanem a másik irányba.

Szeretném világossá tenni, hogy ez az anyag, így, ahogy van: puha - a részletekre rá fogok térni. Kétfajta megoldás képzelhető el, átnézve a világ irodalmának angol nyelvű részét, amit ismerek. Az ilyen típusú problémákra kétfajta megoldás szokott lenni: az egyik a kemény kéz politikája - nevezetesen, hogy azokat, akik így viselkednek, kizárni az iskolarendszerekből, csökkenteni a büntethetőség korhatárát, rendőrt bevinni az iskolába stb. -, a másik a puha megoldás, ami inkább az együttműködésre épít. Ez az anyag ebbe az irányba megy. Szerintem az irány helyes, a részleteiben természetesen lehet vitatkozni de az alap politikai kérdés helyes.

Milyen okok váltják ki? Benne van az anyagban, noha más bekezdésekben: három bekezdéssel később van, ez nyilván szerkesztői hiba, ami nyilván tanulság a szerkesztőnek.

Az első az, hogy valóban az iskola önmagában egy elnyomó szervezet, hiszen a felnőttek kultúráját adják át a fiataloknak, és ők vagy elfogadják, vagy nem. És hogy milyen ellenállást vált ki, erre hadd utaljak. Mindenki ismeri a Wall című Pink Floyd-számot: a sötét szarkazmus az osztályban, és tanárok, hagyjakot minket békén stb., stb. Ez egy világláger. Ez a szemlélet hiányzik ebből az anyagból, nevezetesen, hogy van egy társadalmi réteg, amely gyűlöli ezt az iskolát és ezt az élethelyzetet. Ez normális - vagy nem normális. Úgy gondolom, úgy normális, ahogy normális tud lenni egy infarktus, tehát abban az értelemben. Egy nemkívánatosan természetes következmény.

Van egy másik fontos eleme, ami ezt fölerősíti, és ami benne van az anyagban, nevezetesen a tankötelezettség felemelése. A tizennégy év fölötti fiatalokkal nem tudnak a pedagógusok a régi eszközökkel bánni. Más kultúrákból való gyerekek jönnek be az iskolába, akik korábban nem voltak benn a középfokú oktatásban, most bekerülnek, más kultúrájúak, és ezzel a kultúrával nem tudnak mit kezdeni. Ennek természetesen komoly pedagógiai, szakmai haszna van: nevezetesen a pedagógusok álláshelye bővül ezzel, hiszen a tankötelezettség fölemelésének egyik motívuma Magyarországon is az volt, hogy ne csökkenjen a pedagógus-álláshelyek száma, ne legyen pedagógus-munkanélküliség. Ez ennek a dolognak egyenes vagy természetes következménye.

Ez az első része, hogy ezt tessék tudomásul venni makroszinten.

A másik elem, ami az anyagban olvasható, az örök ügy: a jogok és kötelezettségek egymással szembe fordítása, mérícskélése. Tessék belátni: az, hogy tizennyolc éves korig kötelező iskolába járni, ez egy olyan kötelezettség, amely miatt a tanulónak védelmet kell adni az esetleges túlhatalommal szemben, nem pedig jogait visszafordítani. Ez egy alkotmányos kötelezettség. Amióta nincsen hadkötelezettség, ez az egyetlen állami kényszer, és az állami kényszer gyakorlásával szemben kell ombudsmanoknak és másoknak védettséget alkotni.

Miért is van ez? Ez a közcél megfogalmazása. Mi az a közcél, amiért föl kellett emelni? Egyről már beszéltem: nevezetesen, hogy ne legyen kevesebb a pedagógus-álláshely. De tartalmában már... (*Dr. Horváth Péter: Hogy a gyerekeknek legyen hol lenni, azért!*) Egy pillanat! Meg kell fogalmazni, mert akkor egészen más pedagógiai célok és technikák jöhetnek létre.

A másik: szeretném felhívni a szakmai és a szakszervezeti oldal figyelmét, hogy a pedagógusok közalkalmazottak. Nem autonómak: a köz alkalmazottai. Közpénzből közcélokot kell követni. Természetesen, hogyha a közcélok megfogalmazása brutális, durva, és munkajogi vagy efféle szempontokból védelmet igényel, akkor is közcélokot kell követni. És ez nagyon fontos, hihetetlenül fontos! Természetesen politikailag értem én azt, hogy plusz álláshelyek kellene, és a pedagógusok munkaterheit szét kell osztani. Értem én ezeket, ez rendben is van.

Fölmerült a komprehenzív iskolák túlzó része. Egyetértek Dobos Krisztinával, nekem is fenntartásaim vannak, hogy a komprehenzív iskola mint panácea megoldást jelentene erre a dologra. Én ezt nem hiszem. Ismerve a nemzetközi statisztikákat, az valóban igaz az Egyesült Államokban, hogy a public oktatásban - Miklósi Lacinak mondanám, hogy a közoktatás a public szó magyar nyelvújítási vagy efféle formája, tehát nem a public szónak mint közösségi oktatásnak és iskolafokozatnak a jelentése - duplája az iskolai erőszak, mint a magánoktatásban, és a public oktatáson belül a komprehenzív iskolákban alacsonyabb, mint a szegregatív iskolákban. Azokban a közösségi iskolákban, ahol a társadalom alsó szeleteiben élők szelektíven vannak, ott nagyon magas, de ahol ez a rendszer oldódik, a komprehenzív iskolákban, természetesen feloldódik, és kisebb. Hogy ez a statisztika átvehető-e egy az egyben

Magyarországra, ebben nekem erős kétségeim vannak, mert ez egy strukturális probléma, de ezt el kellett mondanom, hiszen van, amiben egyetértünk, van, amiben nem.

Amit viszont önkormányzati tekintetben fontosnak tartunk, hogy ezt nem globálisan kellene kezelni, hogy „az” iskola, „a” gyerek, „az” erőszak, hanem lokalizálni. Vannak olyan területek, ahol az iskolai erőszak problémájának más a természete: például van, ahol visszabeszél a nebuló, és van, ahol visszaüt. Ez más. Van olyan iskolakörzet, ahol a fizikai erőszak gondolata föl sem merül: lelki erőszak van, és van, ahol a kés használata döntő, mint mondjuk az innercityben, Londonban. Ezért nem ilyen globális, általános megoldás kell - gyermekvédelmi felügyelők mindenhová -, hanem csak oda, ahová kell. Vannak olyan területek Budapesten is - XIII. kerület, VIII. kerület stb. -, ahol esetleg nem ez kell, lehet, hogy erősebb, és lehet, hogy nem egy kell, hanem több. Akkor az kell. De ennek az elemi feltétele, hogy célzott programok legyenek. Ezeknek a célzott programoknak a gazdája megvan: az önkormányzat. Mégpedig azért az önkormányzat - lehet, hogy rossz gazdája, lehet innen elvenni, de ahhoz kétharmad szükséges, mint ahogy az iskolaszékeknek új hatáskör adásához is. Ameddig ez nem történik meg, és ezt a problémát valamilyen módon kezelni vagy enyhíteni próbálnánk, nincs más megoldás önkormányzati tekintetben, mint célzott, hatékony - természetesen gazdaságos -, és ezt az outputot figyelő, nevezetesen nem hogy mennyire csökken, hanem hogy mennyire nem növekszik ez a folyamat. Ez a mértékegység. Nem az ország egészében, nem a pedagógusszakmában, nem az iskolában, hanem a bűnkibocsátó, bűnbefogadó, agresszív kultúrájú területekre kell önálló, külön oktatáspolitikát csinálni. Ez a javaslatunk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Sáska Gézának. Elnöki jogkörömmel visszaélve egy mondattal szeretném megtoldani. A nyugati végeken ismeretes egy fogalom: állásrotációnak hívják. Dr. Kovács Péter az, a Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ főigazgatója vagy főigazgató-helyettese, aki ennek az atyja. Ez az állásrotáció arról szól, hogy példának okáért a pedagógust kiveszik egy évre az iskolából, és ez alatt az esztendő alatt egy képzésen esik át. Ennek a képzésnek a költségeit nem az oktatás viseli, hanem a Foglalkoztatási Alap. Annak, hogy őt kiveszik az oktatásból, van - lehetne - egy másik, járulékos hatása, haszna is: hogy egy fiatal ember lehetőséghez jut, hogy gyakorlatot szerezzen, egyéves gyakorlatot. Nagyon sok állásinterjún az az első kérdés, hogy „És, tessék mondani, mennyi gyakorlata van?”, és ha azt mondja, hogy semmi, nyilván már hátránnyal indul. Ez alatt az egy év alatt el lehetne végezni azokat a képzéseket, amely képzések, úgy gondolom, a pedagógusoknak ma nagyon fontosak. Én nagyon egyetérték Dobos Krisztinával abban, hogy a jó módszerek átadásának metodikája nincs kidolgozva Magyarországon, vagy, ha ki van dolgozva, akkor nem működik. Ez egy nagyon jó lehetőség lenne arra, hogy ezeket a metódusokat intézményesen terjessze el, akár úgy is, hogy Géza mondja, hogy önkormányzati területeken, és meghatározott területeken.

Van még egy nagy előnye, ami szerintem a napirendünk szempontjából fontos, ez pedig az, hogy kivenné a pedagógust négy-öt év után egy évre abból az idegfeszültségből, abból a feszült helyzetből, amiben a mindennapjait meg kell élni. És bizony, igaz - egyetérték Gézával -, hogy a pedagógusok egy igen jelentős része nincs felkészítve erre az élethelyzetre.

Csak azért gondoltam elmondani, mert szeretném, hogyha ez a gondolat a fejekben megmaradna, és továbbtárgyalásra ajánlom az ötletet. Dr. Kovács Péter egy könyvet is írt erről a módszerről, nyugati példák, nyugati tapasztalatok alapján. Köszönöm szépen.

DR. SCHÄFFER ISTVÁN: Tisztelt Közoktatás-politikai Tanács! A bizottsági tájékoztató a kisebbségi nevelés szempontjából is rendkívül tanulságos, nagyon nagy jelentőségű munka. Szeretném hozzátenni, hogy nemcsak szakmailag, hanem diplomáciailag is nagyon-nagyon hasznos. Látszik rajta, hogy tudják, érzékelik a probléma gyökereit, ezeknek az agresszióknak a kiváltódási okait, ugyanakkor érződik belőle az, hogy nagyon-nagyon szeretnék valamilyen módon ennek az orvoslását is megtalálni.

Most szeretném kifejezni ismét sajnálkozásomat a miatt, hogy a kisebbségi oldal nagyon régóta csonka, és a roma kisebbség nincs jelen. Most már évek óta nem képviselteti magát. Én egyszer már szeretnék erre központilag választ kapni, hogy mi ennek az oka. Itt ugyanis, ebben az anyagban, úgy gondolom, ugyan nem jelenik meg, egyetlenegy helyen sincs leírva az, hogy „roma”, nincs leírva az, hogy „cigány”, ugyanakkor viszont érződik az utalásokban - olyan helyeken, mint hogy „különböző szociális és kulturális háttérrel rendelkező diákság ellenállása” és hasonló kitételekben, kifejezésekben -, kiolvasható, hogy bizonyos esetekben mire gondoltak a szerzők, akik ezt az anyagot összeállították.

Maximálisan egyetértek azzal, ami a jelenlegi kezdeményezés, és támogatjuk a szegregált oktatás elleni irányzatot, és azt, hogy meg kell szüntetni ezt a gyakorlatot. Ugyanakkor viszont kétségeink vannak az anyag alapján, hogy hogy fog ez sikerülni, nem vált-e ki még nagyobb ellenállást, még nagyobb problémákat nem okoz-e a másik oldalon. Önmagában ugyanis a szegregáció megszüntetésének eldöntése, ezeknek a gyerekeknek az oda beiskolázása olyan váratlan helyzeteket tud teremteni, ami kiválthat további erőszakot. Köztudott, hogy ezek a gyerekek mindjárt az általános iskola első osztályában elszenvedik első kudarcélményeiket, és attól a perctől kezdve megindul az a folyamat, ami egy idő után oda vezet, hogy ha igaza van, ha nem, akkor is kisebbségi ügyet kreálnak belőle, és úgy csúcsosodik ki, hogy az egészen más kulturális környezetben élő szülő teljesen természetesnek veszi, és még félre sem érthető. Amikor mutatja a televízió, hogy ki követte el, vagy beszélnek vele, nyilvánvaló, hogy bizonyos rasszjegyekből automatikusan következik, hogy melyik népcsoporthoz, illetve etnikumhoz tartozók idézték elő a problémát. Noha - és itt jön - nyilvánvaló, hogy egészen más elfogadott normával érkeznek nemcsak a gyerekek, hanem a szülők is ehhez a konfliktushoz.

Én úgy gondolom, maximálisan egyet lehet érteni azzal, hogy valamit kezdeni kell. Nyilván többszereplős legyen ez az intézkedési terv, tehát szülők, pedagógusok, gyerekek, önkormányzatok stb. De én úgy gondolom, nem lehet az erőket elaprózni. Természetesnek tartom, igen, hogy foglalkozzunk a szülővel, foglalkozzunk az önkormányzatokkal, de elsősorban a gyerekekkel foglalkozunk. A gyerekekkel pedig ki foglalkozzon elsősorban? A pedagógus, mert rá van bízva.

A pedagógusképzés, ahogy a jelenlegi kormányzati tervekben szerepel, tehát ezek a pedagógus-továbbképzések, nagymértékben segíthetnek, ráadásul azok a pluszintézkedések is, amikről a múltkor itt beszéltünk - tehát az óvodai kiegészítő normatívák, hogy minél előbb kezdődjék meg ezeknek a gyerekeknek az integrációja -, ugyanakkor viszont én úgy gondolom, nagyobb hangsúlyt kellene fektetni ezeknek a gyerekeknek az integrációra való közvetlen előkészítésére. Köztudott, hogy különösen kisgyerekkorban a gyerekeknek kevesebb a gátlásuk, és az összes másságot nagyon nehezen tűrik. Miután itt a többségi társadalomról van szó, egy gyerek öltözet, megjelenése, beszéde, szokásai mind kiváltja a többségi tanulók ellenérzését. Ez az ellenérzés viszont visszahat azokra a gyerekekre, akik mindezt elszenvedik: kialakít bennük egy bizonyos fokú agresszivitást, hiszen meg kell védeniük magukat. Ez az önvédelem vezet bizonyos esetekben oda, hogy már maga a szülő is... Én feltételezem, hogy az a roma szülő nem azért megy oda, mert ő gonosz, mert ő ártani akar a pedagógusnak, egyszerűen csak meg akarja

védni a gyerekét. Ezeket az embereket, miután egészen más értékrendből jönnek, nem érdekli az, hogy a többségi társadalom milyen normákat, milyen követelményeket szab itt meg. Őket a maguk saját normáik érdeklik, a saját normáik szerint cselekszenek. És amíg ez így történik, addig lesznek is konfliktusok.

Ezért lenne szükséges, hogy bármennyire kerülgetjük is, nem lehet megkerülni a romák célzott - nem azt mondom, hogy felvilágosítását - tájékoztatását. Erre egy kicsit nagyobb hangsúlyt kellene fektetni. Lehetne itt is kezdeni, itt, a mi tanácsülésünkön. Ugyanis mindaz, ami itt elhangzik, nem megy tovább. Erről a romák nem tudnak. Persze, mondhatnánk azt, hogy nyitva van a lehetőség. Kérem, én úgy gondolom, hogy ha egymás mellett él a többségi kultúra és egy egészen más, egy kisebbségi kultúra, és ez a kisebbségi kultúra nem igazán nyitott, pontosabban nincs abban a helyzetben, hogy nyitott legyen - mert nem tudja befogadni, és szó szerint nem tudja ezeket befogadni -, akkor nagyobb a felelőssége a többségi kultúrának abban, hogy ezeket a konfliktusokat, ezeket a disszonanciákat próbálja kezelni.

Szeretnék továbbmenni. Az anyagban szerepelnek az általános iskoláztatási problémák, az érettségi általánossá válása. Kérem, tessék elhinni, hogy ez a roma lakosság egy jelentős részét nem érdekli. Nincs abban a helyzetben, hogy érdekelhesse. Gazdaságilag sincs, de egyébként sincs, hiszen egészen más az értékrendje. Nem az a lényeg, hogy van egy érettségi bizonyítványod, hanem az a lényeg, hogy a mindennapi életed hogyan zajlik.

Gyakorlatilag maximálisan egyet tudok érteni a szülői oldalnak azzal a felvetésével, hogy az iskolarendszernek ez a fajta egységesítése, amikor a középiskoláztatás ilyen érettségiközpontúan valósul meg, ez a társadalom bizonyos rétegei számára jelenleg - hangsúlyozom: jelenleg, és nem távlataiban - kudarchelyezethez vezet, és ezek a kudarcélmények vezethetnek bizonyos idő után oda, hogy az agresszivitás látszatát keltik. Nem is biztos, hogy ezeknek az összetűzéseknek egy jelentős része az ő normáik szerint agresszió. Nem: bevett, régi, az ő erkölcsi normáik szerint teljesen normális elintézési mód.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Még két mondat erejéig...

KANAKI LEFTER: Már itt ülök mióta, és hallom, hogy milyen fejlemények vannak - de a lényegről senki nem beszél egyenesen. Most jöttem meg Görögországból - én a görög kisebbség alelnöke vagyok -, és két iskolában is voltam: Cipruson és Görögországban. A rokonaim között van iskolaigazgató, a lányom pedagógus. Ott őszintén megmondják az embernek a szemébe, hogy mi a gond, mi a probléma. Itt sok mellébeszélés van, nagyon sok duma, és semmi részletes nincs. Mit látok itt az önkormányzati tevékenységből az iskolákon belül, az iskolaszéknél? Azt látom, hogy a szülők és a pedagógusok egymás torkának esnek. Azt mondja a szülői oldal, hogy a diákönkormányzatoktól nincs ott senki. Persze, hogy nincs, amikor azt látja, hogy marakodás van, veszekedés van, és elmegy a kedve. A második-harmadik iskolaszéki ülés után már nem is jön el. Politikai témát csinálnak a szülők, és a pedagógusokat is próbálják berántani ezekbe a politikai harcokba, hogy ki melyik párthoz tartozik. Azt látom, hogy az iskolákban ez folyik, és ilyen példát mutatnak a felnőttek, a pedagógusok meg a szülők. A diákok azért lesznek ilyenek, és ilyen szemtelenek, visszabeszélők, mert hallják, hogy ott hogy beszélnek a pedagógusokkal a szülők. Kölcsönös a felelősség. És ez az, ami nem működik.

Én Görögországban látom: leülnek egy ilyen teremben. Ott a diák, a vezetőség, a szülők és a pedagógusok részéről, ott ülnek, és szépen megbeszélnek. Nincs kiabálás. A gyereket kéri, hogy mondd el, milyen gondod, milyen problémád van, meghallgatunk - és közösen, a

pedagógusokkal együtt, megbeszéljük. Úgy állnak föl, hogy a következő héten így fogjuk csinálni - te egyetértesz vele, vagy van valami, amit te másként látsz? Teljesen más a hangnem: barátságos. Igaz, hogy nálunk tegező viszonyban vannak, tehát sokkal jobban meg lehet beszélni, de nem az megy, amit látok az iskolaszéknél - mert képviselő is vagyok -, négy-öt éve látom azt a marakodást, veszekedést. Ami Magyarországon folyik, azt egyszerűen katasztrófának látom.

Elnézést, ezt el akartam mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, a kormányzati oldalé a szó.

DR. SZÜDI JÁNOS: Tisztelt Tanács! Próbálok nagyon rövid lenni, mert úgy látom, az anyag nagyon jó, hiszen felhozott mindent, ami feljöhét. Elhangzott a kulcsszó: a bizottság működik tovább. Mi pedig, közigazgatásilag, próbáljuk végrehajtani ezeket az elgondolásokat, például majd jön ide egy miniszteri rendelet, amibe szeretnénk a fegyelmi eljárást megelőző egyeztető eljárást betenni: akkor legyen fegyelmi eljárás, ha az elmondottak szerint a felek nem tudnak megegyezni egymással, és próbálják megtalálni azt a megoldást, amit lehet.

Nevelési kérdésekbe nem megyek bele, mert nem az én asztalom. Azt mondanám el, hogy amit a szülői oldal felhozott: igen, az iskola része a társadalomnak, nem lehet abból kiszakítani, nem lehet külön kezelni, és igaza van Gézának, hogy nem lehet globális megoldásokat találni, hanem oda kell megoldást találni, ahol probléma van. Elmondtam az elején, hogy nagyon sok továbbképzés lesz: az ÚMFT keretén belül ez a rendszer, amiről szó van, nagy hangsúlyt kap. Szeretnénk, hogy minden intézményhez eljussanak. Olyan továbbképzés, amiről itt szó volt: a szülő, tanuló és a nevelőtestület együtt tanulja meg a vitarendezést. Megpróbáljuk felállítani azt az országos pedagógiai szolgáltató rendszert, amely hozzáférhetővé tesz minden olyan programot, ami megvan, eljuttatni az intézményekhez.

Hogy mi a tankötelezettség lényege meg mi a szakképzés? Én biztos, hogy kilépek a szülői szervezetből - persze, ez nem komoly, mert van két gyerekem, tehát nem tudok kilépni -, de hogy a tankötelezettség miért tart tizenhét éves korig, ennek nemcsak ez az oka. Ennek sokkal több oka van. Nevezetesen például az, hogy az állam kényszeríteni tudja a tanulót is és saját magát, hogy a feltételeket tizenhat éves korig teremtse meg, továbbá hogy igen, a gyerek maradjon az iskolában.

Hogy a szülőknek miért jó, hogy tizennégy éves korában kezdje meg a gyerek a szakképzést? Ezzel sem akarok vitatkozni: vitatkozzanak a pedagógusok egymás között. Szerintem nagyon rossz. Nem igaz, hogy abból vállalkozó, egyáltalán gondolkodó ember, saját lábra állni tudó ember lesz, aki a vakolókanalat megkapja - ahogy a szakképzésesek mondják - a születéskor, mert úgy jön ki a pólyából, hogy a kezében a vakolókanál. Én nem vagyok pedagógus, de én ebben nem hiszek.

Abban igen, hogy a 9-10. évfolyamon mást kell tanítani ezeknek a gyerekeknek. Ez a program elkészült, elindult, ezt tudjuk, ezt értjük, és ezt meg tudjuk csinálni.

Meglesz a követő iskolák rendszere, amiben azt szeretnénk, hogy regionális szinten a kulturális intézmények, a művészeti intézmények, a sportintézmények, az iskolák, a kollégiumok találjanak egymásra, és vegyék át egymástól a jó módszereket.

Az az intézkedés, ami most az óvodáztatást helyezi előtérbe, úgy gondolom, helyes. Igenis, a gyerekeknek szerintem találkozni kell egymással, a gyerekek toleránsak, képesek elfogadni a másságot - az európai és amerikai gyakorlat ezt mutatja, hogy pontosan ez a jó, ha korán találkoznak. Sőt, amikor én polgármesterekkel találkozom, és megkérdezik, hogy mit kell tenni, én azt mondom, hogy már az óvoda előtt találkozzanak, mert már az is késő. Ha a

településigazgatásban az egyes utcák között drótháló van, és nem jutnak oda, egymáshoz közel a cigányok - maradjunk akkor ennél - meg a magyarok, akkor már az óvodában is gond és baj van. Minél korábban meg kell találják egymást.

Ami pedig ennek az egésznek a lényege, hogy beindult egy tulajdonképpeni mozgalom. Nagyon sok önkormányzat keresett meg minket. Tessék megnézni a fővárost: külön programja van, fön van a honlapon, hozzáférhető! A minisztérium programja ebben a legkevesebb szerintem. A fővárosnak pénze van, embere van, programja van. Amikor hozzánk fordulnak, megmondom őszintén, ajánljuk, hogy nézzék meg a fővárosi programot. Több megye, több önkormányzat megkeresett, hogy mit tartanánk jónak: mi mondjuk a sajátunkat is, de megmondom őszintén, rátok mutogatok, és mondom, hogy keressék meg a Fővárosi Pedagógiai Intézetet, ahol elkezdtek ezt a tevékenységet. Úgy látom, hogy ez most tényleg egy olyan országos mozgalom lesz, ami nem fog leülni.

Amit te mondtál, Sándor, hogy tulajdonképpen minden rossz, meg semmi nem úgy van... Én is azt szoktam mondani, három napig kéne megnézni, hogy minden úgy történjék, ahogy törvényes, hogy akkor mi lenne, ráismernénk-e az országra. Ha jön az aranyhalacska ezt fogom tőle kérni, tehát várom az aranyhalacsát - és átadnám nektek a szót, hogy válaszoljatok arra, amire én nem válaszoltam.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Köszönöm szépen, igyekszem rövid lenni. Nem pályázom a kisebbségi oldalban való képviselőre, de azon a jogon, hogy a népszámláláson én magamat cigánynak és görögnek definiáltam - ez jogomban áll -, annyit Schäffer Pistának, kedves földimnek és régi kollégámnak hadd mondjak, hogy a nagyon tagolt magyarországi cigánytársadalom kulturális antropológiáját illető újabb kutatásokat érdemes átnézni - akár a Szuhay Péter könyvére gondolok, akár másra: árnyaltabb, bonyolultabb, jóval nehezebb, mint az az egységes kép, amit itt röviden felrajzoltál. Gondolom, hogy ugyanilyen árnyaltan tekinted te is a magyarországi németiség nagyon tagolt és nagyon bonyolult kultúráját Baranyától a fővároson át Pest megyéig.

Visszatérve a témánkra, Keszei Sándor hozzászólása azt tanúsította, mennyire nehéz volt a bizottsági munka. Mindannyiunkban benne volt az a lehetőség és az a kényszer, hogy a kérdést ennyi dimenziójában vizsgáljuk és tágítsuk ki. Még örülünk, hogy Sándor a globális felmelegedést nem hozta szóba az iskolai agresszió okán - a júniusi tanévnapokat senkinek se kívánom -, és hogy nem hozta szóba sem az Al-Kaidát, sem - hogy politikailag szimmetrikus legyek - a FARK terrorista mozgalom hatását a serdülő és serdületlen ifjúság agresszivitáshoz való viszonyára, vagy friss példaként a magyar tojáskereskedelem váratlan fellendülését. Lehetne pedig.

A bizottsági munka tanulsága számomra az volt - bennem ez a hajlam megvolt, hogy tágítsuk, tágítsuk, tágítsuk -, hogy vissza kellett fegyelmeződnünk a közoktatás kompetenciáinak elemzésére és vizsgálatára. Nekem nagy lecke volt, hogy ezt megtanuljam, úgyszólván itt is próbáljuk a munkában ezt folytatni. Akárhogy is lesz folytatása a bizottsági munkának, az a szakasz lezárult, hazamentünk, ki-ki a dolgára, visszavedlettünk bizottsági tagokból - én történetesen pedagógusképzővé, civil aktivistává.

Arra kérem a Közoktatás-politikai Tanácsot, hogy a pedagógusképzéssel egy picit várjon, egy picit legyen toleráns, hiszen magzati állapotban van a bolognai típusú tanárképzés, illetlenség lenne ezt a struktúrát bírálni, elmarasztalni olyan dolgokért, amiért még nem felelős. Meg kell várni, hogy a bolognai típusú tanárképzésnek azok az elemei, amelyek - Novák Jánosnak mondom - a pedagógusi pályaválasztást huszonegy éves, tehát érettebb korra teszik egyfelől,

másrészt a BA fokozaton lehetőséget adnak, hogy a felsőoktatás résztvevői kóstolgassák, kell-e nekik a pedagóguspálya vagy nem - hiszen az a bevezető tíz kredit erről szól, illetve szolt, hiszen jövőre az első BA-sok végezni fognak. A problémát megoldja a felsőoktatási struktúraváltás, mert a tevének könnyebb a tú fokán, mint a pedagógusképző mesterszakra bejutni. Már felvételiztettünk idén mesterszakra pedagógusjelölteket, és igen nagy a szelekció. Vélhetően ezeket a problémákat kezelni fogja. Gyakorlatközpontú, sőt, ha úgy tetszik, kompetenciaalapú az új tanárképzési program, és ez a bizonyos ötödik félévi terepgyakorlat is bizonyos kihívásokra - amiket itt most szóba hoztak a kollégák - választ ad. Lehet, hogy elromlik majd, minden lehetséges, de most adjunk bizalmat. A kifutó szériát - illetlenség fiatal emberek életéről így beszélni -, a jelenlegi, a 111-es rendelet alapján lecsengő, elkopó pedagógusképzést viszont meg már ne tegyük komoly bírálat tárgyává, hiszen ennek a minőségbiztosítása nem jó, minden kifutó szériának van egy ilyen erkölcsi kopása, és annak a fiatalembernek az az egyetlen élete. Én a kollégáim nevében azt tudom csak ígérni, hogy amit emberileg meg lehet tenni - nem volt rossz egyébként a 111-es rendelet a pedagógusképzést illetően -, megteesszük. Ennyi a pedagógusképzésről.

A másik sapkáról, a civil sapkáról annyit, hogy sok olyan feladat és probléma fogalmazódott meg, amit én nem a bizottság tagjaként, nem pedagógus szakemberként, hanem civil aktivistaként vettem magamra. Kérem a jelen lévő, elsősorban szakmai szervezeti, civil szervezeti képviselőket, hogy társuljanak ehhez a dologhoz. Különösen az ágazatok közötti kapcsolat: ágazati szinten egy kemény, fegyelmezett kapcsolatot jelent. Próbáltunk a bizottsági munkában beleharapni folyton a médiában, de János keményen ellenállt, hogy nem: a Szalay utcából a médiát nem lehet bántani. Teljesen igaza van. Viszont mi valamennyien megtehetjük. Nekem is van az ORTT panaszirodán két panaszom - az Echo televízió, Éjjeli menedékhely. Egyet már nyertem: kifejezetten a kultúrák együttélésével szembeni agresszív magatartását panaszoltam be. Az ORTT-nél bárki panaszt tehet az esti krimi, az esti szexfilm, az esti híradó miatt föl lehet jelenteni az ORTT-nél, és az ORTT korrekten kivizsgálja, hogy ártott-e a serdületlen ifjúságnak vagy nem. Tehát van rá létező, legitim eszköz.

Végig kell gondolni nekünk civilként, nem a minisztériumnak, hogy a médiaunió című dologgal tudunk-e mit kezdeni, tudjuk-e hasznát venni. Ez a reklám helye: interneten hozzáférhető a nyár elején megalakult Gyermekmédiá Egyesület - egykori jeles gyermekmédiareprezentánsokból - honlapja: gyermekmedia.eu.hu. Én javasoltam, hogy regisztrálják magukat a minisztériumnál, annyira friss a dolog. Érdemes ezt a társaságot megtámogatni - még egyszer mondom, nem a minisztériumi, hanem a magunk civil eszközeivel.

Bizottsági tagságom legnagyobb eredményének azt érzem, hogy mind a dokumentumban, mind a különböző minisztériumi megnyilvánulásokban megjelent az a gondolat hogy az NFT II. stratégiai fejlesztési programja és a biztonságos iskola megteremtésének programja nem két dolog, hanem ugyanannak a dolognak egy-egy aspektusa. Nagyon féltem, egy szép metaforát is elmondtam, hogy a homlokzaton fellobogózva, trombitával, majorettekkel bevonul a Nemzeti Fejlesztési program, a cselédlépcsőn pedig elkezdik buherálni az iskolai agresszió kérdését. Biztos, hogy ez nem jó megoldás, és örömmel látom, hogy vannak törekvések, hogy ez a dolog tényleg összeérjen.

Nem akarok elébe menni egy következő napirendnek - amelyikben vannak tapasztalataim, bár ott szerepem nem lesz -, de annyit el kell mondani, hogy az OKNT és a Kerettantervi Bizottság egy örült tempóban - erről biztosan lesz ma itt vita és fennforgás -, de kemény szakszerűséggel és kemény kritikával segítette életre azokat a programcsomagokat, amelyekről már esett szó. Ezt a dolgot azért tudom hitelesen mondani, mert nagyon sokat közvetlenül is

ismertem ezekből az anyagokból. Itt nem új tananyagokról és tananyagbővítésről van szó, hanem éppen a tananyag értelmezésének új paradigmájáról. Ha itt a NAT új kompetenciáira gondolok, akár az aktív állampolgárságra, akár a szociális kompetenciák megjelenésére, mind nem új tantárgyra, hanem minden tantárgy értelmezési szemléleti lehetőségére, akkor teljesen egyetértek azzal, hogy ezeknek a programcsomagoknak a megjelenése az iskola világában válasz tud lenni azokra a kihívásokra, amelyekről itt beszéltünk.

Nem a felelősöket kereste a bizottsági munka, a bizottság sem, de zárszóként, egy kicsit érzelmi aláfestésül - a bizottsági munkában is fölmerült, véletlen, vagy az idők szava volt - tavasszal egy magyarországi nagyvárosban egy százfős, interjúkutatás zajlott, amelynek részese lehettem. Száz iskolásgyerek, különböző életkorú, különböző iskolatípusokban. Nagyon röviden: tudom, hogy a száz és a reprezentáció egy bonyolult viszonyban van egymással, de a száz megkérdezett tanulóból - Sándor, most figyelj! - egy mondta, hogy a vele igazságosan bánó referenciaszemélyek között pedagógus van. A százból egy! A százból egy gyerek mondta, hogy büntetést egyáltalán - nemcsak az iskolában, hanem családba, akárhol - azért kap, hogy jobb legyen tőle. Az összes többi, aki büntetésen ment keresztül, egyszerűen a megtorlás kultúrájáról referált: „azért kaptam, hogy nekem fájjon”. Ez egy jellegzetes, a magyar büntetési kultúrára vonatkozó adat. És ebből a százból negyven gyerek mondta, hogy ez az egész büntetődési egy játszma: aki büntet, az is tudja, hogy mihez tartás végett adja ki a büntetést, és aki kapja, az is tudja, hogy ugyan már... Van tehát egy ilyen cinkos megegyezés büntető és büntetett között: százból negyven! Hát hogy legyen funkcionális, ha már a büntetéshez nyúlunk mint pedagógiai eszközhöz, hogyha a gyerekek fele tudja, hogy ez egy játszma a külvilág számára? A százból húsz gyereket ütötte meg már tanára, viszont százból...

ELNÖK: Nem szeretnék tiszteletlen lenni, de figyelmeztetnem kell az időre.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Utolsó mondatom! A százból harminc gyerek senkivel nem beszél meg, hogyha valamilyen bántalom éri, de a százból egy sincs, aki a pedagógusához fordul, hogyha baj éri. Ez azért mégiscsak azt mutatja, hogy van itt a szakmának felelőssége.

Abbahagyom, javaslom, hogy folytassuk augusztus 26-án, az Országos Nevelésügyi Kongresszuson, ahol az iskolai agresszió önálló kerekasztalt kapott - ez a reklám helye, köszönöm szépen.

ELNÖK: Továbbadom a szót.

DANIELISZ BÉLA: Köszönöm szépen. Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Bizottság! Egyetlenként, aki a teremben ülve nem ért a pedagógiához, illetve a közoktatásügyhöz, engedjék meg, hogy tizenhárom kerek mondatban elmondjam a bűnmegelőzéssel kapcsolatos dolgokat, illetve az álláspontot!

Úgy gondolom, hogy a probléma gyökere, hogy egy olyan anómiás társadalomban élünk, ami hihetetlen értékválságon megy keresztül. Ezt mindenki kifejtette. Amikor ez az értékválság elkezd feloldódni, akkor ezek a problémák, amikről beszélünk, enyhülni fognak. Ezt a kriminológusok körülbelül még egy évtizedre becsülik, hiszen világtrend, hogy a bűncselekményeknek nem a számossága, hanem az erőszakossága növekszik. A mi problémánk, amely a konkrét bizottságot életre hívta, ennek az egyik tendenciája. Ebben sajnos pozitív jelentést nem tehetek önöknek: ez a tendencia fokozódni fog, nemcsak Magyarországon, hanem a világban is.

Az elején, elég régen hangzott el Dobos Krisztinának az a néhány mondata, ami a médiára vonatkozik - teljesen egyetértek vele. Ha megfigyeljük, a cselekmények kilencven százaléka tizenöt percen belül nyomon követhető az interneten - és most nem a klasszikus nyomtatott vagy elektronikus médiáról beszélek elsősorban, ami tudósít meg feltranszformálja, meg ügyet csinál belőle, hanem az internetről. Tizenöt-húsz percen belül ott van. Ezek hőstettek. Megjelennek, képi bizonyítékaul annak, hogy gyerek gyerekekkel, gyerek tanárral, vagy bármi más formában történik erőszak. Ez a magamutogatásnak egy fajtája, ami ellen nyilván fel kell lépni. Sáska Géza említette, ez az új londoni trend: már húsz gyereket késelték meg London elővárosában. Ugyanez a kísérő jelenség van: tizenöt percen belül az interneten lehet látni, hogy megbicskázza a másikat. Valószínűleg nem indulatból, hanem egyszerűen azért, hogy megmutassa, hogy ő a helyszínen a király. Ezek nagyon fontos szempontok, és a média a kelleténél szerintem kisebb hangsúlyt kapott.

Csak még egy példát hadd mondjak az erőszakkal kapcsolatban. Budapestről szokták mondani, hogy a város szemetes. Igen, de pont annyi szemét van, amennyit az itt élők eldobálnak itt. Merthogy az nem jön ide magától. Pont annyi erőszak van, amennyi mintát a gyerek vagy akár a felnőtt lát. Nézzük meg a hároméves gyerekekkel a nyakában magából kikelve ordító szombaton, vagy nézzük meg a tojásdobálót, amire a professzor úr utalt, vagy nézzük meg a hagyományörző egyenruhában pózoló bárkit - és teljesen mindegy, hogy gimnasztyorka vagy másfajta egyenruha. Ha ezeket a mintákat látja a gyerek nap mint nap, akkor az iskolába - amelyről elhangzott, hogy nem választható el a társadalomtól - mit visz be? Hát ezt viszi be!

A körülményekről és az előzményekről ennyit.

A konkrét ügyekről. Azt látni kell - és ezt a bizottság jelentése igen helyesen tartalmazza - , hogy a közrendészet és a magánrendészet eszközeivel ez csak korlátozott mértékben kezelhető. A közrendészet eszközeivel maga a cselekmény nem, vagy csak akkor, ha minden tanterembe egy rendőrt állítunk. A magánrendészet eszközei meg hihetetlen pénzekbe kerülnek, hiszen ez azt feltételezi, hogy minden iskolában, mindenhol biztonsági őrök vigyáznak a rendre - ami kivitelezhetetlen, és szerintem a pedagógustársadalom támogatását sem vívná ki ez az ötlet.

Egyetlen megoldás van, ami az anyag elején szerepel is, ezt szeretném erősíteni: a kooperáció. Olyan bűnmegelőzési technikák kidolgozása és elterjesztése, amelyeket államtitkár úr említett, amelyek a honlapon elérhetők, de egy kicsit oldani kell azt az ellenállást, ami az iskolák, az iskolai vezetés részéről mondjuk a rendészeti szervekkel kapcsolatban megjelenik - gondolok a rendőrségre, a közterület-felügyeletre, és hamarosan egy új, némiképp civil szereplő is feltűnik az „Egy iskola - egy polgárőr” mozgalom keretében az iskolák környékén. Ez kicsivel több javaslat, mint hogy a zebrán megvédjék a gyerekeket. Hogyha ez a kooperáció létrejön a bűnmegelőzés területén, és azt a biztonsági auditot el tudjuk készíteni, amelyet szintén a bizottsági munkában vállaltunk, és minden iskola számára elérhetővé tesszük, akkor ezen a területen nagyobb lesz a biztonság.

Én csak azt tudom remélni, hogy a pedagógustársadalom pedig majd megegyezik azokban az oktatási technikákban, amelyekkel ezeket a gyerekeket jó irányba lehet terelni, és megoldódhatnak ezek a problémák. Bár, ahogy az elmúlt fél órában felforrósodott a hangulat, teljes egészében örülök, hogy egy békés városrendészeti bizottságot vezetek, mert azért ott ilyen indulatok nem szoktak megjelenni.

Köszönöm szépen, államtitkár úr.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt gondolom, hogy ez egy tájékoztató volt. A tájékoztatást meghallgattuk, és azt gondolom, mindenki elmondhatta a véleményét. Nagy tisztelettel megköszönöm a tájékoztatást...

NOVÁK JÁNOS: Egy másodpercet szabad még kérnem? Elfelejtettem egy dolgot mondani a fiatalokkal való beszélgetésről, és fontos, hogy elmondjam. Azt mondták, hogy a prevenció fontos, és a prevenció az ő véleményük szerint a jó oktatás. A társadalomban ez később mindent megold. Azért fontos kérdés tehát a jó oktatás Magyarországon és a jó pedagógus, meg minden, amit ezzel a kérdéskörre kapcsolatban pozitívan mondtak el, akik hozzászóltak, mert azt mondták, hogy ez az igazi prevenció. Ezt az egy mondatot szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, hogy van-e még valami kötelességem.

AMBRUS ISTVÁN: Szeretném javasolni a testületnek - elnök úr jelezte, hogy szünetet fog elrendelni -, hogy a munkánkat úgy folytassuk, hogy a 2.1 napirend következzen, majd azt szeretném megtudni a testület tagjaitól, hogy a 2.2 illetve a 3. napirendi pont előadóit hány órára hívhatom ide, mert már tolonganak, hogy mikor jöhessenek.

Az én javaslatom, hogy a nemzeti-etnikai óvodai nevelés irányelvével kapcsolatos napirendre összesen mintegy húsz percet fordítanánk, a kerettantervi rendeletekre összesen harminc percet. Az Oktatási Hivatalt érintő, utána következő napirendeket egy óra múlva kezdhethetnénk el akkor, a mostani időponthoz viszonyítva.

El tudja-e fogadni ezt a testület munkaritmusnak? *(Többen: Igen.)*

ELNÖK: István, szeretném, hogyha ezt a tanács megszavazná. Az Ambrus úr által elmondott javaslatot tehát szavazásra teszem fel: aki elfogadja, egyetért vele, kérem, kézfeltartással jelezze! *(3) Ki nem ért vele egyet? (Nincs ilyen jelzés.) Ki tartózkodott? (1)*

DR. SZÜDI JÁNOS: Elnézést kérek, nekem el kell mennem, mert várnak egy másik értekezleten, így átadnám a kormányzati oldal képviselőjét.

ELNÖK: Öt perc szünetet rendelék el.

(Szünet: 12.08 - 12.24 óráig)

ELNÖK: Hölgyeim és Uraim! Szíveskedjenek helyet foglalni! Folytatnánk a munkánkat. Tisztelettel köszöntöm Simon Istvánné főosztályvezető asszonyt. Kérdezem, hogy szóbeli kiegészítést kíván-e fűzni a véleményezésre kerülő napirendhez. Ha igen, megadom a szót.

SIMON ISTVÁNNÉ: Nagyon röviden, esetleg három percben.

ELNÖK: Csak a tájékoztatás kedvéért: abban állapodtunk meg, hogy ezt a napirendet nagyjából húsz perc alatt tárgyaljuk meg, ezért kérek mindenkit az önmegtartóztatásra. Köszönöm szépen.

SIMON ISTVÁNNÉ: Tisztelt Tanács! Az önök előtt fekvő dokumentumtervezet módosítását a Nemzeti alaptanterv elmúlt évi módosítása tette indokolttá. Önök előtt is ismert, hogy a módosított Nemzeti alaptantervben központi szerepet kap a kulcskompetenciák fejlesztése. Ez általában érvényes az idegennyelv-oktatásra és különösen érvényes a nemzetiségi nyelv és irodalom oktatására is. Erre tekintettel az irányelv mellékletét képező dokumentumtervezetek ilyen értelmű kimunkálására került sor. A munkát az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet nemzetiségi csoportja irányította. A dokumentumtervezetek, tehát a követelményrendszerek kidolgozásában gyakorló pedagógusok vettek részt. Amennyire lehetett, a kidolgozás folyamatában már megtörténtek a szakmai egyeztetések is. A rendelet is módosult némileg. Az a legfontosabb célkitűzés, a kisebbségi közösségek képviselőivel egyezően, hogy a kisebbségi nyelv, irodalom és a népismeret oktatása során is maradéktalanul érvényesüljenek a Nemzeti alaptanterv előírásai, szerkezete, szellemisége a tanulmányi idő egészére vonatkozóan, az első évfolyamtól a tizenkettedik, illetve tizenharmadik évfolyamig.

Fontos cél e mellett, hogy mindazoknak a kisebbséghez tartozó tanulóknak, akik a tankötelezettség kezdetekor nem kapcsolódtak be a kisebbségi oktatásba, módjuk és lehetőségük legyen egy későbbi időszakban hozzájutni a nemzetiségi nyelvoktatáshoz. Erre a módosításra azért volt szükség, mert jogalkotási ajánlással egybekötött véleménye többek között a kisebbségi ombudsmannak, hogy amennyiben egy későbbi időszakban a kisebbséghez tartozó nem jut hozzá az anyanyelvoktatás lehetőségéhez, ez a kisebbségi jog korlátozását is jelentheti.

Elkészültek tehát a dokumentumok, amelyeket itt most nem prezentáltunk, de elérhetőek voltak a honlapunkon. Ezeknek az egyeztetése is megtörtént, az országos kisebbségi önkormányzatokkal és az Országos Kisebbségi Bizottsággal is. Ennyit szerettem volna előljáróban hozzátenni. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen, és köszönöm a rövideiséget.

Mielőtt elkezdenénk, kérdezem a Közoktatás-politikai Tanácsot, hogy az időtakarékosságra való tekintettel működhetünk-e úgy, hogy a kérdések és a vélemények egyszerre hangozzanak el. A bólogatásokból azt látom, hogy igen. Köszönöm szépen.

A szakmai szervezeteké a szó.

MIKLÓSI LÁSZLÓ: Elnök úr, korábban egy hasonló témánál már éltünk azzal, amit most is szeretnék javasolni: a téma jellegéből adódóan ez alkalommal a kisebbségi oldal szólaljon meg elsőként. Azt gondolom, ez valamennyiünket segítene.

ELNÖK: Köszönöm a javaslatot. A magam részéről elfogadom, de meg kell kérdeznem a tanácsot, hogy egyetért-e vele. Aki egyetért, kérem, kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy egyhangú volt. Köszönöm szépen. Akkor a kisebbségi oldalé a szó.

DR. SCHÄFFER ISTVÁN: Tisztelt Közoktatás-politikai Tanács! A kisebbségi oktatást, miután része a magyar közoktatásnak, alapvetően a NAT szabályozza. Ugyanakkor viszont speciális helyzete miatt van érvényben ez az úgynevezett „Irányelvek” - mi csak így nevezzük -, a nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelésről. Nyilván, ha változik a NAT, akkor ez is automatikusan, szinte vele együtt, hiszen nem lehet azzal ellentétben.

Annyit tájékoztatásul elmondanék, hogy jelenleg a kisebbségi oktatásban az alábbi oktatási formák vannak: van az úgynevezett teljesen anyanyelvű, tannyelvű oktatás - ez nagyon ritka itt Magyarországon, egy-két iskoláról van szó -, van a kétnyelvű oktatás, a bővített

nyelvoktató oktatás - ami annyit jelent, hogy egy-két tantárgyat a kisebbség nyelvén tanítanak, plusz a kisebbség nyelvét meghatározott óraszámban. Azért nem mondom pontosan, mert ez kisebbségenként is különbözik, de általában négy és hat óra között változik. Van továbbá az úgynevezett nyelvoktató, ami abban merül ki, hogy a kisebbség nyelvét egy emelt óraszámban tanítják. Abban különbözik az idegennyelv-oktatástól, hogy egyrészt nemzetiségi tartalmak alapján tanítják, tehát a nyelvkönyvek a kisebbség életével foglalkoznak, ezen a szókincsen tanítja meg, másrészt viszont egységesen tartalmazza valamennyi kisebbségi oktatás számára a hon- és népismeret tanítását.

Engedjék meg, hogy ezzel az utóbbival kezdjem! A hon- és népismeret nagyon fontos a kisebbségi identitástudat megalapozásában. Ez úgy néz ki, hogy megfelelő óraszámot is kellene erre biztosítani. A jelenlegi szabályozás szerint ez heti fél óra, tehát egy tizennyolc órás blokk. Ezt maximum az iskola megtoldhatja a saját keretéből valamennyivel, de tanítható önálló tantárgyként is, és tanítható úgy is, hogy az egyes szaktárgyakba beépítik, tehát azokba a szaktárgyakba, amit a magyarországi többségi iskolákban is tanítanak. Ennek az óraszámát oda lehet adni ezeknek a szaktárgyaknak.

Megoszlanak a vélemények, hogy melyik a jobb. A jelenlegi hatékonysága talán az önálló tantárgyként való tanításnak jobb, hiszen nagyon sok többségi tanító, illetve tanár tanít a kisebbségi iskolákban - sőt, mondhatnám azt, hogy egyes kisebbségeknél többségben vannak a magyar származású tanárok. Ebből adódik az, hogy nem biztos, hogy az azonosságtudat megalapozásában ilyen fontos tantárgyat ők annyira tudnának kezelni.

Szeretném hangsúlyozni, hogy ha föllapozzák a megkapott anyagot, abban a kisebbségi népismeret minden oktatási forma számára - tehát még egyszer hangsúlyozom: heti fél óra, azaz évi tizennyolc órás blokk - találják a fejlesztési feladatokat, azok szerkezetét, évfolyamokra lebontva. Ezek nyilván általános fejlesztési feladatok, ezek telnek meg tananyaggal, méghozzá kisebbségenként változóan, és a kisebbségek igényének megfelelően igen terjedelmes tananyaggal. Ha csak végignézik ezeket a fejlesztési feladatokat, láthatják, hogy abszolút irreális fejlesztési feladatok, hiszen ehhez gyakorlatilag egy egészen külön kurzus kellene. Én ezt úgy is merem mondani, mint egy német kisebbségi népismeret tananyag társszerzője, aki egyszerűen úgy gondolom, mindezen feladatokat ezen keretek között igazából nem lehet így elvégezni. Ez nagy valószínűséggel annak a következménye, hogy több kisebbség összeült, és mindenki belemondta a maga ötleteit, kívánalmait. Nagy valószínűség szerint az lenne a megoldás, hogy ha már kisebbségi népismeretről van szó, hogy a kisebbség maga határozza már meg, hogy mit akar elérni a gyerekeivel népismeret szintjén, tehát ez már tényleg férjen bele a kulturális autonómiába. Hiszen van olyan kisebbség, amelyiknek érezhetően nagyobb a történelme. Ebbe nem szeretnék belemenni.

Szeretnék visszatérni a kisebbségi nyelv és irodalomra. A kisebbségi nyelv és irodalomnál különbséget tesz - eddig is különbséget tett - az anyag a nyelvoktató, a bővített nyelvoktató, illetve az úgynevezett kétnyelvű és tannyelvű oktatás között. A kisebbségi nyelveknél a nyelvoktató és a bővített nyelvoktató esetében a követelményrendszer átveszi - és ez tulajdonképpen egy új eleme ennek az egész anyagnak - az európai idegen nyelvi kategóriákat, a különböző nyelvi, idegen nyelvi szinteket. Számunkra ez nem új, hiszen egészen eljut a mesterfokú nyelvhasználói szintig, a C1-C2-ig. A magam részéről ugyan megkérdőjelezem, hogy egy nyelvoktató, illetve bővített nyelvoktató szinten C1-C2-re el lehet-e jutni. Nem. Ez általában a kétnyelvű oktatásnál célozható meg.

Ami nagyon-nagyon fontos viszont, hogy benne maradt az az anyagban az anyanyelvű és a kétnyelvű kisebbségi oktatásnál, hogy az anyanyelv és irodalom fejlesztési feladatai

megegyeznek a nemzeti alaptanterv magyar nyelv és irodalom műveltségterület általános fejlesztési feladataival. Ez után jön a fejlesztési feladatok szerkezete. Gyakorlatilag megint kimaradt - miután a törvényben nincs meg, de itt sincs - a magyar nyelv helyzete a kisebbségi iskolákban. Ha ugyanis ez megegyezik, tehát van egy kisebbségi nyelv és van a magyar nyelv - itt pedig végig anyanyelvről beszél -, akkor most itt az történik, hogy ezeknek a gyerekeknek két hatalmas feladattömbbel kell megbirkózniuk. Az egyik a magyar nyelv és irodalom. A másik szabályozás szerint - ha jól tudom, a közoktatási törvény szabályozza - csak azoknak a gyerekeknek teszi lehetővé a magyar nyelv és irodalom idegen nyelvként való tanítását bármilyen szinten - lehet ez mesterszint is, C1-C2 vagy akármi -, akik nem magyar állampolgárok. Tehát a magyar állampolgárságú embereknek - így mondom - kijelenti, hogy a magyar nyelvet csak anyanyelvként tanulhatják. Ez egy érdekes dolog. Tulajdonképpen nem tudom, hogy Európa többi államában megférne-e alkotmányosan, hiszen utána a következő szöveg jön a 3. oldalon: „Tekintettel arra, hogy a kisebbségi oktatás célja a kisebbségi önazonosság megőrzése és erősítése, a magyar nyelv és irodalom fejlesztési feladatainak az iskola pedagógiai programjában, helyi tantervében történő megjelenítése során figyelembe kell venni, hogy a kisebbség nemzeti identitás szempontjából egy másik nemzet kultúrájához, nyelvéhez, irodalmához kötődhet.”. Akkor most az lenne a tiszteletteljes kérdésem, hogy ha eleve beszabályozzuk, hogy a kisebbségi iskolákban a magyar nyelv és irodalom a nem az itt tanuló külföldi, hanem a magyarországi illetőségű nemzetiségi gyerekek számára anyanyelvként szerepel, az anyanyelvi követelményrendszerekkel - tehát még egyszer hangsúlyozom: a magyar anyanyelvű gimnazisták számára előírt érettségi követelményekkel -, akkor hogyan lehet azzal élni, hogy a magyar nyelv helyzetét, a magyar nyelv problematikáját iskolán belül kezeljem. Hiszen a bemenetszabályozás egyértelműen az t mondja, hogy anyanyelvként kell kezelni, az érettségi szintén az anyanyelvet adja. Közötte nekem milyen választási lehetőségem van? Semmilyen.

Mi már többször mondtuk, javasoltuk, hogy ne állampolgársághoz, hanem részben nyelvi előképzettséghez kössék, hiszen egyre több az olyan gyerek - tessék végiggondolni -, aki nem Magyarországon járt iskolába, és Magyarországon csöppen be magyar állampolgárként a középiskolába. Csak a középiskoláit kezdi itt, Magyarországon. Nálam, az iskolában, több ilyen van, aki itt kezdi. Ezekről a gyerekektől maximum C1-C2-t - még egyszer mondom: a magyar nyelv ismeretének mesterfokát - kell elvárunk. A törvény úgy fogalmazza meg, hogy a kisebbségi iskolákban biztosítani kell a magyar nyelv megfelelő szintű elsajátítását. Kérdezem a Közoktatás-politikai Tanácstól, hogy Magyarországon egy C1-C2 - azaz mesterfokú - maganyelv-tudás nem elegendő a magyar nyelv megfelelő szintű elsajátításához? De a C1-C2 közelében sincs a magyar érettségi követelményrendszernek, mint anyanyelvi érettséginek. Ez körülbelül az a szint, ami a kompetenciamérések során körülbelül ott a kilencedik osztály környékén van a magyar gyerekeknek. Maximum az a szint. De én úgy gondolom, attól, hogy egy gyereknek van egy másik - és körülbelül hasonló szinten lévő - nyelvtudása, de ezeknek a gyerekeknek szinte még magasabb, anyanyelvi szintű nemzetiséginyelv-tudása, miért állítjuk őket lehetetlen helyzet elé? Nem fogják tudni elvégezni.

Az lenne tehát a javaslatunk, hogy ezt mindenképpen összhangban szabályozzák egyrészt a közoktatási törvényben vagy a kisebbségi törvényben vagy az érettségi vizsgaszabályzatban, de mindenképpen hozzák ezt össze.

Egyébként az anyag jó szándékáról meg vagyunk győződve. Nagyon sok olyasmi belekerült, amit mi nagyon-nagyon régóta várunk, és köszönjük szépen. Nagyon sok gondolatunk

visszajön benne, de én úgy gondolom, vannak dolgok, amiket most feltétlenül szükséges lenne tisztázni az elkövetkezőkre.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Csak tájékoztatásul: tizenöt percet vett igénybe az ön ismertetője, de azt gondolom, fontos volt. Megadom a szót a szakmai szervezeteknek.

MIKLÓSI LÁSZLÓ: Köszönöm szépen. Először egy formai és általános megjegyzés, nemcsak erre a jogszabálytervezetre vonatkozóan. Korábban a Közoktatás-politikai Tanácsban többször javasoltuk - megismétlem -, hogy egy jogszabály-módosítási tervezetnél, ha lehet, kapjunk egy egységes szöveget, amiben a változás azonnal követhető. Meggyorsítaná a felkészülésünket az ülésre, másrészt, hogyha megkapnánk - amit szintén javasoltunk korábban - a vezetői előterjesztést, akkor a minisztérium illetékesét is tehermentesítenénk, mert láthatnánk, melyek is a legfontosabb céljai a módosításnak.

Konkrétan és szövegszerűen egyetlen apró kis részletre kérdezek rá: a második oldalon legfelül található az 1. § (6) bekezdésének második sorában: „ha bármely időpontban igényli” kezdetű kitétel. Nekem elvileg nagyon rokonszenves ez, hogy aki elsőben nem kezdte meg adott tanulmányait, bármikor kérheti, hogy később megkezdhesse. Alkotmányosnak, minden szempontból korrektnek, célszerűnek tartom. A kérdésem az, hogy a „bármely időpontban” kitétel kezelhető-e, nem kellene-e ezen valamit pontosítani, hogy meddig, minden év valahányadikáig stb. Egyszerűen csak a gyakorlati végrehajthatóság szempontjából kérdezem.

Egy másik fölvetés pedig talán inkább szóhasználati. Itt hol nyelvoktatásról, hol kultúráról beszélünk a kisebbségek kapcsán. Tanulva sokat a kisebbségi oldal fölvetéséből, érteni vélem, hogy itt színes a paletta, és vannak fokozatbeli különbségek, de semmiképpen sem beszélhetünk csak szűken nyelvoktatásról - már csak a hon- és népismeret kapcsán sem, ami pedig elengedhetetlen része ennek a kérdésnek.

Köszönöm szépen, nyilván szakmai részletekben nálam sokkal felkészültebb hozzászólások hangzanak majd el.

DR. DOBOS KRISZTINA: Egy mondattal szeretném még kiegészíteni.

Ha a Magyarországi oktatási rendszerhez alkalmazkodik, akkor az 1-4., az 5-6. és a 7-8. évfolyam miért van szétválasztva? Hiszen a magyar oktatási rendszerben ezt nem szoktuk különválasztani.

Az a kérdés merül még fel bennem, hogy valóban elvégezhető-e, tehát az itt megfogalmazott követelmények valóban megfelelnek-e, tudván azt, hogy hány nemzetiségi iskola van, és azt is tudjuk, hogy a többségi nemzet is időnként nemzetiségi iskolává válik - a létfenntartás miatt. A 7-8. évfolyamon azt mondja, hogy érvek gyűjteménye, saját vélemény alkalmazása a kisebbségi múlt-jelen sorsával, sorsfordulójával kapcsolatosan. A nyolcadikos gyerekeknek ez a követelménye: az anyaország történelme, társadalomföldrajza, és a kedvencem - ezt muszáj elmondanom, mert a 12. évfolyamban megoldja az egész európai uniós problémát: „Milyen lehetőségei és akadályai vannak a kultúrák közötti együttélésnek?” - különböző vallású és kultúrájú emberek együttéléséről kell neki véleményt alkotni, kérdéseket feltenni, és erre választ adni. Azt gondolom, nem lehet olyat követelni akár még a nemzetiségi iskolába járó gyerektől - bár lehet, hogy ők sokkal okosabbak -, amit mi nem tudunk megoldani.

Én tehát az egész követelményrendszert nagyon szimpatikusnak tartanám, ha nem az lenne, hogy ez gyerekekről szól, nem pedig társadalomtudósokról.

ELNÖK: Köszönöm szépen, a szakszervezeti oldalé a szó.

KERPEN GÁBOR: Újra megerősítem, hogy amit a szakmai oldal mondott a kiküldött dokumentummal kapcsolatban, mindkét felvetéssel egyetértünk.

A másik, gyakorlati tapasztalat: a betelepülő magyar nemzetiségű emberek azért nem választanak magyar állampolgárságot, mert a nyelvi kompetenciájuk a középiskolában nem éri el az érettségi szintet, és előre látják, hogy nem tudnak érettségizni. Erre kell valamilyen megoldást mindenképpen találni. Mert az is igaz, hogy közben az érettségi súlya nem lehet kevesebb két, Magyarországon huzamosabb időt töltő, különösen magyar nemzetiségű ember között.

A harmadik dolog pedig, bár nem szorosan ehhez a jogszabályhoz kapcsolódik, én azt gondolom, a társadalmi kohéziót az erősítené nagymértékben, ha a NAT-nak kötelező része tudna lenni idővel az egyes nemzetiségi kultúrákról szóló ismeretanyag is.

DR. HORVÁTH PÉTER: Én egy mondattal egészíteném ki ezt, mint hosszú ideig egy csak cigányokat tanító intézmény igazgatója, ahol nem volt nyelvoktatás. Van, ahol a hon- és népismeret és a cigánykultúra kiélése történik meg a nemzetiségi oktatás keretén belül, és az is nagyon hasznos. A legjobban ezeket az órákat szerették a diákok, és az én véleményem az, hogy ez megvalósítható az ő szintjükön. Mindegyiket meg kell nézni, hogy ami itt fejlesztési követelmény, az adott intézmény hogyan fogja megvalósítani. Én melegen támogatom, ami itt bele van írva.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, a szülői oldalé a szó.

KESZEI SÁNDOR: Engem az a része érdekelne, hogy a kisebbségi oktatást vagy a kisebbségi önkormányzatok által működtetett iskolákban lévő osztályok, aztán a két tanítási nyelvű, ahol van roma, vagy beás, vagy akármilyen nyelv, tekinthetők-e szegregációnak, vagy nem tekinthető annak, és nevezhetjük-e azt spontán integrációnak, ami folyamatában megvan a törvényekben és a nemzetiségi kisebbségi alapprogramban is. A többi összeegyeztethető-e az általános iskolában lévő - idézőjelben, nem én mondom, Tatai-Tóth András is mondja - erőszakos integrációval, amikor százalékos arányokat követelünk meg az iskoláktól? Van-e a kettő között valami kapcsolat, és amit felsoroltam, fedi-e, hogy igazából egy spontán integrációt kellene erősíteni?

A másik kérdés, amit a kisebbségi oldal mondott: évek óta mondja az oldal ezt az álláspontját, hogy a magyar nyelvet hogy kellene minősíteni. Erre miért nem jött valami reakció eddig? Miért nem kaphatunk valami választ?

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Az önkormányzati oldalról Sáska Gézáé a szó.

DR. SÁSKA GÉZA: Az önkormányzat az önkormányzatnak a szemét ki nem vájja, ezért támogatjuk a kisebbségi önkormányzat véleményét. Egyetlenegy kedvező és pozitív megjegyzést szeretnék tenni. A mellékletben a közös fejlesztési feladatokban szerepel: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése - ez nem a kompetenciaalapú, hanem a hagyományos követelményrendszer. Jól van ez így! (*Derűltség.*) Így tessék csinálni, mert ez számon kérhető, tárgyszerű. Ezek tételes

mondatok, amelyek egyértelműek - nevezetesen: gondolatok az információk, érzelmek, vélemények egyszerű és hatékony közlésére. Ez van itt, és ez az, amit én üdvözlök. Ezzel szemben egy későbbi napirendi pontban - amin sajnos már nem tudok részt venni - úgy szól, hogy írott nyelvi szövegek megértésének és használatának, rájuk reflektálásának, annak a képessége érdekében, hogy az egyén elérje célját, fejlessze tudását, képességeit, kikapcsolódjék, sikerrel alkalmazkodjon vagy vegyen részt mindennapi kommunikációs helyzetekben... Ez az, amit felmérnek, amiből bármi felmérhető - és ez a másik az, amire lehet pedagógiát szervezni, lehet számon kérni, és ez az, aminek a stílusát, megfogalmazási módját, kultúráját melegen támogatjuk, szemben ezzel a másik - hogy is mondjam csak? - morálisában kétségtelenül támogatandó, ám pragmatikus szinten meghatározhatatlan dologról. Ez az, amiben a gratulációnkat és támogatásunkat szeretném kifejezni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A kormányzati oldalé a szó.

AMBRUS ISTVÁN: Anna a főnököm, de nagyon kérek, hogy ne tartson öt percnél tovább...

SIMON ISTVÁNNÉ: Igyekezni fogok.

Köszönöm szépen ez utóbbi szavakat: ezek adtak nekem némi bátorságot, hogy mégis megszólaljak. A végéről kezdeném.

A roma kisebbségi oktatás, a beás és a romani nyelv oktatása, illetve a roma népismeret oktatása nem vezet-e szegregációhoz? Én úgy gondolom, hogy azok a kollégák, akik iskolában tanítanak, tudják, hogy a nyelvvoktatás - a nyelv heti négy órában történő oktatása - egyáltalán nem indokol semmiféle szétválasztást, semmiféle külön csoportos oktatást. Össze szeretném kötni azzal az igénnyel, ami megfogalmazódott, és amivel mélyen egyetértek - bár sokkal szélesebb körben és hangosabban hangozna el! -, hogy jó lenne, ha idővel a többségi oktatásban részt vevő gyerekek is képet alkothattának a kisebbségek történetéről, kultúrájáról az oktatási rendszeren belül. A roma kisebbségi oktatás, ha integráltan végezzük, pont alkalmas arra, hogy az együtt nevelődő gyerekek megismerjék egymás kultúráját. Tessenek elhinni, hogy nem közhely: ahogy a kollégánk elmondta, aki iskolaigazgató ilyen helyen, és tapasztalatot szerzett - magam is meg tudtam erről győződni - hogy igenis, van értelme, és van eredménye az együttoktatásnak, és van értelme annak is, ha a többséghez tartozó gyermekek megismerik a kisebbséghez tartozók kultúráját. És nemcsak abban az értelemben, hogy ők elfogadóbbak lesznek, hanem ez úgy mond emancipálja - lehet, hogy nem pont jó szót használok itt - a kicsi gyermeket: azt mondja, én képviselek valami olyan értéket, ami tetszik a másoknak, és az milyen jó dolog! Ennek tehát van értelme.

Visszatérve a hon- és népismeret kérdésére: a nemzetiségi népismerettel foglalkozott hosszasan Schäffer kollégánk. Azért a népismeret oktatására az alsó négy évfolyamon van ez a heti tizennyolc óra, a felsőbb évfolyamokon legalább heti egy órát kell erre fordítani, és tanórán kívül is több időt kell fordítani az úgynevezett aktív kulturális életre egy nemzetiségi iskolában. A roma népismeret oktatásához meg különösen társul még egy csomó időkeret még, amire gyűjtőszóval azt mondjuk, hogy kisebbségi népismeret, egyébként pedig az iskolán belüli kulturális élet, kisebbségi kulturális élet.

Ezeket a követelményeket szakemberek állították össze, szakmai szervezetek. Azt tudom mondani, hogy én ezt nem tudom felülbírálni, nekünk nem dolgunk. Hogy szerkezetében

megfelel, struktúrájában megfelel, ez rendben van, egyébként pedig gyakorló pedagógusok állították össze.

Még egy dolgot szeretnék azért elmondani: ez nem egy holt anyag tanulása, hanem egy élő kulturális tevékenység az iskolákban, ami aktivizálja a gyerekeket, olyannyira, hogy az érettségien például projektmunkákat végeznek, és rendkívül bevált. Ha itt magolás lenne, bifflázás - mondjuk, hogy mikor telepedtek be, hogy élnek, és melyik évszázad, melyik évszám, és ki kit győzött le, tehát ha történelemoktatás volna, annak is a szárazabb, lexikális része -, akkor nagyon valószínű, hogy nem tudnánk erősíteni a kisebbséghez tartozók identitását ezzel, hanem elriasztanánk őket a sok tényadattal. Arról van szó, hogy itt lehet, hogy hosszasan, és úgy tűnik, magas szinten van leírva, de az, hogy ő elmegy gyűjtőmunkaként a nagymamájával beszélni erről vagy arról, megismeri a múltját, a különféle szokásokat, ez nem olyan teljesíthetetlen követelmény.

Most már tízéves tapasztalatunk van - mert ez a követelményrendszer sem új dolog -, és úgy tűnik, hogy ez bevált. Szeretik a kisebbséghez tartozók.

Ami a kisebbségi nyelv és irodalom meg a magyar nyelv és irodalom viszonyát illeti, ezt az igényt én közvetíteni fogom. Ez egy magasabb rendű törvényi szabályozást igénylő feladat. Tájékoztatóként azért elmondanám, hogy a kisebbségi törvény megjelenését követően - tehát 1993-at követően -, 1996-ban, a közoktatási törvény akkori módosítása során a minisztérium részéről felvetődött, hogy lehetővé kellene tenni a kisebbségi oktatás keretében a magyar nyelv és irodalom helyett a magyar mint idegen nyelv oktatását. Lehetőségként, nem kötelező erővel. Akkor a kisebbségi önkormányzatok képviselői ez ellen tiltakoztak. A közoktatásról szóló törvényt, mint minden más jogszabályt, a kisebbségi önkormányzatok egyetértésével lehet meghozni. Ez föl lett ajánlva, de akkor úgy tűnt, hogy nem talált megértésre. Újból fölvetjük. De azt látni kell - és ezt csak nagyon halkán, zárójelben mondom -, hogy ma Magyarországon, ahogy Schäffer úr mondta, előképzettséghez kellene kötni a nyelv és irodalom tanulását. Azt kell tudni, hogy aki a kisebbséghez tartozik Magyarországon, és Magyarországon élt eddig, itt született és itt élt, azt egy dologtól nem kell féltetni, hogy nem tud magyarul, és nem fogja tudni teljesíteni azokat a követelményeket, amelyeket magyar nyelv és irodalomból bármikor bármely szinten teljesíteni kell. Ezt csak zárójelben jegyzem meg. Az egy speciális probléma, ami fölvetődött, hogy valahol máshol tanult, magyar anyanyelvű valaki, aki nem tanult, és ide áttelepül. Ez egy másik, sokkal komplexebb és magasabb törvényi szabályozást igénylő feladat. Mindenesetre figyelemre méltó, és közvetíteni fogjuk.

Ami az irányelvben megjelenik a magyar nyelv és irodalom és a kisebbségi nyelv és irodalom viszonya tekintetében, az az, hogy arra kell figyelemmel lenni, hogy ő egy másik nemzethez tartozik adott esetben, és ezt tisztelni kell. Most nem tudok a magyar nyelv és irodalomból vagy a kisebbségi nyelv és irodalomból példát hozni, de történelem szakos lévén, hoznék egyet a történelemből. Amikor én tanultam a történelmet román nyelven, akkor azt tanultam, az volt a történelemkönyvünkben, hogy őseink a Vereckei-hágón érkeztek. Amikor kontrollszerkesztettem történelemkönyvet, akkor is ez volt benne. A magyarok ősei a Vereckei-hágón érkeztek e területre. Nincs ezzel semmi baj, csak figyelembe kell venni, hogy egy másik nemzethez tartozó embernek az ősei nem a Vereckei-hágón jöttek be. Ez csak egy példa. Ez a kitétel erre vonatkozik, meg egy részletesebb szabályozás is van, hogy például az irodalmat is lehet a kisebbség nyelvén megtanulni. Például Dumas-t vagy nem tudom, kit mondjak (*Dr. Schäffer István: Schiller, Goethe. - Derültség.*) Igen, önöknél ez egyértelmű, de adott esetben fel lehet dolgozni ezt a kisebbség nyelvén is, nem feltétlenül kell magyar nyelven. Ez erre vonatkozik.

Nyilván azt is továbbítani fogom a szakembereknek, hogy a szakmai oldal maximalistának ítélte meg a követelményeket, főleg a népismereti követelményeket. De azt gondolom, tisztelném én, amit a kisebbséghez tartozók összeállítottak. Az a tízéves tapasztalat - még egyszer mondom, itt a követelmények nem változtak, csak egyszerűsödtek és absztrahálódtak - szerint ez teljesíthető követelményrendszert jelentett eddig.

A „bármely időpont”-tal kapcsolatos megjegyzést köszönöm szépen, mert valóban pontatlan. Azt gondolom, hogy a véglegesítés során ezt figyelembe vesszük. Nyilván a tanévhez igazodóan, ahogy más esetben.

Nem egészen értettem, de biztosan végig kell gondolni, hogy a nyelvoktatás és a kultúra keveredik. Ez egy oktatási forma, amit mi nyelvoktatásnak hívunk, de annál sokkal több. Schäffer úr elmondta, hogy magának a nyelvoktatásnak a tartalma is erősen az adott népcsoporthoz, kultúrához kötődik, ezen keresztül is közvetít.

Nem tudom, mindenre válaszoltam-e...

ELNÖK: Igen, köszönjük szépen.

Kérdezem, hogy ezzel a napirenddel kapcsolatosan van-e még valakinek.

KESZEI SÁNDOR: Én nem kaptam választ!

SIMON ISTVÁNNÉ. De, azzal kezdtem!

KESZEI SÁNDOR: Akkor épp nem voltam itt. Bocsánat, majd a jegyzőkönyvből elolvasom.

ELNÖK: Köszönöm szépen, ezzel a napirendet lezárom.

Az anyagot véleményezésre kaptuk meg, a vélemények elhangzottak, a jegyzőkönyv rögzítette. A Közoktatás-politikai Tanács kéri, hogy ezeket vegye figyelembe az előterjesztő.

Kérem, hogy erről szavazzunk! Aki egyetért vele - mármint hogy vegye figyelembe az előterjesztő -, kérem, kézfeltartással jelezze. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen, egyhangúnak tűnik.

AMBRUS ISTVÁN: Bár a mi napirendünkön Brassói Sándor van megjelölve előadóként, helyette köszöntjük Szakácsné kolléganőnket, aki szakértőből előrelép a napirend előadójának, és jelen vannak az Oktatási Hivatal hatósági munkáját végző kollégák: Pölöskei Gáborné főosztályvezető asszony - ez egy alkalom, hogy megismerkedjék a testület tagjaival -, Rostáné Zentai Ildikó és Demeter József.

Mivel megbeszéltük hogy körülbelül harminc percet foglalkoznánk maximum a napirenddel, ezért mindenkit arra kérek, hogy koncentráltan próbáljuk ezt megoldani. Elnök úr, tiéd továbbra is a szó.

ELNÖK: Köszönöm szépen, és köszönöm a segítséget is.

Tisztelettel köszöntöm az előterjesztőket. Kérdezem, hogy az írásos anyaghoz van-e szóbeli kiegészítés.

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Valami kevés csak, mert horribilis mennyiségű írásbeli anyag volt, és ezt nehéz áttekinteni. Számomra is elég nagy munka volt - van, amiben együtt dolgoztam a szerkesztőkkel, és van, amiben nem.

Itt most három kerettanterv kerül tárgyalásra. Ezeket a kerettanterveket az oktatási és kulturális miniszter, illetve a minisztérium dolgoztatta ki, tehát miniszter által kiadott kerettantervekké válnak. Az emelt szintű tantárgyi oktatás kerettanterveit a Magyar Tehetség Szervezet dolgozta ki, őket kértük fel. Az iskolaotthonos kerettantervet megpályáztattuk: a Szabad Iskolákért Alapítvány kapta a megbízást. És köztudott, hogy a SuliNova-Educatio programcsomagja az NFT I. program keretében került kidolgozásra. Ennek része a most már majd a közlönyben is megjelenő, tehát kihirdetésre kerülő kerettanterv-csomag, ami még nem lesz teljes ennek a programnak a kerettantervei között, hiszen az információs technológia még hátra van belőle.

Abban a sorrendben szeretnék egypár szót szólni ezekről a kerettantervekről, amilyen sorrendben napirenden vannak.

Az első az emelt szintű tantárgyi tehetséggondozás kerettanterve. Menet közben az OKNT Kerettantervi Bizottsága kétszer tárgyalta ezt a kerettantervet elfogadása előtt. Először nem tantárgyi volt, hanem - ténylegesen egy kicsit rossz névválasztással - tehetséggondozó kerettanterv volt, és a tehetséggondozás fogalma annál sokkal bővebb, mint amit ez a tanterv felölel. Itt tehát a tantárgyi tehetséggondozás kerettantervei készültek. A törvény, a Nemzeti alaptanterv most már engedi, hogy akár tantárgyakra is készüljenek kerettantervek, ezt jelenítettük meg itt. Öt fő tantárgy van: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, fizika, kémia és biológia tantárgyakra készült. Ezek tulajdonképpen, bár egy blokkban vannak, különböző kerettantervek. Az emelt szintű oktatásnak megfelelő óratervek találhatóak a kerettantervek elején, tehát a tantárgyi óraszámok megfelelnek az emelt szintű oktatás előírásainak. Természetesen ezzel más tantárgyak óraszámai kis mértékben sérültek, hiszen csak így valószínűsíthető, hogy pont a természettudományok egyébként relatíve kis óraszámú az eddig ajánlott kerettantervekben megnövekedjék. Csak úgy lehetett megoldani, hogy esetleg - sőt, biztosan - más tantárgyak óraszámai sérültek.

Ez egy kínálatbővítés. Semelyik iskolának nem kötelező. Ezek egymástól elkülöníthető kerettantervekként is működhetnek, tehát a helyi társadalmi igényektől függően adott iskola beépítheti, illetve kiindulásként figyelembe veheti ezeket a kerettanterveket.

A Nemzeti alaptantervben foglalt feltételeknek megfelelnek, az összes kompetenciára tekintettel voltak, nemcsak a természettudományos vagy a matematikai, hanem minden más kompetencia is megjelenik, hogy azt hogyan lehet az adott tantárgyak kerettantervén keresztül fejleszteni.

Nyilvánvaló, hogy még az olyan diákok is, akik egy-egy tantárgyra tudnak vagy akarnak koncentrálni, ők sem egyforma fejlettségi szinten vannak, tehát a differenciálás lehetőségét magában foglalja, sőt, itt is feltétlenül fontos, hogy az oktatásban a differenciálás is megjelenjék.

Több a manipulatív lehetőség, tehát a gyakorlati munkára több lehetőség van, főleg a természettudományos tantárgyakban, hiszen az emelt óraszám ezt lehetővé teszi, tehát egy gyakorlatorientáltabb csoportmunkát, projekteket jobban lehetővé tevő kerettantervről van szó.

Értelemszerűen a pályaválasztásra is felkészít, tehát az a diák, aki ilyen típusú osztályban tanul, egy picit meghatározottabban tudja már, hogy mit akar csinálni, és így egy koncentrált felkészítést kaphat az adott tárgyakból.

Hogy ezt az intézmények hogy adaptálják? Vannak ma már tehetséggondozó középiskolák, hiszen most már pályázat is íródott számukra. Megvannak tehát azok az intézmények, amelyek eddigi munkájukat talán áttekinthetik és kiegészíthetik ennek alapján, kiegészítve eddigi programjaikat, hogy egy ilyen központi programmal összehasonlítva ők hol tartanak. Természetesen nem lehet háttérbe szorítani, ezeknek a programoknak is nagyon fontos

területe, hogy teljes személyiségfejlesztésre koncentráljanak: nemcsak tantárgyi, nemcsak tudásbeli, hanem az egész életen át tartó tanulás, hogy ezek a kiválóságok megtalálják a helyüket a társadalomban, hogy ne öncélú kis kutató-matatók legyenek, hanem ténylegesen az egész társadalom, a gazdasági élet ki tudja majd használni a tudásukat, hogy kommunikálni tudjanak a társaikkal - ami néha az ilyen tudósoknak problémát okoz. Ezeknek az iskoláknak erre is figyelmet kell fordítani, azon kívül, hogy itt kapnak egy szakmai programot - bár ez is benne van ezekben a kerettantervekben.

Ennyit talán a tantárgyiakról.

Teljesen új színt adott a kerettantervi ajánlatok körében az iskolaotthonos, napközis, ráadásul osztott osztályokra is készült kerettanterv. Ez a gyerek fejlődését rendkívüli módon figyelembe vevő kerettanterv, ez az első, ami bizonyos szempontból eligazítást ad a pedagógusoknak arra is, hogy a szabadidős tevékenységben hogyan, mi módon lehet a gyerekeket továbbfejleszteni. Természetesen semmiképpen nem értékelés meg egyéb megszorítások közepette, hanem az önálló tanulás fejlesztésére, a szabad idő kulturált eltöltésével kapcsolatos lehetőségek önálló megválasztására irányul, ugyanakkor módot ad ez a kerettanterv, illetve segít a pedagógusoknak abban, hogy milyen környezetet érdemes teremteni ezeknek a gyerekeknek, akik egész nap az iskolában vannak, mert ez nagyon nagy idő, és nagyon meghatározza a további életüket is.

Nagyon nagy előnye még ennek a kerettantervnek, hogy minden tantárgy esetében kiemeli segítséget ad az integráltan oktató diákokkal kapcsolatban a pedagógusoknak. Minden tantárgyban megvan, hogy az egyes sajátos nevelési igényű tanulókat mivel lehet támogatni, gondolok itt a mozgáskorlátozottakra, a látás- és hallássérült, beszéd fogyatékos, autisztikus és a pszichés zavarokkal küzdő gyerekekre is. Nagyon egyértelműen támogatja azokat a pedagógusokat, akiknek saját tapasztalatuk eddig nem volt, hogy hogyan lehet ezeket a gyerekeket is megfelelően fejleszteni.

Azzal kellett volna kezdenem, hogy aki egy kicsit rosszízűen akar ehhez a dologhoz hozzáállni, azt is mondhatja, hogy ez egy összelapátolt kerettanterv, hiszen vannak benne más kerettantervekből átvett anyagok. Minden egyes ilyen átvételről megvan az engedély, most már itt, a minisztériumban is, hogy a szerzőknek joguk volt, és azok, akiknek átvették a tanterveiket, hozzájárultak ahhoz, hogy ebben a kerettantervben ezek a részletek megjelenjenek.

Az Educatiótól lett átvéve a szövegértés, matematika és idegen nyelv, valamint a szociális kompetencia - mert ez nagyon alaposan kidolgozott -, a fizika, kémia, földünk és környezetünk a Gyermekház Iskolától, a mozgás és testnevelés a Waldorf-iskolától lett átvéve. A Waldorfnál felmerült problémaként, hogy ennek sajátos hozzáállása van ehhez a dologhoz. Természetesen ezt a kerettantervet nem kell egy az egyben átvennie egy iskolának. Ha úgy érzik, hogy bizonyos részeit nem tudják a saját körülményeik között alkalmazni, akkor erre nincs szükség.

Az alkotók próbálták az általuk legkorszerűbbnek tartott dolgokat összehozni, plusz kiegészíteni a sajátjaikat. A Waldorfnál benne van a kerettantervben, hogy egy felkészítést ajánlanak, tehát megvan, hogy milyen feltételeket kell ahhoz biztosítani egy adott iskolában, hogy valóban ez az átvett kerettanterv hatékony legyen, olyan legyen, amivel meg is valósítható ez a kerettanterv. Ez tehát benne van a programban, benne van a kerettantervben, hogy gondolják meg az iskolák, milyen feltételeik vannak, milyen a pedagógusgárda, hol lehetne egy kicsit továbbképezni, felkészíteni, a továbbképzés lehetőségének irányát is megadja a kerettanterv - tehát ez egy kicsit klasszikus kerettanterv.

A többi - a vizuális kultúra, a mozgóképismeret, a dráma, az informatika, a természetismeret, a biológia, a társadalomismeret és a történelem - saját program.

Nagyon jó segítséget ad a kerettanterv ahhoz, hogy milyen feltételekkel lehet ezeket a kerettanterveket adaptálni, és a struktúrája nagyon alapos elemzést ad arra, hogy az összevont osztályokat hogy lehet szervezni, mire kell ott ügyelni, még azt is leírja, hogy adott esetben mik ennek az előnyei. Valójában inkább az előnyöket próbálja bemutatni, hogy ha már össze kell vonni, akkor mi ennek az előnye, és hogy lehet úgy csinálni, hogy valóban hasznos legyen a különböző korosztályok együttnevelése szakmailag és módszertanilag is.

A harmadik az Educatio kerettanterve. Ez nagyon nagy falat. Az életpálya egy folyamatosan épülő terület, azt viszonylag könnyű áttekinteni, mert elindul az általános iskola első évfolyamától, bezárul a tizenkettedik évfolyammal a középiskolában, és ehhez vannak segédrészek, de tulajdonképpen egységnek tekinthető.

Az idegen nyelvnél az a két kerettanterv, ami itt található, tulajdonképpen inkább a kiegészítő anyagokra koncentrálnak, annak a lehetőségét foglalja kerettantervbe.

A matematika is egy jól elkülöníthető, ez a fejlődése megvan. A matematikában megjelenik önállóan a szakiskolai kerettanterv, tehát a szakiskolába járó diákok számára is összefoglalja azt a matematikai szükségletet, ami feltétlenül kell ahhoz, hogy a pályaválasztás, a további tanulási lehetőségek megteremtődjenek a diákok számára.

A szociális kompetenciához kapcsolódó kerettanterv nagyon sokirányú, nagyon sok mindennel, variációkkal és kiegészítő mellékletekkel építkezik. Itt is van a szakiskolásoknak egy külön kerettanterv, tehát a szakiskolába járó diákok fejlesztését, többek között a munka világába való beilleszkedést támogató rész.

A szövegértés már egy elég izgalmas dolog. Egy héttel ezelőtt találkoztam vele először, tehát ha a közlőnyben szerkesztem, nekem is igen alaposan el kellett kezdenem tanulmányozni. Az 1-4. évfolyam egy elkülöníthető blokk, ennek vannak mellékletei is, és az 1-6. évfolyamhoz van egy báb- és drámajáték kiegészítő kerettanterv, ami feltétlenül fontos és jól alkalmazható.

A következő egy elég érdekes blokk, mert több kerettanterv van - most tisztáztam is a szerzőkkel. A szövegértésben van a felső tagozatos, és utána van három, ami gimnáziumnak tekinthető, mert van egy hatosztályos gimnáziumra, egy nyolcosztályosra és egy négyosztályosra bontható egysége. A szerzők állítása szerint is átfedik egymást, tehát igazából nem teljesen önálló kerettantervek, hanem leválogatásai az előzőeknek. Ezt még majd tisztázni fogjuk, hogy a közlőnyben való megjelentetésnél talán nem egy etapban kellene ezt a dolgot rendeletben kihirdetni.

Ami nagyon új, korszerű, és tényleg minden pedagógusnak meg kell nézni ezeket a kerettanterveket, ami több műveltségterületre vonatkozó kerettanterv, tehát a szövegértés, szövegalkotás más műveltségterületeken való fejlesztésének módjait és lehetőségeit is bemutatja. Minden iskolának jó lenne és ajánlott lenne megnézni, még ha nem is e szerint a program szerint halad, mert ez egy jól összeszedett anyag, tehát nagy segítség más pedagógusoknak is.

A tanórán kívüli fejlesztésben van a médiaismeret és irodalmi önképzőkör munkáját támogató kerettanterv, tehát ez megint egy perspektíva nyitása, egy új lehetőség bármelyik, eddigi kerettantervet használó iskola számára is, nemcsak kizárólag a SuliNova programjaival dolgozó intézményeknek.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt gondolom, hogy a második napirend első feléről hozott döntésünk a napirend második felére is érvényes, miszerint a kérdéseket és a véleményeket együtt fogalmazzuk meg.

Azt gondolom, most helyénvaló, hogy a szakmai oldalé legyen a szó.

MIKLÓSI LÁSZLÓ: Köszönöm szépen. Részben a tájékoztatást vagy informálást folytatnám egy sajátos nézőpontból, hiszen a Közoktatás-politikai Tanács döntése okán vagyok tagja a Kerettantervi Bizottságnak, és okvetlenül meg kell osztanom önökkel-veletek a tapasztalatomat. Én naivan azt hittem, amikor ezt a feladatot kaptam, hogy itt olyan sok tennivaló nem lesz, hiszen hány kerettanterv is van? Ez egészen addig tartott, amíg az első ülésen részt nem vettem - most már havonta vannak ülések. Ahogy Trencsényi László utalt rá, pillanatnyilag örült tempóban zajlanak ezek az ülések, oly módon, hogy ezt mi is szóvá tettük, jegyzőkönyvben is rögzítettük, hogy ezt a tempót muszáj mérsékelni az elkövetkezőkben. Reményünk van rá, és ígéretet is kaptunk, hogy ősszel egy munkára alkalmasabb tempó fog következni. Mindezt úgy tessék tehát érteni, hogy amikor egy-egy ülésen jó néhány kerettanterv sorsáról próbálnak a jelen lévők szakmai meggyőződésük tudatában megalapozott javaslatot tenni vagy dönteni, ez ilyen keretek között történik.

Másfelől emlékezetem szerint minden kerettanterv tekintetében, amiről beszélünk - de kettő egészen biztosan - a bizottság tagjainak voltak módosító javaslatai, visszakérte a testület, újabb ülésen tárgyalta, tehát egyik sem simán első változatban ment át. A végeredmény végül is - és azt hiszem, ez nagyon fontos -, hogy a Kerettantervi Bizottság jelen lévő tagjai egyhangúlag támogatták, ajánlották elfogadásra a kerettanterveket.

Én inkább a háttérről és a munka jellegéről szerettem volna elmondani ezt a néhány mondatot, és Krisztina szeretne szólni.

DR. DOBOS KRISZTINA: Örülök, hogy a kerettantervek léteznek, hiszen emlékszünk arra, hogy a Köznevelési Tanácsban mekkora vitát folytattunk ez ügyben. Azt gondolom, fontosak is. Azt hiszem, hogy 56 vagy 60 kerettantervnél tartunk, tehát van miből válogatni.

Azt hiszem nekünk nem kell a tanterv belső ügyeivel foglalkozni: azért van a tantervi bizottság, megtalálni, hogy van benne jó és rossz dolog. Nyilván mindegyikben van.

Általánosságban el szeretném azonban mondani, hogy azt gondolom, nem jó az, hogy ismét tanterveket fogadunk el, miközben már mindannyian megállapodtunk, hogy akkor jó, akkor érdemes, ha pedagógiai rendszer, ha van mellé van tankönyv, pedagógus-továbbképzés, szolgáltatás és egyéb dolog. Ez szakmai kérdés, hogy akkor jó egy tanterv, akkor tud igazán működni, hogyha mellette vannak ezek is. Sajnos, azt is kell mondanom, hogy bár én nagyon örülök, hogy a tehetséggondozásnak, a fakultációnak vagy az emelt szintnek megvan a tanterve, de igazából nincs hozzá tankönyv - pedagógus-továbbképzés még van, mert a Fazekas például matematikából csinál.

Az utolsó megjegyzésem, hogy miközben azt gondolom, a kerettantervekre viszonylag kevés összeg fordítódik, hogyha helyileg csinálják, a SuliNova-programcsomagra, illetve a SuliNova-kerettantervre igen komoly összeg fordítódott, és a többszöri beszámolás ellenére továbbra is erős kétségeim vannak, hogy ez a pénz valóban hatékonyan költődött el, nem pedig különböző csatornákon máshová került.

Az viszont végképp felháborító, hogy a programcsomaghoz nem készült el a tankönyv, és csak egyes helyeken vannak tankönyvek hozzá, tehát az egész programcsomagnak nincs meg a tankönyve - bár a továbbképzési része szintén megvan.

Mindhárom elfogadását javasolja a szakmai oldal, de az kellene, hogy a programcsomagról most már egy jó beszámolót kapjunk - ezt a Köznevelési Tanács is megtette egy-másfél évvel ezelőtt, mert igen komoly problémák voltak. Én szeretném tudni, hogy mennyi pénzt és mire költöttünk el.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A szakszervezeti oldalé a szó.

KERPEN GÁBOR: Két dolog hangzott el, különösen a szakmai oldalról, de a kormányzati oldalról is: hogy nagyon nagy a tempó. Ez azért, azt gondolom, fontosabb annál - bár nyilván nagyon alapos munkát tudtak végezni, de jelzés értékű, hogy többen mondták, lassabban kellene ezzel haladni. Fontos lenne, hogy legyen elegendő idő egy ilyen fontos előkészítő anyag, kifejezetten tanterv elfogadtatására.

A másik pedig: messzemenőig egyetértünk azzal, hogy nem úgy kellene csinálni ezt, mint ahogy a jogalkotási törvény is előírja - csak egy analógiát mondok: a törvény elfogadása előtt a kormányrendeletnek már készen kell lenni, de a törvény előkészítője addig nem alkot kormányrendeletet, amíg nincs elfogadott törvény. Nem kellene ezt leképezni az oktatás területén! Tudom én, hogy egy tantervet nehéz elfogadni, de azt gondolom, hogy tantervet nem kellene addig elfogadni, amíg nincs meg hozzá a támogató rendszer - akár a továbbképzés, akár a taneszköz. Viszont addig valószínűleg nem fejleszt előre senki taneszközt, amíg nincs elfogadott tanterv. Én messzemenőig azt támogatom, hogy egyszerre kellene ezt a kettőt előterjeszteni.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Szülői oldal!

KESZEI SÁNDOR: Nekünk is az lett volna a kérdésünk, hogy mennyibe kerülnek ezek a programok. Ha a miniszter úr megbíz valakit kerettanterv készítésével, akkor ő fizet, és kap az illető valami tiszteletdíjat. Én most a Rákóczi Ferenc Gimnáziumot nézem: hogy kerül ide? Egyszerre ilyen felkészültsége van a gimnáziumnak, vagy megbízott szakértőket, szakembereket, és csak a nevét adta ezekhez a kerettantervekhez? Mert rengeteget beadott.

Volt annak idején a kerettanterv, a kötelező óraszám, ajánlott, és van a minisztériumnak átalakított, nagyon jó kerettanterve, készítene a tankönyvkiadók is kerettanterveket, a SuliNova készített, nyilván az Educatio Kht. készíti vagy akárki, nem tudom pontosan. Az egész NFT II. program tantervfejlesztésre van beállítva, tehát milliárdok vannak erre. A kérdés az, hogy nem ütik-e egymást. Elkészül egy kerettanterv, egy programcsomag, és jön utána a következő, ami esetleg jobb vagy felülírja ezt a kerettantervet? Hiszen itt oktatási-módszertani kérdések változásáról beszéltünk az előző napirendnél is, hogy óriási változások lesznek. Ez olyan munka, amit el kell végezni, és nyilván egy kínálat, de a ráfordított összegek megtérülnek-e? Jó befektetés-e?

Most a természettudományos tantárgyakról is készültek kerettantervek, és tudomásunk van arról, hogy készül az általános természettudományos tantárgy, amit forradalminak vagy reformszerűnek képzelünk el. Nem fogja annullálni ezt az egész rendszer? Vagy ebbe bele fog épülni ez a rendszer?

Az iskolaotthonos nevelés-oktatás kerettanterve azt jelenti, hogy 1-6. évfolyamig nem szakrendszerű oktatást biztosít, illetve annak szól ez az egész?

Az életpálya-építési kompetencia meg a szociális életvitel - főleg az - és környezeti kompetencia már kapcsolódhat, tudjuk használni az iskolai erőszakkal szemben? Vannak olyan gyakorlatok, olyan előírások, amiket az iskolák tudnak használni? Hiszen életvitelről van szó! Ha megnézzük a kerettantervet, ott még az is benne van, hogy hogyan kell köszönni, meg hogyan kell fogadni, tehát benne van minden olyan dolog, amire szüksége lenne, ha ezt tanítanák, ha a nevelési programot betartanák, és ezek itt lehetnének - és lenne rá időkeret! Akkor

végeredményben készen vagyunk, itt van a kezünkben, olyan eszközeink vannak, amikkel föl tudunk lépni. Milyen újabb fejlesztések kellene akkor mégis, hogy az iskolai erőszakot visszaszorítsuk, milyen anyagok kellene?

Az 1-12. évfolyamra szóló életpálya-kerettanterv. Amiről beszélünk, h hogy a nyolcadik évfolyamon tudjuk, hogy mi lesz az életpályája a gyerekeknek, vagy a tizenkettedik évfolyamon? Vagy pedig ő a nyolcadikból mit tervezhet? Életpályáról van szó. Elvi kérdésünk, általánosan, hogy a szülők nem tudják tervezni a gyerekek életútját, illetve továbbhaladási útját, mert olyan bizonytalansági tényezők vannak. Ez a kerettanterv milyen támpontot ad a pedagógusnak vagy a szülőnek egyáltalán?

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Az önkormányzati oldal nem kíván különvéleményt megfogalmazni, egyetértünk a szakmai szervezetek által megfogalmazottakkal, azzal a finomítással, amit a szakszervezeti oldal megfogalmazott, hogy ez egy dilemma, amit nehéz eldönteni, de valahogy így kellene csinálni a dolgot.

Köszönjük szépen, és természetesen támogatjuk a kerettanterv elfogadását.

Továbbadom a szót a kisebbségi önkormányzatoknak.

DR. SCHÄFFER ISTVÁN: Igazából nem kisebbségi, hanem iskolavezetői oldalról szeretném ezt az egészet megközelíteni.

A tempóval kapcsolatban. Mi tényleg nagyon örültünk volna, hogyha még előbb történik ez. Decemberben volt ugyanis a határideje annak, hogy az iskolák a pedagógiai programjukat felülvizsgálták olyan szempontból, hogy a kulcskompetenciák beépítése. Ez meglehetősen erőteljesen érintette a tantervi részét. Mint iskolaigazgató, végighajtottam a társaságon, mert egyrészt törvény adta kötelezettség volt, másrészt meg ezt kívánta a pedagógusi etika. Hogyha mindez megtörtént, végeztünk, legépeztük, leadtuk, jóváhagyattuk, megcsináltattuk stb., ezek után rálelünk erre a nagy kincsestárra, ami újabb lehetőségeket dob föl. Hatalmas nagy olyan dolognak kell történni, hogy a pedagógus erre ráharapjon, ami tényleg megéri azt a munkát, hogy akkor ő újból elkezdjen ezen dolgozni.

Itt szeretnék kapcsolódni a szakmai oldalhoz: nagyon-nagyon fontos lenne azoknak a tananyag-megjelöléseknek, tananyagszerkezeteknek a tartalmi függeléke meglegyen, hogy ezt tudod használni, ezt a tankönyvet stb., hogy egyáltalán a pedagógus erre hajlandó legyen, erre az ugyancsak megint plusz heroikus munkára. Tapasztalatból tudjuk, hogy önmagában, hiába a jogszabályi lehetőség, egy kerettanterv egy elvont valami, azt a helyszínre kell adaptálni. Gyakorlatilag ez annyit jelent, hogy egy iskola esetében egy tehetséggondozó tanterv - legyen akár matematika vagy biológia - több kerettanterv, ilyen tanterv, olyan tanterv együttes, összelapátolt valamije, az iskola szájízének megfelelően. Ahhoz, hogy erre rámozduljanak, szükség lenne ezekre nyomatékosan, a honlapon - a közlöny nyilván nem bírja el -, akár linkekkel - nem tudom, hogy ennek a szerzői jogi része hogy néz ki, de nyilván engedélyezték, ha ez már a kerettantervhez hozzátartozik. Ezt szeretném kérni, hogy konkrétan tudjunk vele dolgozni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Elhangzott néhány kérdés. Kérem a kormányzati oldalt, hogy válaszoljon.

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Köszönöm szépen a hozzászólásokat. Az első mindjárt az volt, hogy pedagógiai rendszer, aztán a következő hozzászóló válaszolt is erre, de még egyszer elhangzott. Ezek a kerettantervek azért is kerültek kidolgozásra - ez a tyúk és tojás -, hogy az NFT II-ben erre való hivatkozással meg lehessen pályázni, hogy ténylegesen készüljenek ezeket alátámasztó, ezeket támogató pedagógiai programok, amikor már tankönyvvel, pedagógusképzéssel, munkafüzetekkel, egyéb segédanyagokkal mehetnek. Ha van mire hivatkozni, akkor lehet sikeresen pályázni - ma ez a helyzet.

A másik, ami elhangzott, hogy például az iskolaotthonos iszonyú nagy anyag. Én elindultam 700 oldalról, aztán a szerkesztésekkel, egyebekkel lecsökkent 500-ra, de így is rettentő nagy anyag. Ott tényleg még az is megvan, hogy milyen mondókák... Az Educationál még az is megvan, hogy egy-egy hanganyag, amit használ az irodalomban, hány másodperces. Ezek most már - bár nem teljeseek, ez szóba sem kerül - tényleg többek, mint a lecsupaszított 80 oldalas kerettantervek, amiket eddig volt módja a minisztériumnak kiadni, mert ott még nagyon szikáran kellett ezeket a dolgokat összerakni. Ilyen szempontból ez már a gyakorlati életben használható, és több segítséget nyújt a pedagógusoknak. Ezt mondhatom.

Jobbak-e a kerettantervek, amik egymást követik? Hát, mások... Itt tényleg az iskola vezetésének meg a pedagógusoknak egyre nagyobb a felelősségük, de sokáig ezért is küzdöttek, hogy maguk dönthessenek a helyi feltételeknek, követelményeknek megfelelő választásban. Ez most meglesz, egyre inkább meglesz. Nem könnyű. Én huszonnégy évig tanítottam is, így tudom, hogy nem könnyű, nem is biztos, hogy minden pedagógus felvállalja ezt a felelősséget. Itt a vezetőknek van komoly felelősségük, feladatuk, hogy a pedagógusokat arra ösztökéljék, és hogy ők is minél jobban rálássanak.

A természettudománnyal kapcsolatban. Valóban folynak az előmunkálatai egy újabb kerettantervnek, amit valószínűleg megint rohammunkában kell majd... Most egy konzultációs bizottság foglalkozik a természettudományos tantárgy előkészítésével. Ugyanúgy, ahogy a többi kerettanterv, ez sem lesz kötelező. Ötödiktől a tizenkettedik évfolyamig kerül kidolgozásra, és megint helyi döntés, sőt, osztályokra vonatkozó döntés - egy adott iskolában párhuzamosan is mehet az oktatás: a természettudomány tantárgy oktatása és az önálló természettudományos tantárgyak oktatása, sőt, az is lehet, hogy osztályok között kialakuló csoportokban folyik az egyik oktatás, és a másik is. Mindegyiknek lesz leágazási lehetősége, lesz mód arra, hogy ha egy gyerek úgy dönt menet közben, hogy mégis valamelyik természettudományt szeretné a továbbtanulása okán speciálisan emelten tanulni, legalábbis a megfelelő mélységben, megtegye. Remélhetőleg ez a természettudományos kerettanterv olyan lesz, ami csalogatja az iskolákat, hogy legalább az általános iskolai szinten talán ezt fogják választani, mert nagyon fontos a természettudományok megszerettetése. Itt nem az lesz, hogy össze lesznek lapátolva az eddigi tantárgyi dolgok, hanem az alkotók egy szintézist próbálnak ebből csinálni. Amit hangsúlyozni kell, hogy semmiféle óraszám-sérelem nem éri. Most a bizottság például megnézte az óraterveket: lesz olyan, hogy középiskolában akár heti öt órában is tanítható ez a természettudományos tantárgy - merthogy az összes többi természettudományos tantárgy óraszámát megtartja. És ha ez egy komplexen, jól összerakott - és természetesen tankönyvekkel, egyebekkel kiegészített - anyag lesz, akkor ez talán a kezdetekben a természettudományhoz való kedvcsinálásra jól használható. Azoknak a gyerekeknek, akik nem annyira elkötelezettek a természettudomány irányában, de legalább az életvitelükhöz, a majdani felnőtt életükhöz kapnak olyan muníciót, amit magukévá tudnak tenni - hogy a hypót meg a sósavat nem kell összeönteni, mert baj lesz belőle, hogy miért jobb az anyatej, mint a tehéntej. Tehát van ennek létjogosultsága minden

korosztályban, minden tekintetben. Megint a helyi felelősség lesz az, hogy eldöntsék, hová teszik a voksukat. *(Keszey Sándor: És az iskolaotthonos?)*

Az iskolaotthonos természetesen olyan mértékig nem szakrendszerű, ahogy ez előírás. A feldolgozás sokkal integráltabb, mint a klasszikus tantárgyakra bontott variáció. *(Keszey Sándor: És a megbízás?)*

AMBRUS ISTVÁN: Bocsáss meg, de majd ha a válaszok befejeződtek, jó?

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Ez még rám vonatkozik. A sulinováshoz ad abszurdum nem volt köze a minisztériumnak ilyen szinten, tehát annak a pénzügyi kereteihez. Igen, vállalkozási szerződést kötöttünk ezzel a két szervezettel - tehát a Szabad Iskoláért Alapítvánnyal és a Magyar Tehetséggondozó Társasággal -, de nem horribilis összegekről van szó. A természettudományoknál minden tantárgyon dolgozott minimum két ember, volt egy koordinátor, voltak lektorok, tehát körülbelül tizenöt ember között oszlottak meg bőven tízmillió alatti összegek, inkább ötmillió, sőt, az egyik még talán még annyi sem volt. Bármikor meg tudom mondani a pontos számokat, mert én kötöttem a szerződéseket - csak fel kell mennem érte.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A szülői oldal jelezte, hogy egy mondat erejéig kérdést szeretne feltenni.

AMBRUS ISTVÁN: Még vannak válaszok, elnök úr!

KESZEI SÁNDOR: Majd a következő körben!

ELNÖK: Nem gondoltam, hogy lesz következő kör.

KESZEI SÁNDOR: Hogyha egyszer választ kapok, arra fogok reagálni.

PÖLÖSKEI GÁBORNÉ: Mindenkit üdvözlök. A programcsomagokkal kapcsolatban szeretnék mondani egy-két dolgot, ami felvetődött.

Felvetődött, hogy nem teljes. A programcsomagok, amennyire lehet, amit előír a törvény, hogy mit kell tartalmazni egy programcsomagnak, azt tartalmazzák. Ez azt jelenti, hogy tartalmazza a pedagógus-továbbképzési programoktól kezdve a tankönyveket is. Hogyha mennyiségileg szeretnék valamit mutatni, akkor ilyen dobozokban kell elképzelni a bejött anyagokat hozzá: ez nemcsak a kerettanterv papíros formáját tartalmazza, hanem előállított tankönyveket is. Jelenleg a programcsomaghoz kapcsolódó tankönyvvé nyilvánítás folyamatban van. December 30-áig mindenképpen készen kell lennie úgy, hogy tankönyvi listára is kerüljön, úgyhogy jelenleg ezen dolgozunk. Gyakorlatilag tehát a könyvek készen vannak, a benyújtását úgy várjuk, hogy folyamatosan végzi az Educatio Kht. a hivatal számára. Ilyen szempontból a programcsomagban megjelenik az egységesség.

A másik ugyancsak a programcsomaggal függ össze. Az iskola adta be. Itt sok-sok kerettanterv volt, és valóban a II. Rákóczi Ferenc Szakközépiskolához vagy középiskolához kötődik több minden. Úgy van szabályozva, hogy iskola adhatja be. Ez így van, úgyhogy nagyon jó volt a meglátás, csak erről szól, semmi többről.

Szeretném jelezni - egyben megköszönni - az OKNT és a KTB hozzáállását, mert hihetetlen rohammunkában végezték el a feladatot, és az OKNT még arra is hajlandó volt, hogy 26-án egy külön ülést tartson, csak azért, hogy minden simán menjen, és a tankönyvvé nyilvánítást el tudjuk indítani a nyár folyamán. Ezért tényleg külön köszönet illeti őket.

Hogy cserébe mit tud adni a hivatal, vagy mit próbál, vagy hogyan igyekszik? A tempót mindenképpen szeretnénk úgy csökkenteni, hogy egy rendes ütemtervet szeretnénk kikényszeríteni, ha lehet, és egy olyan ütemtervet létrehozni, ami teljesen követhető. Ez azt jelenti, hogy az OKNT-ülések előtt két héttel lesznek a KTB-ülések. Az augusztusi ülés időpontját már így határoztuk meg. Azért két hét, mert akkor rendes, írásos előterjesztést szeretnénk bevinni az OKNT elé. Ez azt jelenti - hiszen hallottam róla, hogy a tanács mindig csak később kap információt -, hogy mód és lehetőség nyílik arra, hogy amikor az OKNT-tagoknak elküldjük az értesítést, hogy miről szól a történet, milyen szakértői véleményeket és egyáltalán mit viszünk be, természetesen a tanács tagjainak is el tudjuk küldeni, és akkor azt gondolom, együtt lesznek ezek az információk.

Ehhez természetesen az kell, hogy segítsük a minisztérium munkáját, akár úgy, hogy féléves-egyéves ütemezési tervet adunk le, hogy a bizottságok hogyan üléseznek. Ha ez valamennyit segít, a tervezhetőséget mindenképpen valamilyen keretek közé próbálja szorítani.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, még mindig a kormányzati oldalé a szó, Ambrus Istváné.

AMBRUS ISTVÁN: Örömmel hallgattam Anna szavait, amik arról szóltak, hogy a Közoktatás-politikai Tanács törvényi felhatalmazásával, jogosítványával élhet, nevezetesen arról van szó, hogy minden esetben, amikor kerettantervről, programcsomagról van szó, amit az Oktatási Hivatal gondnokol, illetve operatív módon kezel, az OKNT egyetértése előtt kikéri a testület véleményét. Egyetértési jogot gyakorolni vélemény ismerete nélkül szerintem könnyelműség, és a jövőben mindent megteszek a testület titkársága részéről azért, hogy az a cél, amit most ön megfogalmazott - vagy közösen megfogalmaztunk - megvalósulhasson.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Van-e még észrevétel? Szülői oldal!

KESZEI SÁNDOR: Azt még nem tudtam meg, hogy az életvitel programok, amik a kerettantervben voltak, fedezik-e azokat a nevelési feladatokat, amiket ha elvégeznénk, nem lenne ez a nevelatlenség a gyerekek között.

PÖLÖSKEI GÁBORNÉ: Elnézést kérek, ezt valóban felírtam magamnak. A szociális kerettantervben kifejezetten részletesen van ilyen nevelési program, ami erre utal, tehát a válaszom: igen, tartalmaz.

KESZEI SÁNDOR: Még egy kérdés. Ezek a programcsomagban lévő tankönyvek a szülők számára milyen anyagi terhet jelentenek? Beleszámítanak-e az ingyenességbe? Mit kell megvenni a szülőnek? Mindent meg kell venni majd, vagy csak egyes tankönyveket?

De mondom a másikat is: hallottam a minisztérium képviselőitől, hogy ez igen fontos és igen komoly - tudjuk is, én is tudom, hogy ezek fontos kerettantervek és programcsomagok -, de azon múlik, hogy a pedagógusok hogy alkalmazzák vagy az iskolák hogy fogják alkalmazni. Nem okoz ez esélyegyenlőtlenséget azoknál az iskoláknál, akik ezt nem fogják alkalmazni?

Amikor a kerettantervet csinálták, nem véletlenül volt kötelező kerettanterv, mert az lett volna a nemzeti minimum. Most ilyen hatalmas anyag van, ilyen tantervkínálat, és akik ezt alkalmazzák, nyilván az oda járó gyerekek előnybe kerülnek. Igaz ez a gondolatom?

ELNÖK: Köszönöm szépen, visszaadom a szót a kormányzati oldalnak - bár az időt már meghaladtuk.

PÖLÖSKEI GÁBORNÉ: Az első kérdésre könnyebb a válasz. Valóban úgy van, hogy nem kell minden gyereknek megvenni a tankönyvet, ezek a könyvek sok esetben nem olyan típusúak. Hogyha az anyagi terhet nézzük, szerintem a pedagógusok másfajta hozzáállását sugallja, hogy talán nem kellene minden tankönyvet megvetetni a szülőkkel a gyerekek számára. A programcsomagban benne van, hogy nem kell a gyerekeknek egyenként odaadni a könyveket.

A másik: hogy milyen árban lesz. Az árkorlátozást még el kell készíteni a programcsomag könyveire - gondolom, augusztus közepére teljesülhet ez. Jelenleg ezzel kapcsolatban részletesebbet nem tudok mondani, hiszen az árkorlátnak működnie kell.

KESZEI SÁNDOR: A konzorcium nincs ebben benne, amelyik ezt árusítani fogja, aki megvásárolta?

PÖLÖSKEI GÁBORNÉ: Természetesen benne van, de ez ennél összetettebb. Teljesen hiteles választ nem tudok adni, ezért nem is szeretnék.

KESZEI SÁNDOR: És az esélyegyenlőtlenség?

AMBRUS ISTVÁN: Még öt kérdésem van?

PÖLÖSKEI GÁBORNÉ: Az esélyegyenlőtlenséggel kapcsolatban...

ELNÖK: Ez már egy beszélgetés?

KESZEI SÁNDOR: Ha nem válaszol a kérdéseimre, te meg nem szólsz...!

PÖLÖSKEI GÁBORNÉ: Azt gondolom, hogy egy folyamat elindult. Ennek a folyamatnak az elindulását jelzi az első programcsomagok megjelenése. A további folyamat akkor lesz kerek, ha mód és lehetőség nyílik több programcsomag megjelenésére is. Ez az én véleményem.

ELNÖK: Még egy kérdése van a szülői oldalnak - ez az utolsó, több kérdés nincsen. Le fogom zárni a vitát.

NOVÁK JÁNOS: Azt szeretném megkérdezni, hogy ezt a természettudományos tantárgyat ki fogja tanítani: fizikatanár, biológiatanár vagy kémiantanár, netán mind a három - egyik órát ez, másik órát az?

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Jogos a kérdés. Egyrészt a felsőoktatás készül - már akkreditáció alatt van egy természettudomány-tanári szak -, hogy továbbképzésben

felkészítsék az egy-két természettudományos szakos tanárt. Én kémia-fizika szakos vagyok, és tudom, hogy nem készítene fel azzal, ha felkészülök biológia szakosnak is. Itt nem ez kell. Itt egy más szemléletű pedagógus kell, aki a természettudományt egyben látja. A felsőoktatás erre készül tehát, hogy megfelelő pedagógusképzés történjék erre az időszakra. Nem is tudni egész biztosan, hogy mikor lesz ennek a - már nem kötelező - bevezetése, de a felsőoktatás erre készül. Már ma is vannak olyan iskolák, ahol ezt tanítják. Itt megint sok múlik a pedagógusok együttműködésén is, hogy egy adott természettudományos munkaközösség hogy tud együtt dolgozni, akár már most is. Ők már most is át tudják adni egymásnak úgy a tudást, az ismeretet, a fejlesztést, az iskolán kívüli ismereteket, a tankönyveken kívüli ismereteket, hogy egyre jobban felkészültek legyenek. Tény, hogy erre felkészített pedagógusra van szükség, és erre a felsőoktatás készül.

ELNÖK: Köszönöm szépen a válaszokat is. A tanács feladata most is a véleményezés. Azt gondolom, hogy a vélemények elhangzottak, a jegyzőkönyv rögzítette. A tanács kéri, hogy ezeket a véleményeket szíveskedjék az előterjesztő figyelembe venni. Aki ezzel egyetért, kérem, szíveskedjék kézfeltartással jelezni! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy ez is egyhangú. Köszönöm szépen az előterjesztőknek is.

Tisztelettel köszöntöm Bakonyi László és Pósfai Péter urat, kérdezem, hogy előterjesztőként kívánnak-e szóbeli kiegészítést tenni. *(Igen.)* Önöké a szó.

PÓSFAI PÉTER: Tisztelettel köszöntöm a Tanácsot. A mostani napirendi pont az idei tavaszi érettségi vizsgák értékelése. Ehhez a tegnapi nap folyamán küldtük ki - remélem, mindannyian megkapták - elektronikusan azokat az anyagokat, amelyeket összeállítottunk. Ez egy rövid, négyoldalas összefoglaló jelentés, amelyet kézhez kaptak, másrészt egy nagyon hosszú, vaskos powerpointos előadás, amelyben a négy év tavaszi vizsgaidőszakainak adatait lehet áttekinteni. Ehhez a most kiadott jelentéshez szeretnék néhány mondatot hozzáfűzni.

Általánosságban az idei tavaszi érettségi vizsgák kapcsán elmondható, hogy mind a vizsgázók, mind a vizsgaszervezők számára biztonságban, nyugodt körülmények között, zökkenőmentesen folytak le ezek az idei érettségi vizsgák. Az előkészítésben fontos szerepet játszott az, hogy idén is módosult a vizsgaszabályzat azokon a pontokon, ahol pontosításokra volt szükség, az előző évek tapasztalatai alapján, valamint legalább ilyen fontos volt, hogy a részletes vizsgakövetelményeket tartalmazó 40/2002-es OM-rendeletben a sok-sok - összesen 84 - központi követelménnyel rendelkező vizsgatárgy részletes vizsgakövetelményeiben is pontosítottuk a vizsgaleírásokat, és főleg egységesítettük. Ez idén valósult meg először. Így áttekinthetőbbek, követhetőbbek lettek egyes vizsgaleírások.

A tételkészítés folyamatos munkát jelent az Oktatási Hivatal által működtetett tételkészítő bizottságok számára. Minden egyes vizsgatárgyhoz a kormányrendelet előírása szerint külön tételkészítő bizottságot foglalkoztatunk, működtetünk, kiváló szaktanárokból. Az egyes tárgyak bizottságai reprezentálják az iskolaszervezetet, tehát szakközépiskolai tanár épp úgy van benne, mint gimnáziumi tanár, vagy éppen felsőoktatási oktató.

Nagyon fontos, hogy a tételkészítések során sok lépcsőben történik az elkészített - akár írásbeli, akár szóbeli - tételek ellenőrzése, lektorálása, és ebbe a soklépcsős folyamatba idén még egy lépcsőt beiktattunk: a legnépesebb vizsgatárgyak esetében közvetlenül a tételkészletből történő sorsolás előtt újabb lektorok nézték át az írásbeli tételeket, olyan személyek, akik korábban nem vettek részt semmilyen tétel készítésében, sem a lektorálási folyamatban, hogy

friss szemmel még egyszer áttekintsék, és utána véleményt nyilvánítsanak. Ez egy tucat tárgynál megtörtént, és nagyon hasznos volt.

Hangsúlyoznom kell, hogy mindezen lektorálások ellenére is a felelősség - így aztán a döntés is - a tételkészítő bizottság elnökéé a szakmai, minőségi és a jogszabályban rögzített követelmények betartásáért.

Az érettségi vizsgával kapcsolatos tájékoztatásról itt megjegyeztük, hogy szemmel láthatóan vizsgaidőszakról vizsgaidőszakra - hiszen ez már a nyolcadik vizsgaidőszak volt ebben az érettségi rendszerben - egyre inkább kiderül, hogy mind az iskolák, mind az érintett korosztály tanulói, vagy éppen a szülők egyre inkább megismerték az érettségi rendszerét, és jobban tudnak alkalmazkodni az előírt szabályokhoz, azaz jóval kevesebb kérdés érkezik - persze ezres nagyságrendben kell elképzelni a kevesebbet is, ami nem csoda egy egymilliós vizsgaszám mellett. Azért mondok egymilliót, mert általában írásbeli és szóbeli is van, vagy gyakorlati vizsga, tehát meg kell duplázni a vizsgák számát. Ilyen nagy szám mellett is nagyon kevés a kirívó eset. Extra esetek mindig előfordulnak, persze.

A titokvédelem. Mint a korábbi vizsgaidőszakokban, 2005 ősze óta, a pontos szabályok, jogszabályok, illetve miniszteri utasítás szerint járunk el, és ebben a vizsgaidőszakban sem volt semmi gond a titokosság megtartásával.

Több mint 1,1 millió vizsgaanyagot csomagoltak be munkatársaink nagyon rövid idő alatt a logisztikai központunkban, és alig volt egy-két csomagolási hiba. Százalékban ki sem fejezhető, sőt, ezrelékben sem: egy tízezrelék volt a csomagolási hiba, de mindegyiket még jóval a vizsga előtti napokban föl lehetett fedezni, azaz a mechanizmus biztosított azt, hogy mire a vizsgákra sor került, mindenütt megfelelő számban rendelkezésre állt minden vizsgaanyag.

Az érettségi vizsgák. Ha megnézzük, korábban milyen számokat publikáltunk, és most milyen számok szerepelnek az összefoglalóban, akkor azt látjuk, hogy gyakorlatilag ugyanannyian tettek érettségit idén tavasszal, mint tavaly: 124 122 fő. Korábban ezerrel többet mondtunk, de mindig van a jelentkezés és a tényleges vizsgázók között egy ezres különbség. Ez sok mindenből adódhat. Adódik abból, hogy mintegy 12 ezren érettségiznek a felnőttoktatás keretében, akik közül sokan visszalépnek, mire érettségire kerül a sor, vagy éppen az ismétlővizsgákra, kiegészítő vizsgákra, szintemelőre jelentkezők, akik már rendelkeznek érettségi bizonyítvánnyal, az írásbelik után lemondanak a folytatásról, ha nem sikerül javítaniuk.

Ha elemezzük a vizsgafajtákat, meg a jelentkezők számát és a vizsgaszámot, akkor rögtön látunk egy óriási - látszólagos - érdekességet. Ugyanannyi fő vizsgázott most tavasszal, mint tavaly, azonban a vizsgaszám mintegy 40 ezerrel kevesebb. Azt is mondhatom, hogy a rendes vizsgák közül hiányzik tavalyhoz képest 50 ezer vizsga, tehát 50 ezerrel kevesebb rendes vizsga volt. Ennek nem az az oka, hogy kevesebb a diák a korosztályban, nem is az, hogy nem akartak érettségizni, vagy kisebb arányban járnak most középiskolába. Egyetlenegy oka van, és ez aztán végigvonul minden statisztikai adaton: a mostani korosztályból mintegy 10 ezren hiányoztak az idei érettségizők, a rendes érettségit tevők közül, mert 2004-ben, amikor először indult nyelvi előkészítő évfolyam a középiskolában, nyelvi előkészítőre jelentkeztek, ami ötéves képzés, és idén még rendes érettségit nem tettek. Ez az 50 ezer vizsga hiányzik a rendes vizsgák közül, ami azt jelenti, hogy 41 300 középszintű, 8300 emelt szintű vizsga hiányzott. Ha ez meglett volna, azt hiszem, senki nem tette volna föl idén azt a kérdést, hogy akár eggyel is csökkent volna tavalyhoz képest az emelt szintű vizsgák száma, hiszen ezek olyan gyerekek, akik általában felvételiztek volna, és tettek volna legalább egy emelt szintű érettségi vizsgát.

Az emelt szintű érettségi vizsgák számának és arányának megítélésénél teljesen hamis kép, hogyha valaki az összes vizsgaszámhoz viszonyítja. Miért viszonyítanánk például az

előrehozott vizsgák számához, miért számítanánk azt be ebbe az arányba? Egyébként megfigyelhető volt egy másik érdekesség a vizsgafajtaánál: az előrehozott vizsgák száma és aránya évről évre egyformán nő, 2005-től elkezdve minden évben 11 ezer vizsgával nőtt, most 46 ezer volt. A diákok tehát egyre inkább kihasználják az előrehozott érettségiket.

Visszatérve a most érettségizőkre, tavaly 89 ezer érettségi bizonyítvány kiadására került sor - ennyien végeztek -, idén, ahogy mondtam, ez a szám 9,5 ezerrel kevesebb, 79,5 ezer érettségi bizonyítvány kiadására került sor, az előbb mondottak miatt.

A most végző középiskolásoknak kevesebb mint a fele jelentkezik a felsőoktatásba - 47 százalékuk -, és a 37,5 ezer most végzős középiskolás közül, aki egyúttal a felsőoktatási felvételre is jelentkezik, több, mint a felének most is volt legalább egy emelt szintű érettségije. Magyarul: a végzős középiskolások és felvételre jelentkezők felének van legalább egy emelt szintű érettségije. Több ezernek kettő is, de a felének legalább egy. Ez egy nagyon fontos adat a vizsgaszámok, -szintek megítélésében.

A vizsgaszervezés kapcsán szoltunk a kétszintű érettségi adminisztrációs rendszeréről, amely nagyon fontos szerepet tölt be, hiszen ez a hatalmas vizsgarendszer e nélkül nem lenne megvalósítható. És nemcsak az adminisztrációt intézi nagyon sok esetben, nagyon sok szolgáltatásával, hanem fontos szerepet játszik a jogszerűség megteremtésében is, hiszen sokszor éppen ennek a rendszernek a kezelésénél derül ki, hogy valamit nem lehet végrehajtani, amit éppen szeretnének a vizsga hevében megvalósítani, de a rendszer nem engedi. Hogy csak egy-két példát mondjak, például egy vizsgarészt érintő tíz százaléknál kevesebb teljesítmény esetén mégis volt, ahol próbáltak vizsgabizonyítványt kiadni. Vagy előfordult az, hogy a gyakorlati vizsga le nem tétele után pótló vizsgaként egy szóbeli vizsgát szerettek volna, amit viszont a rendszer nem engedett, így kiderült az eset. És nagyon sok ilyet tudnék mondani.

Az emelt szintű vizsgák szervezésével kapcsolatban hadd mondjam el, hogy idén sem volt semmiféle gond a pedagógusok biztosításával, a tantárgyi bizottságok felállításával, működtetésével kapcsolatban - köszönet a pedagógusoknak, hogy az iskolai munkák mellett most is kellő számban vállalták az emelt szintű szóbeliztetést. Itt is változott a jogszabály a tantárgyi bizottságok összetételénél, aminek számos oka volt - többek között az is, amit itt kérdés formájában is jelzünk: nagyon meggondolandó lenne továbbra is, hogy minden egyes vizsgatárgyból, amiből az országban egy-egy vizsgázó van - sok tucat ilyen tárgy van -, érdemes-e ilyen emelt szintű vizsgát szervezni, amikor a háromtagú bizottság összetétele sem biztosítható, hiszen egyetlenegy van az országban, aki ezt tanítja.

Néhány konkrét adatot is látnak a következőkben, hogy 186 tárgyból középszinten, 97-ből emelt szinten érettségi vizsga, a diákok választása szerint. Ez egy kicsit kevesebb volt, mint az elmúlt években.

Aztán, éppen e miatt a tízezernyi hiányzó rendes érettségiző diák miatt, a vizsgabizottságok száma idén jóval kevesebb volt, mint tavaly. Ez is ennek a következménye.

Aztán látják, hogy a különböző vizsgatípusokat a különböző években milyen arányban vették igénybe a diákok.

Még egy dolgot szeretnék kiemelni a részletekből. Idén megváltozott a felsőoktatási felvételi eljárási pontrendszer. Mindenki azt várta, hogy mostantól, mivel minden egyes százalék egy felvételi pontot ér, ezért a diákok minden egyes pontért még jobban küzdenek, mint tavaly, amikor ilyen sávós rendszerben kapták a felvételi pontokat, azaz több lesz az észrevétel az írásbelikkel szemben, meg a jogorvoslatok száma is megnő. Ez nagy meglepetés mindenki számára, hogy soha ilyen kevés észrevétel nem érkezett arányában - nem számát tekintve - az emelt szintű írásbelik javításával szemben, hiszen tavaly is 13 százalék fölött volt a mutató, most

csak 9,7 százalék. És soha ilyen kevés jogorvoslati kérelem nem érkezett a vizsgabizottságok első fokú döntéseivel szemben: a korábbi 184, a tavalyi 124 helyett mindössze 72 jogorvoslati kérelem érkezett az idén. Ebből a 72-ből 18 esetben kellett az Oktatási Hivatalnak másodfokon megváltoztatni vagy éppen megsemmisíteni a vizsgabizottság döntését.

Összefoglalva azt mondhatom, úgy gondoljuk - és az eredmények ezt igazolják -, hogy a megfelelő vizsgázói létszám, statisztikailag értékelhető vizsgatárgyak esetében, jól megfigyelhető a grafikonokon, hogy ezeknél a vizsgatárgyaknál az eredmények eloszlása a normális eloszlást mutatja, azaz azt, hogy a vizsgák nehézségi foka megfelelő, és jól differenciál a különböző tanulói teljesítmények között. Meg lehet nézni a nehézségi fokokat, átlagokat - akár nem osztályzatban nézzük, hanem százalékban, mert osztályzatban nem érdemes. Ha osztályzatban nézem, akkor az összes eredmény összes átlaga 3,55 - véletlenül hajszára századannyi, mint tavaly tavasszal volt, de nyilván százalékban érdemesebb nézni. Százalékban azt látjuk, hogy a 2005-2006-2007-2008-as tavaszi vizsgaidőszak vizsgaeredményei az egyes nagy létszámú vizsgatárgyaknál alig 1-2 százalékkal térnek el egymástól. Azaz való igaz, az eredmények mutatják, hogy a jogszabályban rögzített vizsgakövetelményeknek, vizsgaleírásoknak megfelelő írásbeli és szóbeli tételek kellő mértékben biztosítani tudják vizsgaidőszakról vizsgaidőszakra az egyforma nehézségi szintet a diákok számára, az azonos feltételeket.

Ennek az új érettségi vizsgának - „új”-nak mondom mindig, pedig nyolcadszor volt már - egyik alapvető jellemvonása, hogy elektronikusan minden eredmény rögzített, így elmondhatjuk, hogy pénteken délben, amikor lezárultak az utolsó jogorvoslatok, és a határidő lejárt, abban a pillanatban az összes eredménnyel rendelkezünk, és közhírré tettük. A tanács tagjait is biztatom tehát arra, hogy nézzék meg a honlapunkat, az oh.gov.hu honlapot, hiszen nemcsak ez az előadás van fenn, négy év eredményeivel, áttekinthető módon, hanem minden egyes vizsgatárgy minden egyes eredménye részleteiben is vizsgálható, kereshető különböző csoportosításban, iskolatípus szerint, vagy éppen az oktatás nappali, vagy esti-levelező szintje szerint stb. Lehet böngészni, elemezni az idei tavaszi érettségi eredményeit.

Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Zárjuk le ezt a napirendet, jó? Köszönöm szépen. A napirend célja a tájékoztatás volt, és azt gondolom, a tájékoztatást megkaptuk, tehát több dolgunk nincs vele. Senkibe nem szeretném a szót belefotni, ezért kérdezem, hogy van-e kérdés, észrevétel. Először a szakmai oldalnak adom meg a szót - három jelentkezőt láttam.

MIKLÓSI LÁSZLÓ: Köszönöm, és köszönjük szépen. először is nagyon örülünk annak, hogy az oldal korábbi kezdeményezésére ezt most tárgyaljuk. Nagyon fontosnak tartjuk, köszönjük, mint ahogy köszönet a tartalmas írásbeli és szóbeli beszámolóért is.

Ha egy másik alkalommal fogjuk ugyanezt megtenni, és valahogy meg tudjuk csinálni, hogy egy kicsit előbb kaphassuk meg az utolsó anyagot, mint ahogy most történt, az könnyíteni fogja a felkészülésünket.

Ha az érettségiről beszélünk, oktatáspolitikai szempontból, akkor legalább két szintről kell beszélni, és mind a kettőre szeretnék utalni. Az egyik az idei év, a másik néhány alapvető kérdés, amelyet egyszer át kellene gondolni. Most is hallottunk olyan utalást, ami az utóbbi körbe tartozik. Néhányat említenék még.

Ami az idei évet illeti, nekem a személyes tapasztalataim és megerősítik, kollégáim tapasztalatai is megerősítik, és ahogy látom, a közvélekedés is megerősíti mindazt, amit olvashatunk, hallhatunk, láthatunk, hogy az idei érettségi abszolút sikertörténet, mind a

lebonyolítását, mind számos esetben a feladatlapok szakmai minőségét illetően. Igenis, én is új típusúnak mondom még az érettségit. Ami a történelmet illeti, ott egészen biztosan van egy fejlődéstörténet: például új volt a történelem írásbeli stb. Én úgy látom tehát, hogy itt van egy javuló tendencia. Ez nem jelenti azt, hogy ne lehetne még bizonyos területen javítani.

Egy másik nagy kérdés a lebonyolítás. A lebonyolítás kényszerkörülmények között indult néhány évvel ezelőtt a tételkiszivárogtatás kapcsán, de abszolút olajozottan működik. Fölmerül viszont egy kérdés, hogy az akkori, nagyon sajátos viszonyok nyomán kifejlesztett megoldás - például az igazgatók hajnali órában menjenek el naponta a tételekért, és hogy ez úgy állandósult a rendszerben - vajon most és tartósan, rendszerszerűen a kívánatos modell-e. Egészen más helyzet az, amikor van egy rapid probléma, amit kezelni kellett, de például a kis tárgyak esetében, amik nem a kötelező tárgyak, vajon ugyanúgy kell-e. Ezt többen megkérdézik - csak felvetem itt is.

A médiáról ma már más eset kapcsán volt szó. A média leginkább aznap érdeklődött, amikor voltak a nagy érettségi tárgyak, hogy „Na, ma mi volt a botrány?” - és reménykedtek, hogy volt. Általában addig kutakodtak, amíg sikerült találni valamit. Idén a média szempontjából a legérdekesebb jelenség az volt, amikor egy szoftver nem működött néhány órán keresztül. A médiában nyilván nem jött át, hogy az érettségi idén alapvetően működött. Hangsúlyozom tehát, hogy itt azért különbséget kell tenni bizonyos esetekben a tényleges helyzet és a médiában lévő megjelenés között. Nyilván érdemes lenne ezen a területen is elgondolkodni azon, hogy milyen újtjai-módjai lehetnek annak, hogy a médiában is - és ez természetesen nem rajtatok múlik - minél inkább sikerüljön az érdemi információkat is keresztülvinni a botrányok mellett. Én alapkérdésnek látom más területen is, a mai korábbi napirendünknel is így van.

Ami az érettségi kapcsán, azt gondolom, mindenképpen átgondolandó - és én egy picit a kétszintűséggel kapcsolatban más véleményen vagyok, mint amit hallottunk -, hogy érdemes egyszer oktatáspolitikai szempontból megvitatni és végiggondolni: a mai struktúrában van-e értelme, szerepe és igazi érdemi helye a kétszintűségnek, akkor, amikor az egyetemi továbbtanulásnak ez nem feltétele, ugyanakkor hihetetlenül drága és bonyolult rendszert kell ehhez működtetni. Folyamatában is évről évre drága és bonyolult ennek a fenntartása, mind a kidolgozandó tételek számát, mind a bizottságokat, mind a papír mennyiségét, minden egyes elemét tekintve.

Egy másik nagy kör, amit hasonló módon érdemes végiggondolni, azt gondolom, a kistárgyak kérdésköre - amire volt is már utalás. Ráadásul bővülnek is ezek a tárgyak! Éppen most is letet a mozgókép- és médiaismeret kapcsán egy új érettségi tárgy. Én azt gondolom, nagyon fontos, hogy megjelenjenek bizonyos tematikák és témák az érettségin - hogy külön érettségi tárgyként vagy egy másik tárgy részeként, ezt gondoljuk végig egyszer, hogy mi mivel jár.

Egy harmadik nagy problémakör nem csupán az, hogy kistárgyak vannak, sok tárgy van, adott esetben mindent két szinten kell kidolgozni, hanem adott esetben még nemzetiségi nyelvekre is le kell fordítani. Ez is megérne egy végiggondolást, hogy hogyan kezelhető ez a komplexum. Nyilván nem a mai nap lesz, amikor ezeket végig tudjuk gondolni, de szerintem érdemes ezeket egyszer úgy végiggondolni, hogy az oktatáspolitikai szempontból megnyugtató legyen.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Öné a szó.

DR. DOBOS KRISZTINA: Csak egy kérdésem lenne. Tartalmi kérdésben azért itt voltak problémák, a matematika nehézségét tekintve, és különösen a magyar tantárgyból - úgy hallottam, hogy a javítási kulcs nyolc hibát is tartalmazott. Az érettségi tartalmi kérdéseiben azért jó lenne, hogyha egypár mondatban eligazítást kapnánk. Ez az egyik dolog.

A másik dolog: én úgy vélem, hogy az érettségi szerepének megerősítésében nagyon jó, hogy ez a rendszer kialakult és működőképes. Ellenben szeretném megerősíteni a továbbképzéseket. Hajdanán mindenki részt vett továbbképzésen, de most valahogy mintha ezek a továbbképzések nem olyan mennyiségben állnának rendelkezésre. Pont a fiatal generációt szeretnénk, hogyha felkészülne rá.

KŐRÖSINÉ DR. MERKL HILDA: Egyetlen kérdésem lenne nekem is. Tegnap már nem tudtam átnézni, mert korábban néztem meg a számítógépet. Említette Pósfai úr, hogy a végzetek negyvenhét egész valamennyi százaléka jelentkezik. Ez az arány jobb vagy rosszabb, mint a tavalyi?

ELNÖK: Köszönöm szépen, most a szakszervezeti oldalé a szó.

KERPEN GÁBOR: Szakmailag tényleg egyre jobb az érettségi, tartalmában azonban mi is azzal találkoztunk, amit Dobos Krisztina mondott - főleg a javítókulcsok tekintetében voltak problémák. Azt gondolom, hogy a javítókulcsokra legalább olyan figyelmet kell fordítani, mint magukra a feladatokra, hiszen bizonytalanná teheti a rendszert, hogyha a javítókulcsokkal később probléma van.

A szakmai oldallal ellentétben munkavállalói oldalról súlyos probléma volt a szoftver leállása. Azt gondoljuk, hogy ez egy tapasztalat ahhoz, hogy a következő időben kell egy háttérszoftvert üzemeltetni, muszáj, hogyha ilyen problémák lehetnek. Hogy pluszmunka vagy nem pluszmunka, ezt tegyük egy kicsit félre, de a diákoknak nagyon fontos, hogy időben megkaphassák az érettségi bizonyítványt, ehhez pedig az is kell, hogy lehetőleg a vizsgájukhoz képest a lehető legrövidebb időn belül kézbe kapják. Az is lehetséges, hogy valaki már megszervezte az ünneplést, aztán kiderül, hogy még három-négy nap múlva, vagy legalábbis két-három nap múlva kerülhet rá sor. Az üzenete az tehát, hogy kell egy háttérszoftvert üzemeltetni, hogy ne forduljon ez elő legközelebb. Csak jelzem, jó lett volna, ha ebben a beszámolóban látunk valami utalást a vizsgaszervezésnél, hogy bocsj, vagy hogy legközelebb jobb lesz, másrészt pedig több szakszervezet felkérte az ágazati miniszter urat - ez a miniszter úr tanácsadó testülete, ezért tanácsoljuk azt, hogy legközelebb legalább kérjen elnézést, ha már többen kéri.

Köszönöm szépen. *(Bakonyi László: Ekkora közleményben kért elnézést!)*

ELNÖK: Én is köszönöm. Szülői oldal!

KESZEI SÁNDOR: Valóban meg tudom erősíteni, hogy kevesebb volt a jogorvoslati igény, ami óriási változás volt az elmúlt évhez képest. Egyszerűen óriási mennyiségű volt tavaly, idén pedig egyetlenegy sem. Nem is tudom hová tenni! Ez nyilván igazolja Pósfai Péter előadását.

Megerősítetted: rémhír volt, hogy a vizsgabizottságokba nincs elég ember. Ez azt jelenti, hogy volt elég pénz az érettségi vizsgák lebonyolításához? Amennyiben ez igaz, ez is egy nagy változás. Ez azt jelenti, hogy értékelik ezt a hatalmas munkát.

Azt szeretném még megkérdezni, vajon az sem igaz - engem is keres a sajtó, de nem akarok semmit sem nyilatkozni ebben a kérdésben, mert én nem tudok semmi rosszat, de ha netán felteszik -, hogy az írásbeli valamilyen formában könnyített volt középszinten. A sajtóban följött ez a hír, hogy könnyebb volt középszinten, hogy a gyerekek oda menjenek stb. Mi a véleményed erről, hogy igaz-e.

Az emelt szintű vizsga jövőjéről lenne még kérdésem. Változtatja-e az Oktatási Hivatal munkáját az, hogy a kerekasztal kimondta, felvállalták, hogy az orvosi egyetemeken is kéri az emelt szintet. Ez egy új jelenség lesz - persze, két év múlva, de a gyerekeknek már most kell készülni. Ez befolyásolja-e majd a munkátokat?

Véleményként el kell mondani, hogy mi nem értünk egyet az emelt szintű érettségi többletpont-rendszerével, és azzal se - mivel esélyegyenlőtlenségnek tartjuk, de ezt se nyilatkozzuk most -, hogy van egy érettségi vizsgaszabályzat, 100 pontos rendszerrel, és van egy felvételi szabályzat 400 pontos rendszerrel. Nem értelmezhető ennek a jelentősége, azon kívül, hogy kényelmessé tettük a felsőoktatásnak a differenciálás lehetőségét. A tanulók számára ez nem jelentkezett pozitívan, inkább negatívan.

Még egy: szeretném most is megemlíteni, hogy véleményünk szerint nincs szükség öt kötelező érettségi tantárgyra, egyetértünk ennek a csökkentésével, először négyre, majd háromra - de leginkább háromra -, és erre mindjárt a természettudományos tantárgy egy lehetőség, hogy az általános lett. Ugyanígy meg fogják csinálni - már tudjuk - a humán tantárgyakban is az összevonást, de nem most, hanem ha bejönnek az NFT-pénzek. Akkor még jobban igazolható a háromtantárgyas érettségi vizsga. Köszönöm szépen, és Novák János szeretne még szólni.

NOVÁK JÁNOS: Amikor egy érettségiző van az egész országban egy tantárgyból, akkor ennek a lebonyolítása mindenestől mennyibe kerül?

ELNÖK: Kérdezem a kisebbségi önkormányzatot, hogy kérdése, észrevétele van-e.

DR. SCHÄFFER ISTVÁN: Megint csak gyakorló iskolaigazgatóként. Tapasztaltuk azt, hogy tényleg nyugodtabb volt. Felmerült, hogy ez macera. Pillanatnyilag, miután nem látok ennél sokkal jobbat, számomra iskolaigazgatóként megnyugtató. Régen túl vagyunk azon, hogy el kell menni a Vasas-pályára. Már nem a Vasas-pályára kell menni, át kell sétálni a központba... Ez egy nagyon kellemes séta, megnyugtató. Semmiféle ilyen dolog nincs tehát benne.

A következő a szakemberekkel való ellátás. Az idén is nagyon rugalmas voltam az Oktatási Hivatallal kapcsolatban, de lassan nem tudunk tanítani. Ugyanis vannak olyan szituációk, főként az emelt szintű érettségik tekintetében: főként a gimnáziumokból szívja el a tanárokat. Amikor a tantestület fele vagy negyven százaléka hiányzik, az engem meglehetősen idegesít iskolaigazgatóként, hogy a napi munkát hogyan oldjuk meg.

A százalékos dolog. Szeretném felhívni a figyelmet, hogy számolnak a gyerekek, erősen számolnak, bizony, összehasonlításként, hogy mikor éri meg, hogy éri meg, és miként. Ez nagyon erősen belejátszott az idej dolgokba. Kiszámolták, hogy pontokban hogyan jelenik meg, és ez befolyással volt az idej emelt szintű érettségire való jelentkezésre, hogy hogy alakul a felvételi pontrendszer.

Arról, hogy az emelt szintre egyes felsőoktatási intézmények mit írnak elő, ennek van egy bizonyos önszabályozó rendszere is. Úgy gondolom - inkább remélem, legalábbis -, hogy az idén sem lehetett bejutni az orvosi egyetemekre úgy, hogy valaki legalább az egyik szaktárgyból emelt

szintű érettségét ne tett volna, mert így jöttek ki a pontok. Eddig még minden évben úgy jöttek ki a ponthatárok, hogy sima, kitűnő érettségivel, ha mellétette a nyelvvizsgát, akkor se lehetett bekerülni, tehát mindenképpen kellett, hogy ott legyen az emelt szintű pontja.

Az valóban meggondolandó, hogy az egyes kis tantárgyaknál ilyen hatalmas pénzt ráfordítsanak-e. Egy darabig mi is érintve voltunk: volt, amikor csak tőlünk volt hollandból érettségiző, emelt szinten és középszinten is, tehát külön bizottság kellett. Két gyerek ment: az egyik emelt szinten, a másik középszinten. Ez kapásból két bizottság. Ez valóban meggondolandó, mert nagyon-nagyon nagy pénz.

Lacinak azt válaszolnám, hogy a fordítás nem napi szinten történik, mert nem ugyanazt írják. Ez nekünk nagy szívfájdalom, és régóta mondjuk, hogy legalább lehessen összehasonlítani a nemzetiségi gyerek által írt történelmet a magyarul írt történelemmel, viszont tudomásul kell vennünk, hogy ha ez sok kézen fut át, sérülhetnek bizonyos dolgok. Ez nyilván más rendszer. Van, amikor könnyebb, van, amikor nehezebb. Most esküsznek rá, hogy a miénk nehezebb volt, szakosként viszont meggyőződésem, hogy tavaly meg könnyebb volt. Körülbelül abban az intervallumban mozog, ami még elviselhető.

Én is úgy látom, hogy az érettségi kezd letisztulni, és ez egy működőképes rendszer. Itt van egy speciális problémánk: a nyelvvizsgák, illetve a nyelvi pontszámok beszámítása. Itt most konkrétan a németre gondolok. A felvételi rendszerben az emelt szintű német nemzetiségi érettségi - ami önmagában felsőfokú nyelvvizsgát ér - a felvételi szempontjából, pontszerzési szempontból ugyanabba a kategóriába esik, mint a sima idegen nyelvi középszintű érettségi. Ez viszont azt eredményezte, hogy a gyerekek jelentős része, abszolút biztosra menve, fölvette plusztárgyként a németet mint idegen nyelvet emelt szinten - joga volt hozzá -, és aztán ezzel a pontszámmal gyalogolt be az egyetemre. Valószínű, hogy itt még lehetne finomítani a nemzetiségi nyelvek esetében, lehetne, hogy ez ne okozzon ilyen dolgokat. Éppen az előbb mondtam, hogy ez viszont azt eredményezi, sajnos, hogy az egyetemek azzal fognak szembesülni, hogy azok a pontszámok igazából nem megfelelő szintet takarnak.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A kormányzati oldalé a szó, válaszadásra.

PÓSFAI PÉTER: Köszönöm szépen. Nagyon röviden szeretnék néhány dologra reagálni.

Miklósi László kérdésével kapcsolatban: valóban nagyon sok oktatáspolitikai kérdést érint ez, ami más megbeszélést igényel, mint ez a beszámoló. Nekünk magunknak is rengeteg javaslatunk van évek óta, és a miniszter által összehívott bizottságnak is, ami az érettségivel foglalkozik, a mai érettségi egyszerűsítése érdekében - például a tárgyak számának vagy a szinteknek a csökkentése érdekében.

Idén nem született új központi követelményre épülő érettségi vizsgatárgy. Az a kettő, ami született, évek múlva jelentkezik, és egyedileg akkreditált, tehát ott csak középszintű helyi érettségi lesz abból a tárgyból.

A kétszintűségnek van értelme a mai rendszerben is. Ahogy a felsőoktatási intézmények, illetve képzési területek egyre nagyobb köre kér majd legalább egy tárgyból emelt szintű érettségét, úgy egyre több diák fog tenni ilyen érettségét. Hogy két év múlva az orvosira már egy felvételi tárgyból kell az emelt szint, ez nem jelenti a mai emelt szintű vizsgák számának jövőre vagy két év múlva való megugrását, hiszen aki ma az orvosira megy, egy tárgyból ma is tesz emelt szintű érettségét. Inkább az, hogy jövőre azért tízezerrel több rendes érettségiző lesz - ez lesz emelkedés.

Dobos Krisztina kérdésével kapcsolatban: egyáltalán nem volt könnyebb idén a középszintű matematika írásbeli, mint az elmúlt években. Ami a médiában megjelent, az a rengeteg példából egy ki bemelegítő példával kapcsolatban hangzott el. Egyrészt kimondhatom, hogy a korábbi vizsgarendszerben, amikor hét feladat volt az érettségim matematikából, az egyik, a betanulható levezetés, e mellett még két, egészen elemi, egy sorban megoldható feladat volt régebben is. Tehát kell, hogy legyen ilyen, könnyebb példa.

Hogy nem volt könnyű, mutatta az, ami teljesen megdöbbentő volt számunkra: sok-sok tucat matematika szaktanár, sőt, matematika munkaközösség nem értette meg az egyik középszintű feladat megoldását, és más megoldást szeretett volna, mint ami a javítókulcsban volt, így aztán kétféle megoldást kellett közölnünk, hogy elhiggyék, hogy azt a példát úgy kell megoldani. Középszintű feladat volt! Ez döbbenetes élmény volt.

A magyar irodalom javítókulcsával kapcsolatban valóban érkeztek észrevételek a középszintű egyik feladatával kapcsolatban. A bizottság azonnal megadta a részletes választ, és a bizottság szerint a javítókulcs jó volt, nem került sor módosításra benne.

Hogy mi volt könnyebb, mi volt nehezebb - Keszei Sándor úr kérdésére: egyáltalán nem volt könnyített az érettségi. Tessék végignézni az összes tantárgy középszintű eredményeit, akár átlagban, akár osztályzatban a tavalyihoz képest: van, ahol osztályzatban egy-két tizeddel magasabb, van, ahol kettővel alacsonyabb.

Még a matematika középszintűre hadd mondjam, hogy ott az átlag 2,95 volt osztályzatban. Akkor talán nem mondható, hogy a korosztálynak ez egy könnyű középszintű matematika érettségi lenne.

Az érettségi szoftvert az Educatio Kht. üzemelteti, nem az Oktatási Hivatal. Mi is nagyon reméljük, hogy a következőkben még ennyi, egypár óras leállás sem fordul elő. Az Educatio Kht. egyébként valóban két közleményben is - aznap meg másnap is - elnézést kért az iskoláktól e miatt a zavar miatt. A bizonyítványok kiadását viszont nem nagyon zavarta meg, mert - az adatok rendelkezésünkre állnak - valóban lehetett olyan vizsgabizottság, amelyik aznap ki akarta adni a bizonyítványt, és nem tudta kiadni, de az előző nap meg a két nappal korábban vizsgázóknak is több mint a fele nem aznap kapott bizonyítványt. Magyarul, azért nem annyira általános, hogy azonnal ki kell adni. A jogszabály szerint a következő nap is van rá lehetőség, tehát jogilag sem okozott problémát.

Novák János úr kérdezte, mibe kerül, hogyha egy ember vizsgázik egy tárgyból. Ez attól függ, hogy milyen tárgyról van szó. Egy írásbeli feladatsor elkészítése körülbelül 300 ezer forint, ha le kell fordítani, akkor nyilván a fordítási költség is komoly, tetemes összeg, meg a szóbeli tételsor összeállítása is rájön erre. Aztán természetesen az iskolákban a felügyelettől elkezdve a javítási díjig stb. Átlagban 500 ezer forint, tegyük fel, de mondom, ez nagyon tág.

NOVÁK JÁNOS: A gondolattól, ahogy ez fölvetődik, egész a végéig?

BAKONYI LÁSZLÓ: Akkor úgy 600.

KŐRÖSINÉ DR. MERKL HILDA: A felsőoktatásba jelentkezők száma?

PÓSFAI PÉTER: Az idén végzősök és felsőoktatásba jelentkezők száma csak azzal a 8-10 ezres réteggel kevesebb, akik nem tettek idén rendes érettségit. Arányában nem kevesebb. Minden korábbi évben is, amikor 168 vagy 150 ezer fő volt, a középiskolát végzetek erős kisebbségben voltak, mint idén, amikor 91 ezerből csak 37,5 ezer a most végzős középiskolás. A

többség mindig a régen végzett. Óriási különbség van. Ez a nagy csökkenés, ami bekövetkezett, azt jelenti, hogy elfogytak a régen érettségizettek. Ezt mutatja még egy szám. A pár évvel ezelőtti jelentkező diákok átlagéletkora még 23,5 év volt, ez most lement 22 egész valamennyire.

BAKONYI LÁSZLÓ: Kiegészítésül egy mondat. A felvételizőknél ez a tízezres szám nagyon misztikus, és azt mondjuk, hogy mindenre ez a magyarázat: pontosan ez a tízezer jelentkező hiányzik egyébként a felsőoktatási felvételikből is, mint az a tízezer gyerek, aki nem érettségizett idén. Feltehető, hogy jövőre ezek be fognak jönni, tehát jövőre meg fog ugrani - ezt már most tudjuk, hogy megugrik a jelentkezők száma.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm a tájékoztatást. Ez a napirendünk tájékoztató jellegű volt. Szeretném megköszönni Pósfai Péter úrnak a részletes írásbeli és szóbeli tájékoztatót. Azt gondolom, hogy a tanácsnak ezzel a napirenddel további teendője nincs.

Átadom a szót Bakonyi László úrnak, a hivatal elnökének.

BAKONYI LÁSZLÓ: Tisztelt Testület! Nagyon rövid leszek, mert tudom, hogy reggel óta itt ülnek a kollégák, és háromnegyedkor el kell hagynunk a termet, mert egy másik értekezlet lesz itt.

A legutóbbi ülésen, amikor itt voltam, fölmerült, hogy a bizottság szeretné látni, mit csinál az Oktatási Hivatal. Ennek megfelelően a tegnapi nap folyamán elküldtük - elnézést, technikai problémák miatt csak tegnap - a hivatal elmúlt évről szóló beszámolóját. Kicsit nehéz helyzetben vagyunk, mert egyszerre kellene tanévi és pénzügy éves beszámolót csinálnunk, de a tanévit majd megpróbáljuk szeptemberben összeállítani. Azt gondolom, hogy tájékoztató anyagnak kellemes olvasmány - idézőjelben mondom -, de legalább meg lehet ismerni, milyen feladatokat lát el az Oktatási Hivatal. Ahhoz képest, ami még benne van, jönnek az újabb és újabb feladatok. Idén már a felsőoktatási felvételi is nálunk van, meg sok hatósági feladat.

Egyetlen kiegészítő információt szeretnék mondani - mert ez nincs benne, mert ez egy szakmai tevékenységi beszámoló. Keszei úr mindig kérdezi a pénzügyeket is, ezért gondoltam, hogy elmondom. A mellett, hogy az érettségire megvolt idén a pénz - tény, hogy csak az tette lehetővé, hogy csökkent az emelt szintű érettségi mennyisége, ezért sikerült a közoktatási intézmények irányába több pénzt juttatni a minisztérium oldaláról. Az Oktatási Hivatal tavaly az év elején egy 2,2 milliárdos költségvetéssel indult, az évet pedig egy 5 milliárdos költségvetéssel zártuk. Év közben különböző forrásokból különböző feladatokra különböző céltámogatásokat kaptunk. Ha szabad mondanom, olyan szintű céltámogatásokat, hogy az év végén 1,3 milliárddal zártuk a kasszát, ennyi maradt benne, mert már 2008-as feladatokra is megkaptuk a pénzt.

Azt gondolom, hogy igaza van Dobos Krisztinának, tanulható, de engem nem tölt el boldogsággal, mert azt jelenti, hogy kiszámíthatatlan a költségvetésünk, hiszen érdemben nem volt alapfeladaton túli hatalmas többletfeladatunk, mégis csak év közben lett 5 milliárd a költségvetésünk.

KESZEI SÁNDOR: Az elnök úr érdeme.

BAKONYI LÁSZLÓ: Inkább a minisztérium érdeme, hogy segített összeszedni ezt a pénzt a különböző fejezeti és más forrásokból, hogy megvalósíthassuk a feladatainkat. De pénzt is kaptunk a feladathoz, ez valóban nem semmi az utóbbi időben.

AMBRUS ISTVÁN: Én szeretnék annyit hozzáfűzni a kormányzati oldal kéréseként, hogy ezt a napirend ugyan a „Beszámoló” címet viselte, de a testület számára tájékoztató jellegű, ezért javaslom, hogy e kérdéskörhöz ma ne fűzzünk véleményeket, hanem használjuk fel ezt a dokumentumot arra, hogy az elkövetkező időszakban van mihez illeszteni az Oktatási Hivatal tevékenységét - hiszen a dokumentum jogszabályi forrásokat is tartalmaz, hogy mi alapján és milyen feladatrendszerek valósulnak meg. Azt javaslom, hogy egy év múlva térjünk vissza erre, és akkor összehasonlítható dokumentumként a kezünkben lesz, és látható lesz, milyen irányba mozdul el a hivatal munkája. Kívánjuk, hogy sikerüljön pozitív irányba.

BAKONYI LÁSZLÓ: És ha szükség van rá, néhány nyomtatott példányt tudok még adni.

ELNÖK: Köszönjük szépen.

AMBRUS ISTVÁN: Kérem,, hogy három percen belül próbáljuk elhagyni a termet!

KERPEN GÁBOR: Egyebek mindig van!

ELNÖK: Mindig van, de látod... Tessék, a szakszervezeti oldalé a szó! Egy mondat!

KERPEN GÁBOR: Három mondatot szeretnék mondani.

Nem akartam vitát generálni az első napirendi pontban, különösen azt illetően, amit az önkormányzati oldal mondott, de három dolgot elmondanék.

Az egyik, hogy senki soha nem mondta azt, hogy a diákok jogait csorbítani kell akkor, hogyha nem teljesítik a kötelezettségeiket. Volt egy ilyen utalása az önkormányzati oldalnak.

A másik: a fenntartói oldal képviselője azt gondolja, hogy a 18 éves korig kiterjesztett tankötelezettség a pedagógusi lobby eredménye. Ez nem igaz. Egyáltalán nem igaz. Ne tolják ezt is a pedagógusok nyakába, ha kérhetem!

A harmadik, ami szintén nyomatékkal kell, hogy elhangozzék a szakszervezeti oldalról, hogy egyáltalán nem arról van szó az iskolához kötődő erőszakkal kapcsolatban, hogy itt csak az iskola feladata kell hogy megjelenjék, hanem társadalmi kérdés.

Még egy utolsó mondat, a szülői oldalhoz, ezzel kapcsolatban: lehet, hogy ön megkeresett nagy szakszervezeteket, de úgy tűnik, hogy csak egyet talált meg annak idején.

Az utolsó pedig, hogy a PDSZ leadott egy írásos anyagot: kérem ehhez a napirendhez csatolni, és az írásos anyaghoz is, ha kérhetem, legyen szíves beírni.

Köszönöm.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen, bár válaszolni most nem áll módomban, mert az ülést bezárom.

(Az ülés végének időpontja: 14 óra 50 perc)